

ÇİN HALK CUM.

ÜLKE RAPORU

Hazırlayan : **Hasan KÖSE**
Ankara - April, 2011

T.C. Başbakanlık
Dış Ticaret Müsteşarlığı
İHRACATI GELİŞTİRME ETÜD MERKEZİ

► Temel Sosyal ve Ekonomik Göstergeler

Temel Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC)
Başkenti	Pekin
Yönetim	Komünist tek parti yönetimi
Devlet Başkanı	Hu Jintao (15 Mart 2003'ten beri)
Hükümet Başkanı	Wen Jiabao (16 Mart 2003'ten beri)
Nüfus	1,32 milyar (2010)
Dil	Mandarin (Pekin Lehçesi)
İnançlar	Ateist (Resmi), Taoist-Budist, Hristiyan %3-4, Müslüman %1-2
Yüzölçümü	9 561 000 km ²
Başlıca Şehirleri	Şanghay (15,6 milyon), Pekin (13,1 milyon), Guangzhou (11 milyon), Shenzen (8,5 milyon), Dongguan (6,5 milyon), Tianjin (5,2 milyon)
Komşuları	Afganistan, Bhutan, Birmanya, Hindistan, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kore, Laos, Moğolistan, Nepal, Pakistan, Rusya Federasyonu, Tacikistan, Vietnam
Telefon Kodu	
Resmi Web Sitesi	www.gov.cn

Kaynak: EIU, China Country Report, Ocak 2011

* 2010 yılı rakamları EIU tahminidir.

Temel Ekonomik Göstergeler

GSYİH (milyar ABD \$)	5,627 (2010)
Kişi Başına GSYİH (bin ABD \$)	7.795 (2010)
İhracat (milyar ABD \$)	1,587 (2010)
İthalat (milyar ABD \$)	1,315 (2010)
Enflasyon Oranı	TÜFE %3,3; ÜFE %5,5 (2010)
Büyüme Oranı	%10,2 (2010)
İşsizlik Oranı	%4,2 (2010)
Dış Borç	413,9 milyar \$ (2010)
Uluslararası Rezervler	2,769 trilyon \$ (2010)
Para Birimi/Döviz Kuru	Yuan (Renminbi=Rmb); 1 ABD \$ = 6,60 Yuan (2010)

Kaynak: EIU, China Country Report, Ocak 2011

* 2010 yılı rakamları EIU tahminidir.

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu), ADB (Asya Kalkınma Bankası), ASEAN- (diyalog ortağı) (Güneydoğu Asya Ülkeleri Örgütü), BIS (Uluslararası İmar Bankası), ESCAP (BM Asya ve Pasifikler Ekonomik ve Sosyal Komisyonu), FAO (Tarım ve Gıda Örgütü), G-20, IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü), IDA (Uluslararası Kalkınma Birliği), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), IMF (Uluslararası Para Fonu), IMO (Uluslararası Denizcilik Örgütü), Interpol (Uluslararası Polis Teşkilatı), IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi), ISO (Uluslararası Standartlar Örgütü), SCO (Şanghay İşbirliği Örgütü), UN (Birleşmiş Milletler), UNCTAD (BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı), UNESCO (BM Eğitim-Bilim ve Kültür Örgütü), UNHCR (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği), UPU (Dünya Posta Birliği), WHO (Dünya Sağlık Örgütü), WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı), WMO (Dünya Meteoroloji Örgütü), WTO (Dünya Turizm Örgütü), WTO (Dünya Ticaret Örgütü)

► Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Çin Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır. Doğuda Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti; güneydoğuda Makao; güneyde Laos, Birmanya, Vietnam, Hindistan, Bhutan, Nepal; batıda Pakistan, Afganistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan; kuzeyde Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile komşudur. Çin'in toplam kara sınırları uzunluğu 20 000 km'den fazladır.

Çin'nin doğusunda Doğu Çin Denizi ve güneydoğusunda Güney Çin Denizi yer almaktadır. Çin ankarasının toplam sahil uzunluğu 18 000 km'den fazladır.

Siyasi ve İdari Yapı

ÇHC 1949 yılından bu yana Çin Komünist Partisi tarafından yönetilmektedir. 7 üyeden oluşan, Başkanlığını ve Genel Sekreterliğini Hu Jintao'nun yaptığı Polit Büro Daimi Komitesi ülkedeki en yüksek yönetim organıdır. Hu Jintao aynı zamanda Devlet Başkanlığı görevini de yürütmektedir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

2008 yılı resmi rakamlarına göre ülke nüfusu 1,32 milyara ulaşmıştır. 21. yy ortalarına kadar nüfusun artmaya devam edeceği ve 1,6 milyar civarında dengeleneceği beklenmektedir. Uygulanan politikalar sonucunda nüfus azalarak da olsa artmaya devam etmektedir. Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. Nüfusun %91,6'sı Han kökenli Çinliler %16,7'sini ise aralarında Uygurların da bulunduğu diğer azınlıklar oluşturmaktadır. Ailelerin tek çocuk sahibi olmaları teşvik edilmektedir. Yüksek nüfus, Çin için en büyük sorunlardan birisini teşkil etmenin yanı sıra, büyük bir ekonomik güç kaynağı olma niteliğindedir.

Gelecek on yıl içinde yaklaşık yetmiş milyon kişinin iş gücüne katılacağı öngörülmüştür. Bu kitlenin yarattığı baskının, yüksek büyüme oranlarını önümüzdeki dönemde de zorunlu kılaacağı düşünülmektedir. Çin'in gelişme yolunda önündeki en büyük engellerinden birisi bu nüfusun ihtiyaçlarını karşılayacak altyapının olmayışidir. Bu eksikliğin giderilmesi amacı ile yoğun yatırımlar yapılmaktadır.

Bugün Çin'de bölgesel gelişme farklılıkları ve köyden kente göç en temel siyasi sorunlar arasında yer almaktadır. Ulaşım koşullarının doğuda daha elverişli olması nedeniyle, alınan tüm önlemlere karşılık batı bölgelerinde ekonomik kalkınmanın yabancı yatırımlar yoluyla sağlanması istenilen ölçüde gerçekleştirilememektedir. Nüfusun %98,7'si okuryazar durumdadır. Çin idari olarak, 22 Eyalet 5 Otonom bölge ve 4 Belediye'ye ayrılmıştır. Bu eyaletler arasında Henan 96,7 milyonluk nüfusu ile en kalabalık olanıdır. Pekin Şanghay ve Tianjin ise nüfusu en yüksek olan şehirlerdir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Çin, maden ve mineraller yönünden zengin bir ülkedir. Aralarında demir, demir alaşımli metal cevherleri, fosfat, tungsten, molibden ve titanyumun bulunduğu yaklaşık 17 maden ve mineral türünde dünya lideri konumunda bulunmaktadır. Bu arada Çin, uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısı durumunda bulunmaktadır. Rusya ve Kanada'dan sonra yüzölçümü en geniş ülke olan Çin Halk Cumhuriyeti, sahip olduğu hidroelektrik güç potansiyeli ve kömür rezervleri açısından da dünya birincisidir. Ancak üretilen kömürün kalitesi düşüktür. Yer yer karşılaşılan enerji darboğazları ülke ekonomik gelişmesinin en önemli engellerinden biri olarak görülmektedir.

Hali hazırda toplam enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Çin ham petrol ithalatçısı bir ülkedir. Ülkenin güneyinde bulunan doğal gaz rezervleri henüz işler hale getirilememiştir.

Ülkedeki hızlı sanayileşme çevre kirliliğini de beraberinde getirmektedir. Arazi, orman ve su kaynaklarında kayıplar gün geçtikçe artmaktadır. Son dönemde endüstriyel üretimde kullanılan suyun 2 kat şehirlerde kullanılan suyun ise %35 oranında artmış olması neticesinde su sıkıntısı baş göstermeye başlamıştır.

Genel Ekonomik Durum

Ekonomi Politikaları

Çin son dönemde yabancı sermayeyi çekme konusunda çok başarılı olmuştur. 1990'ların başından itibaren gelişmekte olan ülkelere yapılan yatırımların başında Çin yer almıştır. Çin hükümeti yabancı yatırımlara ayrıcalıklı muamele yerine ülkenin bu anlamda bir doyumuna ulaştığı düşüncesi ile yerli ve yabancı yatırımlara eşit muamele anlamına gelen uluslararası kabul görmüş, "Milli Muamele" ilkesini uygulamaya koymuştur. Bununla birlikte altyapının zayıf olduğu batı ve iç bölgelerde özellikle uzun vadeli projeler için bazı özel teşvikler düşünülmektedir.

Dış Ticaret Kanunu 1995'te yürürlüğe girmiştir. Dış Ticaret, yabancı sermayeli kuruluşlar istisna tutulmak üzere, ticaret planlama mekanizması ilkeleri çerçevesinde Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bakanlığı (MOFTEC) tarafından yürütülmektedir. Dış ticaret, ulusal ve bölgesel düzeyde örgütlenmiş Dış Ticaret Şirketleri (FTC) yoluyla gerçekleştirilmektedir. İhracata ilişkin zorunlu planlama kaldırılmakla birlikte bazı ürünler üzerindeki lisans uygulaması devam etmektedir. Ancak ithalatta "plan" yerli üretimi korumak ve döviz rezervini kontrol etmek amacı ile önemini sürdürmektedir.

Ekonomik Performans

Merkezi planlamadan ayrıldığı 1978 yılından bu yana Çin, yılda ortalama %10 oranında büyümektedir. Özellikle ülkenin doğu kıyıları hissedilir ölçüde bir gelişme göstermektedir. Ancak ekonomik büyümenin hızı istikrarlı değildir. Tüketim eğilimi artmakta, fiyatlar yükselmekte, yabancı yatırımlar ve şehirde kişi başına düşen gelir artmaktadır. Bazı gözlemler Çin'in resmi olarak açıklananndan çok daha hızlı büyüdüğünü öne sürmektedir. Reform döneminde ekonomik büyüme kıyı bölgelerinde çok daha hızlı gerçekleşmiştir. 1980'li yıllar ve 1990'ların başında Guangdong eyaleti genel olarak İnci Nehri Deltası, en hızlı büyüyen bölge olmuştur.

Bu bölge sermaye, teknoloji ve müteşebbis becerilerini komşusu olan Hong Kong'dan almıştır. 1990'lı yıllarda yine Fujian ve Guangdong bölgesi Tayvan kaynaklı yatırımlara konu olmuştur. 1990 yılından bu yana Çin'deki Tayvan kaynaklı yatırımların 100 milyar doları geçtiği düşünülmektedir.

Kuzey doğudaki Shandong eyaleti ise Japonya ve Güney Kore kaynaklı yatırımlara ev sahipliği etmiştir. Son olarak resmi otoritelerin dikkati "Ejderhanın Başı" sayılan Yangtze Deltası'nın geliştirilmesinde, yani Şanghay bölgesinde yoğunlaşmıştır. Bu çabalar sırasında doğudaki gelişmelerin batı bölgelerine ve ülkenin iç kısımlarına sıçraması beklentileri gerçekleşmemiştir.

2004-2008 döneminde ortalama olarak; Nüfus %0,5, GSYİH %10,8, yabancı yatırımlar %3, iç talep %9,2 oranında büyürken enflasyon%3,6 olarak gerçekleşmiştir.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Karşılaştırmalı Ekonomik Göstergeler-2009

	Çin	Rusya	ABD	Hindistan	Japo
GSYİH (milyar \$)	4 806	1 325	11 225	1 285	5
Nüfus (milyon)	1 330	141,4	306,8	1166	128
Kişi başı GSYİH -ppt(\$)	6 590	14 900	46 459	3228	32
GSYİH büyüme hızı	7,2	-7,8	-2,5	6,8	-
Enflasyon (ortalama; %)	-0,5	11,7	-0,5	10,9	-
İhracat (milyar \$)	1370	302	1 025	165	-
İthalat (milyar \$)	985	167	1571	251	-

Kaynak: Economist Intelligence Unit Country Rep. 2010 ppt: satın alma gücü paritesi

Bölgesel Eğilimler

ŞANGHAY- YANGTZE NEHRİ DELTASI (Yangtze River Delta-YRD) Profili için tıklayınız

GUANGZHOU- İNCİ NEHRİ DELTASI (Pearl River Delta- PRD) Profili için tıklayınız

URUMÇİ- Sincan-Uygur Özerk Bölgesi Profili için tıklayınız

Sektörler

Tarım ve Hayvancılık

Tarım, Çin ekonomisi için önemli bir sektördür. 2008 yılında Tarım sektörünün nominal GSYİH'ya olan katkısı %11,3 civarında gerçekleşmiştir. 2009 yılı resmi olmayan tahmini %10,9'dur. Ülkede toplam istihdamın %41'i tarım sektöründe çalışmakta ve çiftçilik, ormancılık, besicilik ve balıkçılık ile geçinmektedir. Tarımda kolektif mülkiyettan özel mülkiyete geçilen 1978-2001 döneminde tarım kesiminin net geliri 5 kat artmıştır. 2000-2007 döneminde kişi başına net kırsal gelir %51,9 oranında artmıştır. Ancak tarımsal gelir, özellikle kentlerle karşılaştırıldığında çok düşük seviyelerde kalmakta, ayrıca bölgesel farklılıklar da göstermektedir. Aynı dönemde kişi başına net kentsel gelir %96 oranında artmıştır.

Yüzölçümü 9,561 milyon km² olan Çin'de bu alanın yaklaşık %10'u ekilebilmektedir. Buralarda pirinç, buğday, jüt, şeker kamışı ve bazı tropikal ürünler üretilmektedir. Büyük bir tarım ülkesi olan Çin, ilk defa 1994 ve 1995 yıllarında önemli miktarlarda hububat -buğday ve pirinç- ithal etmek zorunda kalmıştır. Bu konuda yapılan tahminlerde, 2010 yılında Çin'in ithal etme ihtiyacı göstereceği hububat miktarı kadar, ihrac edilebilecek hububatın dünyada henüz üretilmediği ifade edilmektedir. Uzun vadede Çin'de hububatın yanı sıra diğer gıda maddeleri arzında da problemler yaşanması beklenmektedir. Diğer taraftan, Çin'in tarımsal üretimin de kendi kendine yeterliliği hususunda endişeye gerek olmadığı, normal şartlarda, iyi bir planlama ile hububat ithalatının, toplam tüketiminin % 5'ini geçmeyeceği de belirtilmektedir.

Çin'de tarımsal üretim teknikleri gelişmiştir. Özellikle seracılık bütün ülke genelinde oldukça yaygın olup, güney bölgelerinde hububat tarımı yılda iki mahsul alacak şekilde gerçekleştirilmektedir. Ülkede hayvancılık, özellikle balıkçılık yaygındır. Tarımsal üretim tekniklerinde ve tarımda kullanılan makinelerin teknolojik seviyelerinde önemli iyileştirmeler sağlanmıştır.

En önemli tarımsal ürünler; hububat, yağlı tohumlar-yer fıstığı, kolza tohumu- pamuk, jüt ve kenevir, şeker kamışı, şeker pancarı, tütün (kuru), çay, meyveler, domuz, inek, koyun eti, inek sütü, koyunyunu, ipek kozası, küçük ve büyükbaş hayvanlar olarak sayılabilir.

Sanayi

Son yıllarda toplam sanayi çıktısında çok büyük artışlar gözlenmiştir. 2008 yılında sanayideki büyüme %9,3 olmuştur. 2009 yılı resmi olmayan tahmini ise %8,1'dir. Bu artış öncelikle köy ve kasaba işletmeleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Dolayısı ile yerel tarımsal artık değer düşük teknolojlü emek yoğun imalat sanayi yatırımları olarak vücut bulmuştur. 1990'lı yıllarda özellikle 1992'den itibaren aralarında sayısı hızla artan yabancı sermayeli kuruluşların da katkıda bulunduğu önemli ölçüde bir üretim artışı gözlenmektedir.

Çin ekonomisi pek çok sanayi alanında yetkinliğe ulaşmış durumdadır. Modern metalürji, madencilik ve enerji ekipmanları, uçak yapımı, otomobil üretimi, büyük makine parçaları, döküm, uzay sanayi, büyük enerji devreleri, elektronik, iletişim ekipmanları, ölçüm araçları gibi alanlar, son dönemde Çin ekonomisinin faaliyet gösterdiği başlıca alanlar arasında sayılmaktadır. Çin, halen madencilik, enerji santrali, metalürji, akaryakıt, kimyasallar, otomotiv ve gemi yapımı konularında tamamen kendi teknik imkanlarına dayanmaktadır.

Madencilik

Ülkedeki madenlerin %60'ı devlet tarafından işletilmektedir. Özellikle kömür madenlerinin çok kötü koşullarda olduğundan söz edilmektedir. Kömür fiyatlarının çok düşük olması bu alandaki yatırımları özendirilmekten uzaktır.

Ülkede, Tayvan ve Hong Kong'daki diğer etnik Çin toplulukları kadar olmasa da potansiyel altın tüketim talebi oldukça yüksektir. Çin dünyadaki 5. büyük altın üreticisidir. 1994 yılında altın madenciliğinde yabancı ortaklığa izin verilmiştir. Kişi başına düşen altın tüketimi Hindistan'ın 1/2'si, Tayvan'ın 1/15'i Hong Kong'un ise 1/30'u seviyesindedir.

Çin son dönemde yüksek teknoloji sanayiler için gerekli ender metallerin üretici ve ihracatçısı konumuna gelmiştir. Bunlar vanadyum, titanyum, germanyum, galyum, polikristalin ve silikon'dur. Bu ender madenler çoğunlukla İç Moğolistan Özerk Bölgesi'nden çıkarılmaktadır.

İnşaat

Ülkenin büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda Çin'de konut ve altyapı yatırımları ve bunlara ilişkin malzeme talebinin uzun bir süre daha devam etmesi beklenmektedir.

Çin ekonomisinde hızlı büyüme, kentlerde yaşam düzeyinin iyileşmesi, yüksek kalitede enerji hizmetleri ile birlikte ev aletlerine olan talebi de artırmaktadır. Diğer taraftan son dönemde Çin, ev aletleri ve ampul gibi enerji tüketen araçların üretiminde de dünya ölçeğinde ön sıralara gelmektedir.

Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Altyapıda en büyük eksiklik ulaşım ve haberleşme duyulmaktadır. Çin'de, hali hazırdaki ulaşım altyapısının, talebin ancak %60'ına cevap verebildiği tahmin edilmektedir. Limanlar ve demiryolları talebe cevap verememektedir. Havayolu taşımacılığı, malzeme, ileri teknoloji ve eğitimli personel eksikliği içindedir. Enerji yetersizliği diğer önemli bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda yabancı ortaklı sanayi tesisleri de olmak üzere, bilhassa elektrik enerjisi eksikliği nedeniyle, sanayi üretimi kesintilere maruz kalmaktadır.

Bankacılık

1993 yılından bu yana bankacılık sistemi üzerindeki reform çalışmaları hız kazanmıştır. Reform çabalarının odak noktasını, Çin Merkez Bankası'nın sosyalist sistemin monopol bankası olma statüsünden kurtarılması oluşturmaktadır. Bu bankanın işlemlerinin daha açık hale getirilmesi çalışmaları, diğer kamu bankalarının yeniden yapılanmasını da beraberinde getirecektir. Bugün için ülkede hem uzman bankalar, hem de geniş kapsamlı işlemler yürüten genel nitelikli bankalar faaliyet göstermektedir. Özel projelerin finansmanı söz konusu uzmanlık bankalarınca sağlanmaktadır. Kamu bankaları zarar içindeki kuruluşların finansmanı yüzünden zor durumda olduğundan, bunların reform kapsamına alınması yerine yabancı sermaye ile birlikte yeni finans kurumlarının oluşturulması öngörülmektedir.

Günümüzde ticari kredi, devlet kredisi ve tüketici kredisi gibi çeşitli modern bankacılık araçları kullanılmaya başlanmış ve böylece ticari faturalar, kredi kartları, tahviller gibi kavramlar bankacılık sektöründeki yerlerini almaya başlamıştır. Bankacılık sektörünün gelişimi Çin ekonomisinin dış açılma çabalarının bel kemiği durumuna gelmiştir.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

Çin ticaret politikası gereği tarife ve tarife dışı engelleri uygulamaktadır. Tarife dışı engeller, merkezi ve bölgesel düzeyde Ekonomik ve Ticari Komisyon, Devlet Planlama Komisyonu ve Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bakanlığı (MOFTEC) tarafından yürütülmektedir.

Çin vergilerini kademeli olarak düşürmesine rağmen tarifeler genel görünüş itibarıyla yüksek bulunmaktadır. Burada temel amaç ithalatın kısıtlanması yolunda yerel endüstrilerin korunmasıdır. İthalat tarifeleri bu durumları ile ticari imkanları engelleyen başlıca unsur olmaktadır.

Çin'de 5 özel ekonomik bölge bulunmaktadır (SEZ) Shenzhen, Zhuhai, Shantou, Xiamen ve Haiana adası. SEZ'lerdeki firmalar bu bölgelerde kullanılmak üzere ithal edilen mallara ilişkin tarife indirimleri ve vergi avantajlarından yararlanmaktadır. Bu bölgelerde ithal edilen ürünler sadece bölge içinde kullanılıp iç piyasada satışa sunulamazlar.

Buna ek olarak 14 "Açık Kıyı Şehri" ve bölgesi, yabancı yatırım projelerine izinli ve yatırım teşvikleri vermekte, gerekli ekipman ve teknoloji ithalatına gümrüksüz giriş imkanı sağlamaktadır.

Ayrıca 14 kıyı şehrinin 16 bölgesindeki 16 ırmak kıyısı yerleşim yerine, 200 kadar Ekonomik ve Teknolojik Gelişme Bölgesi bulunmaktadır. Bu bölgeler yabancı yatırımcılar için çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır. Bilim Parkları ve Yüksek Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde ise özellikle yüksek teknoloji gerektiren aktiviteler için bazı imtiyazlar sunulmaktadır. Bu avantajlar arasında vergi imtiyazları, özel finansman, inşaat yardımı, hammaddeler için ithalat izni zorunluluğundan muafiyet sayılmaktadır.

Son olarak 3 Serbest Ticaret Alanı, 2 İhracat İşleme Bölgesi (EPZ) bulunmaktadır. Bu tür yerlerde ithalat her türlü vergiden muaf, iç piyasaya satış yasaktır. Anılan 2 ihracat işleme bölgesi serbest ticaret bölgelerine benzemektedir.

Çin'in DTÖ'ye girişi bütün bu uygulamalarının standart bir temele oturtulması ile yakından ilgili bulunmaktadır.

İthalat sırasında gümrüklerin şeffaflıkta yoksun olması temel problemlerden birisidir. Aynı ürün gümrük giriş kapısı itibarıyla farklı gümrük vergi oranlarına tabi olmakla kalmayıp, gümrük vergisinin pazarlık (görüşme) suretiyle belirlenmesi söz konusu olabilmektedir. Zira yerel otorite gümrük vergisini belirlemede esnekliğe sahip bulunmaktadır.

Dış ticaret yapan bütün kuruluşlar MOFTEC'in himayesi altındadır. Sadece MOFTEC tarafından izin verilen kuruluşlar dış ticaret yapabilir. İki resmi model mümkün olmaktadır: Dış ticaret yapma iznine sahip Dış Ticaret Şirketleri (FTC) ve Üretim Şirketleri.

Üretim Şirketleri kendi üretimlerini ihracat ve gerekli girdileri ithal edebilirler. Bu izin MOFTEC tarafından verilmektedir. İki tip şirket de tarifeler, kotalar, izinler ve döviz kuru itibarıyla FTC'ler gibi muamele görmektedir. Yabancı sermayeli (FIE) kuruluşlar da yerli satışlar ve ihracat açısından sadece kendi üretimleri ile sınırlandırılmıştır. Bu kuruluşların tamamlayıcı ürünler ithal etmelerinde önemli sorunlar çıkmaktadır.

İthal edilen ürünlerin kontrolü devlet makamları tarafından yapılmaktadır. Herhangi bir bağımsız şirketin Çin limanlarında çalışmasına izin verilmemektedir. Anlaşmazlık halinde ihracatçının olayı tarafsız bir mercie havale etmesi mümkün olamamaktadır.

Dış ticaret yapma hakları devlet mülkiyeti Dış Ticaret şirketlerine aittir. (Ya da yabancı sermayeli olup üretimlerini ihracat etmek zorunda olanlara) Çin'de bireylerin dış ticaret yapması yasaklanmıştır.

Bu durum GATT Anlaşmasının 11. Maddesinin ihlali anlamına gelmektedir. Zira DTÖ sistemin temel amacı bireylere ticaret yapabilme şansını verebilmektedir.

Ekim 1998'de Ocak 1999'dan itibaren ihracatın özel sektöre açıldığı duyurulmuştur. Bu tarihten sonra dış ticaret yapma izni olan özel firma sayısında önemli bir artış kaydedilmiştir.

Dış Ticaret

Genel Durum

Son yıllarda dünya ticaretinden aldığı pay hızla artan Çin, dünyanın bir numaralı tedarikçisi, ihracatçısı konumuna yükselmiştir.

2010 yılı itibarıyla Çin'in dış ticaret hacmi 3 trilyon dolara yaklaşmıştır.

Son 20 yıldır ihracatta yaşanan iki haneli büyüme oranlarında yabancı sermayeli şirketler tarafından yapılan üretim ve ihracatın önemli katkısı olmuştur. Çin toplam ihracatının yaklaşık %60'ı bu şirketler tarafından gerçekleştirilmektedir. İhracatta olduğu gibi, ithalatın da %50'yi aşan bölümü yabancı yatırımlar tarafından kurulan şirketler vasıtasıyla yapılmaktadır.

Ülkenin Dış Ticareti

2010 yılında dış ticaret hacmi 3 trilyon dolara yaklaşan Çin'in 2010 yılı ihracatı bir önceki yıla göre % 31,3 artarak 1,57 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılı ithalatı, bir önceki yıla göre % 39 artarak 1,39 trilyon dolara yükselmiştir. 2008 -2010 döneminde verdiği dış ticaret fazlasında gerileme görülen Çin'in, dış ticaret fazlası, 2010 yılında 184,5 milyar dolardır.

Dış Ticaret Göstergeleri (milyon \$)

Yıl	Ihracat	İthalat	Denge	Ha
2008	1.428.869	1.131.469	297.400	2.560.

2009	1.202.047	1.003.893	198.154	2.205.
2010	1.578.444	1.393.909	184.535	2.972.

Kaynak: Global Trade Atlas

İhracatında Başlıca Ürünler

Çin'in ihracat yaptığı başlıca ürünler incelendiğinde, otomatik bilgi işlem makineleri gibi katma değeri yüksek ürünlerin Çin'in toplam ihracatından aldığı payın arttığı gözlemlenmektedir. Çin'in ihracatını yaptığı başlıca ürünler ile ilgili verilere aşağıdaki tablodan erişilebilir.

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (milyon \$) (%)

GTİP	ÜRÜN ADI	DEGER (milyon \$)			PAY		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
	Tüm Ürünler	1.428.869	1.202.047	1.578.444	100,0	100,0	100,0
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	105.621	101.591	139.107	7,39	8,45	8,81
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	89.886	86.458	105.987	6,29	7,19	6,72
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	17.224	23.800	35.182	1,21	1,98	2,23
8541	Diyotlar, transistörler vb. yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	17.076	15.509	32.017	1,20	1,29	2,03
8528	Televizyon alıcıları, video monitorleri ve projektorler	35.240	26.662	31.893	2,47	2,22	2,02
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, buro için diğer makine ve cihazların aksamı	31.991	26.200	31.313	2,24	2,18	1,99
8542	Elektronik entegre devreler	24.731	23.634	29.649	1,73	1,97	1,88
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	23.558	20.337	27.852	1,65	1,69	1,77
8443	Kendine has fonksiyonlu elektrikli makine ve cihazlar	19.864	17.078	23.590	1,39	1,42	1,50
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler, endüktörler	16.700	14.681	20.201	1,17	1,22	1,28
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	13.728	13.661	18.049	0,96	1,14	1,15
4202	Deri ve kosele vb. Den seyahat esyası	13.943	12.792	18.017	0,98	1,06	1,15
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	13.660	12.546	17.062	0,96	1,04	1,08
6110	Kazak, suveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	16.056	14.907	17.014	1,12	1,24	1,08
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	14.615	11.532	16.662	1,02	0,96	1,05
6204	Ayakkabı; dış tabanı, yuzu kauçuk ve plastik diğer	14.081	13.151	15.041	0,99	1,09	0,96
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	13.196	11.679	14.947	0,92	0,97	0,96
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, panolon vs. (örme)	9.970	10.481	14.513	0,70	0,87	0,92
6402	Ayakkabı; dış tabanı, yuzu kauçuk ve plastik diğer	10.622	11.054	14.453	0,74	0,92	0,92
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (sofbenler)	11.772	10.504	13.299	0,82	0,87	0,85
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablo	11.943	9.265	12.898	0,84	0,77	0,82
8529	Radio, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	12.266	9.571	12.431	0,86	0,80	0,79
8525	Radio/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kayde.	10.852	9.725	11.435	0,76	0,81	0,73
8534	Baskı devreler	10.324	8.617	11.219	0,72	0,72	0,72
4011	Kaucuktan yeni dış lastikler	8.062	7.686	10.390	0,56	0,64	0,66
6403	Ayakkabı; yuzu deri, tabanı kauçuk, plastik, tabanı, suni vb kosele	9.721	8.306	10.366	0,68	0,69	0,66
9405	Diğer aydınlatma cihazları, lambalar, ışıklı tabela, plaka vb.	9.242	7.560	10.110	0,65	0,63	0,64
8415	Klima cihazları-vantilatorlu, ısı, nem değiştirme tertibatlı	9.588	7.102	10.087	0,67	0,59	0,64
9503	Diğer oyuncaklar, kucultulmuş modeller, bulmacalar	8.632	7.784	10.072	0,60	0,65	0,64
8481	Muslukcu, borucu esyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	9.765	7.554	9.828	0,68	0,63	0,63
3926	Plastikten diğer eşya	8.279	7.522	9.799	0,58	0,63	0,62
8518	Mikrofon, hoparlor, kulaklık, ses yükseltici setler, mesnetleri	8.055	7.093	9.446	0,56	0,59	0,60
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	9.353	8.333	9.336	0,65	0,69	0,59
8521	Video kayıt ve gösterme cihazları	10.444	10.869	8.623	0,73	0,90	0,54
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	7.446	6.175	8.611	0,52	0,51	0,54
9504	Topluca oynanan oyunlar için eşya; bilardo, bowling tertibatı	13.914	9.879	8.421	0,97	0,82	0,53
9506	Jimnastik, atletizm, diğer spor ve açık hava oyunları esyası	7.169	6.196	7.835	0,50	0,52	0,50
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresoru, vantilatör, aspiratör	6.448	5.756	7.805	0,45	0,48	0,50
7308	Demir/celikten inşaat ve aksamı	9.158	7.466	7.614	0,64	0,62	0,48
8543	Kendine has fonksiyonlu elektrikli makine ve cihazlar	5.072	4.997	7.402	0,35	0,42	0,47

Kaynak: Global Trade Atlas

İthalatında Başlıca Ürünler

İhracat artışına karşılık pek çok ihraç ürününün ithal girdiler içermesi nedeniyle ithalatta da önemli bir büyüme olmuştur. Petrol ve maden cevherleri gibi hammadde ithalatında düzenli bir artış eğilimi görülmektedir. Zira, yerli üretim artık ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Çin, maruz kaldığı yatırım patlaması karşısında çelikte olduğu gibi büyük miktarlarda ara malı da ithal etmektedir. Özellikle Çin'de hasadın kötü olduğu yıllarda gıda ithalatında da artışlar görülmektedir.

İthalatında Başlıca Ürünler (milyon \$) (%)

GTİP	ÜRÜN ADI	DEGER (milyon \$)			PAY		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
	Tüm Ürünler	1.131.469	1.003.893	1.393.909	100,0	100,0	100,0
8542	Elektronik entegre devreler	130.585	120.752	157.943	11,50	12,03	11,33
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	128.960	88.896	134.936	11,40	8,86	9,69
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	59.291	50.168	78.911	5,24	5,00	5,67

8703 Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	14.036	14.354	28.912	1,24	1,43	2
8471 Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	22.870	21.764	26.860	2,02	2,17	1
1201 Şerbetci otu kozalakları (taze/kurutulmuş/dane/toz vs.) Lupulin	21.816	18.790	25.089	1,93	1,87	1
8517 Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	18.870	19.087	22.590	1,67	1,90	1
8541 Diotlar, transistörler vb. yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	16.755	15.578	22.339	1,48	1,55	1
2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	29.968	16.561	22.245	2,65	1,65	1
7403 Artılmış bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	10.249	15.879	22.144	0,91	1,58	1
8473 Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	15.608	13.658	19.281	1,38	1,36	1
8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	11.079	12.390	17.934	0,98	1,23	1
2701 Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. Katı yakıtlar	3.544	10.578	17.016	0,31	1,05	1
2603 Bakır cevherleri ve konsantreleri	10.374	7.812	12.609	0,92	0,78	0
7404 Bakır hurda ve döküntüler	5.966	6.087	12.230	0,53	0,61	0
8534 Baskı devreler	11.079	9.469	12.080	0,98	0,94	0
8536 Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	9.780	9.022	12.009	0,86	0,90	0
8504 Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, enduktörler	8.713	8.655	11.850	0,77	0,86	0
8486 Yarı iletken disk, elektronik entegre devresi, düz panel göstergesinin imalatı için	6.170	4.815	11.485	0,55	0,48	0
3901 Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	7.822	9.321	11.064	0,69	0,93	0
8802 Diğer hava taşıtları, uzay araçları	8.765	9.439	10.886	0,77	0,94	0
8443 Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	7.253	7.049	10.764	0,64	0,70	0
2905 Asırlık alkoller vb. Halojenlenmiş, sulfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevleri	8.051	6.682	10.712	0,71	0,67	0
2902 Siklik hidrokarbonlar	9.083	8.465	9.940	0,80	0,84	0
8479 Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	7.861	5.977	9.525	0,69	0,60	0
3907 Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	6.774	6.135	8.544	0,60	0,61	0
8532 Sabit, değişken ayarlanabilir elektrik kondansatörleri	6.828	6.091	8.045	0,6	0,61	0
9001 Optik mamuller (lif, demet, kablo, polarizen eşya, lens, gözlük)	6.334	6.389	7.511	0,50	0,64	0
2917 Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	6.486	5.994	7.362	0,57	0,60	0
8529 Radyo, televizyon, radar cihazları vb. cihazların aksam ve parçaları	8.397	6.234	7.316	0,74	0,62	0
3920 Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	3.962	4.174	6.874	0,35	0,42	0
3902 Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	4.839	5.868	6.874	0,43	0,58	0
3903 Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	5.900	5.411	6.672	0,52	0,54	0
4703 Sodalı ve sülfatlı odun hamuru	5.352	5.423	6.534	0,47	0,54	0
2711 Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2.891	3.349	6.348	0,26	0,33	0
8481 Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	5.126	5.059	6.135	0,45	0,50	0
8523 Ses ve diğer fenomenleri kaydetmek için disk, bant, katı hal kalıcı depolama aygıtları	5.628	5.089	6.131	0,50	0,51	0
4403 Yuvarlak ağaçlar	5.180	4.084	6.070	0,46	0,41	0
8507 Elektrik akümülatörleri, separatörleri	6.298	5.302	5.722	0,56	0,53	0

Kaynak: Global Trade Atlas

Dış Ticaretin Madde Grupları İtibarıyla Dağılımı

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

ABD Çin'in ihracattaki en büyük pazarıdır. 2010 yılında ABD'ye ihracat 283,1 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. ABD'nin yanı sıra Çin'in önemli miktardaki ihracatı, Asya kıtasında Hong Kong, Japonya ve Güney Kore'ye yönelmiştir. Diğer taraftan Japonya, Güney Kore ve Tayvan Çin'in ithalatında ve karşılıklı ticarete giderek önemi artan ticari partnerleridir. AB ülkeleri de Çin'in önemli ticari partnerleri arasındadır. Hong Kong özel durumu nedeniyle Çin için bir antrepo ve re-export merkezi durumundadır.

Türkiye, 2010 yılında Çin'in ihracat yaptığı ülkeler arasında % 0,76'lık payı ile 25. sıradadır. Çin'in ithalat yaptığı ülkeler arasında Türkiye %0,23'lük payı ile 48. sıradadır. 2008-2010 yılları arasında Çin'in ihracat ve ithalatından Türkiye'nin aldığı pay, artış göstermiştir.

Çin'in ihracatındaki ilk 30 ülke ve bu ülkelerin aldığı pay, aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracatı (milyon \$) (%)

SIRA	ÜLKE ADI	DEĞER (milyon \$)			PAY (%)		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
	Dünya	1.428.869	1.202.047	1.578.444	100,0	100,0	100,0
1	ABD	252.327	220.706	283.184	17,66	18,36	17,95
2	Hong Kong	190.772	166.109	218.205	13,35	13,82	13,82
3	Japonya	116.176	97.209	120.262	8,13	8,09	7,62
4	G. Kore	73.905	53.630	68.811	5,17	4,46	4,36
5	Almanya	59.192	49.932	68.069	4,14	4,15	4,31
6	Hollanda	45.921	36.689	49.711	3,21	3,05	3,15
7	Hindistan	31.516	29.570	40.880	2,21	2,46	2,59
8	İngiltere	36.079	31.267	38.776	2,52	2,60	2,45
9	Singapur	32.325	30.050	32.333	2,26	2,50	2,06
10	İtalya	26.608	20.246	31.136	1,86	1,68	1,97
11	Tayvan	25.886	20.466	29.642	1,81	1,70	1,87
12	Rusya Fed.	33.011	17.508	29.592	2,31	1,46	1,87
13	Fransa	23.307	21.445	27.648	1,63	1,78	1,75

14	Avustralya	22.244	20.660	27.228	1,56	1,72	1
15	Brezilya	18.775	14.125	24.464	1,31	1,18	1
16	Malezya	21.383	19.632	23.817	1,50	1,63	1
17	Vietnam	15.139	16.278	23.121	1,06	1,35	1
18	Kanada	21.790	17.663	22.208	1,52	1,47	1
19	Endonezya	17.210	14.739	21.973	1,20	1,23	1
20	BAE	23.564	18.573	21.238	1,65	1,55	1
21	Tayland	15.521	13.325	19.755	1,09	1,11	1
22	İspanya	20.755	14.069	18.172	1,45	1,17	1
23	Meksika	13.849	12.302	17.874	0,97	1,02	1
24	Belçika	14.863	10.877	14.303	1,04	0,90	0
25	Türkiye	10.598	8.334	11.960	0,74	0,69	0
26	Panama	7.851	6.513	11.942	0,55	0,54	0
27	Filipinler	9.088	8.586	11.564	0,64	0,71	0
28	İran	8.047	7.922	11.097	0,56	0,66	0
29	Güney Afrika Cum.	8.596	7.365	10.807	0,60	0,61	0
30	Suudi Arabistan	10.781	8.962	10.368	0,75	0,75	0

Kaynak: Global Trade Atlas

Çin'in ithalatındaki ilk 30 ülke ve bu ülkelerin aldıkları pay, aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalatı (milyon \$) (%)

SIRA	ÜLKE ADI	DEGER (milyon \$)			PAY (%)		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
	Dünya	1.131.469	1.003.893	1.393.909	100,0	100,0	100,0
1	Japonya	150.634	130.749	176.304	13,31	13,02	12,66
2	G. Kore	112.154	102.125	138.024	9,91	10,17	9,90
3	Tayvan	103.325	85.706	115.645	9,13	8,54	8,30
4	ABD	81.486	77.433	101.310	7,20	7,71	7,27
5	Almanya	55.910	55.904	74.378	4,94	5,57	5,26
6	Avustralya	36.284	39.175	59.698	3,21	3,90	4,28
7	Malezya	32.112	32.206	50.375	2,84	3,21	3,54
8	Brezilya	29.632	28.311	38.038	2,62	2,82	2,73
9	Tayland	25.627	24.846	33.201	2,26	2,47	2,38
10	Suudi Arabistan	31.072	23.582	32.862	2,75	2,35	2,35
11	Rusya Fed.	23.784	21.099	25.811	2,10	2,10	1,85
12	Singapur	20.062	17.636	24.583	1,77	1,76	1,76
13	Angola	22.370	14.661	22.810	1,98	1,46	1,64
14	Hindistan	20.341	13.704	20.856	1,80	1,37	1,49
15	Endonezya	14.377	13.538	20.760	1,27	1,35	1,49
16	İran	19.581	13.223	18.236	1,73	1,32	1,31
17	Şili	11.362	12.561	17.755	1,00	1,25	1,26
18	Fransa	15.651	13.023	17.101	1,38	1,30	1,23
19	Filipinler	19.502	11.936	16.199	1,72	1,19	1,16
20	Kanada	12.777	11.917	14.791	1,13	1,19	1,06
21	İtalya	11.657	11.027	13.990	1,03	1,10	1,00
22	Güney Afrika Cum.	9.206	7.774	11.424	0,81	0,77	0,82
23	İngiltere	9.561	7.862	11.301	0,85	0,78	0,81
24	Kazakistan	7.726	6.231	11.034	0,68	0,62	0,79
25	Umman	11.647	5.343	9.757	1,03	0,53	0,70
26	Hong Kong	12.944	8.267	9.501	1,14	0,82	0,68
27	İsviçre	7.352	5.851	8.371	0,65	0,58	0,60
28	Belçika	5.339	5.845	7.827	0,47	0,58	0,56
29	Vietnam	4.337	4.741	6.971	0,38	0,47	0,50
30	Meksika	3.696	3.852	6.809	0,33	0,38	0,49
48	Türkiye	1.975	1.733	3.153	0,17	0,17	0,22

Kaynak: Global Trade Atlas

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Tarifeler

Çin DTÖ üyeliği sonrası tarifeleri düşürme, tarife dışı engelleri azaltma, yabancı firmalar için pazara girişi kolaylaştırma ve şeffaflık yönündeki taahhüdünü yerine getirme yolunda özellikle de tarifeler konusunda önemli adımlar kat etmiştir:

Tarifeler, hammaddeler, sistem ve ekipman satılmaktadır. İthalat ve GENEL oranlar ise diğer ülkelere uygulanmaktadır. Tarifeler, ürünün tipine parçalarına ya da ürünün kullanım amacına göre değişmektedir. İthalat vergilerinin çoğunluğu ad-valorem'dir. Ürünün CIF değeri üzerinden tespit edilir. 2007 yılında ithalat vergileri genel olarak ortalama %9,8 seviyesine düşürülmüştür. Bu oran tarımsal ürünlerde ortalama %15,3 sanayi ürünlerinde ortalama 8,5'tir. Çin aynı zamanda bilimsel ve teknolojik araştırmayı teşvik ve ileri teknoloji yatırımlarına imkan vermek amacıyla bu tür ekipman ve makine ithalatında vergi muafiyetine gitmiştir.

Tarife dışı engeller

Çin yetkilileri ithalatı üç kategoriye ayırmıştır:

- İthalatı yasak ürünler; zehirler, silahlar, toksik kimyasallar.
- Kısıtlanmış ürünler; ithalat lisansı ya da kota gerektiren ürünler.
- İzin verilen ürünler; ithalat içinde önemli bir yer tutmaktadırlar.

Bu konulara ilişkin bilgiler çoğunlukla Çince yayınlanmaktadır. İngilizce yararlanılabilecek tek kaynak Ticaret Bakanlığı web sitesidir. (<http://www.mofcom.gov.cn>)

1 Nisan 2007 tarihinden bu yana bazı ürünler için içerik ve hacim açısından ithalat lisansı uygulaması bulunmaktadır. Bu ürünler arasında 338 kategori için Çinli ithalatçılar "otomatik lisans başvurusu yapabilmektedir. Bu işlemde - İthalatına Otomatik Olarak İzin Verilen Ürünler Kataloğu- Ticaret Bakanlığının Gümrük Genel İdaresi sorumludur.

Çin çok sayıda ürüne tarife kotası uygulamaktadır. Bu sistemde kotaya kadar yapılan ithalat düşük orandan kota aşıldıktan sonraki ithalat daha yüksek bir orandan yapılmaktadır. Bu tür uygulamalar bazı hassas kabul edilen tarım ürünlerine uygulanmaktadır. İşlenmemiş yün, şeker, buğday, pamuk, pirinç, diamonyum fosfat, üre, NPK bileşimli gübreler gibi ürünler bu sisteme tabi bulunmaktadır.

* Kaynak: Austrade Mayıs, 2009

Vergiler*

Çin'de genel katma değer vergisi oranı % 17'dir. Bazı malların satışı ve ithali % 13 oranında vergiye tabidir. Bunlar: Tarım, ormancılık, hayvancılık ve su ürünleri, yenilebilir sebze yağları ve tahıllar, şehir suyu, ısıtma, soğutma, sıcak su, sıvı petrol gazı, doğalgaz, metan gazı, ev kullanımı için kömür ürünleri, kitaplar, gazeteler, dergiler, yemler, kimyasal gübreler, tarımsal kimyasallar, tarımsal makineler, çiftçilik için plastik örtü, Metal mineral ürünler, metal olmayan mineral gibi ürün ve hizmetlerdir.

KDV İstisnaları

- Tarımsal üreticilerin kendi ürettikleri tarımsal ürünleri satışları,
- Hamileliği önleyici cihaz ve ilaçlar,
- Antika kitaplar,
- Doğrudan bilimsel araştırma, deney ve eğitim amacıyla kullanılmak üzere ithal edilen madde ve cihazlar,
- Yabancı devletlerden ve uluslararası kuruluşlardan yardım olarak bedelsiz temin edilen madde ve cihazların ithali,
- İşleme ve montaj sözleşmeleri gereği ve telafi edici ticaret nedeniyle ithal edilmesi gereken makineler ve cihazlar,
- Özürlülerin kullanımı için kurumlar tarafından ithal edilen cihazlar,
- Satıcılar tarafından kullanılan malların satışı.

Çin'de vergiden istisna veya vergisi indirilmiş işlemlerle uğraşan mükellefler vergiden istisna edilen ve vergisi indirilmiş satış tutarlarını hesaplarında ayrı ayrı göstermelidirler. Hesaplarda ayrı gösterilmediği takdirde istisna ve indirimli vergi kolaylıklarından yararlanamazlar.

*Kaynak: Sadi Kaymaz, 30 Haziran 2008

Tarife Dışı Engeller

İhracat Kısıtlamaları

Çin pek çok ürüne ihracat kısıtlamaları ve ihracat vergisi uygulamaktadır. Bu uygulama yerel endüstrilere ipek, pamuk, kösele ve deri, işlenmemiş demir dışı metaller gibi hammadde tedarik etme aracı olarak kullanılmaktadır.

Sübvansiyonlar

Ülke içindeki sübvansiyonları sıralamak oldukça zordur. Ancak ihracatta indirekt teşvikler uygulanmaktadır; düşük fiyatlı enerji ve hammadde bunlara örnek olarak gösterilebilir. Devlet şirketleri pek çok banka kredisini tercihli oranlarla kullanmaktadır. Bu borçların büyük bölümü geri ödenmemektedir. Diğer teşvikler; vergi teşvikleri, özel ekonomik bölgelerdeki firmalar için ek imtiyazlar ayrıca Çin'in bazı alanlarda nakit teşvikler uygulamaya devam ettiği de görülmektedir. Ayrıca ihracatta vergi iadesi de uygulanmaktadır.

Hizmet Engelleri

Hizmet sunan yabancı firmalar geçici lisansla çalışmakta ve sınırlı coğrafi alanlarda hizmet görmektedir. Kanun ve kurallardaki belirsizlikler hizmet sektöründeki engeller arasında yer almaktadır. Bu alanda yabancı firmaların Çin'li firmalar ile ortaklık kurması ve satış sonrası hizmet vermesine izin verilmemektedir.

Rekabeti Bozucu Uygulamalar

1993 yılında yürürlüğe giren ve haksız rekabeti önleyen bir kanuna rağmen halen sorun teşkil edebilmektedir. Bu durum ithal ürünlerin piyasa girişi ile yabancı yatırımların üretim maliyetini yükseltici etkide bulunabilmektedir.

Genel olarak Çin'in dış ticaret işlemlerinde ağırlık ilkesinin yaygınlaştırılması ve ticari kuralların uygulanmasının ülke çapında standart hale getirilmesinin zor olacağı düşünülmektedir. Buna rağmen özellikle sanayi ürünlerinin ithalat prosedürlerinin basitleştirilmesi konusunda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu bağlamda, dış ticareti ilgilendiren kanun ve düzenlemelerin duyurulması amacıyla bir gazete yayınlanmaya başlanılmış ve ancak bu gazetede yayınlanan kanun ve düzenlemelerin uygulamada etkili olacağı Çin Devlet Konseyi tarafından karara bağlanmıştır.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Çin standartları ve teknik gereklilikleri bir ticari engel olarak kullanmaya devam etmektedirler. Mamul maddeler için Çin, ithalat öncesinde bir kalite belgesi talep etmektedir. Bu tür belgeleri elde etmek zaman kaybedici ve pahalı olabilmektedir. Burada amaç iç piyasayı korumak aynı zamanda Çin piyasasını ülke kalkınması için gereksiz ürünlerden kurtarmaktır. Çin sıklıkla ürünlerin ihracatçı tarafından özelliklerinin ne olduğu net olarak bilinmeyen Çin standart ve özelliklerine uyumlu olup olmadığının incelenmesi ya da sertifikasyonunu talep etmektedir. Bu tür talepler genellikle Çin piyasasında satılmakta olan yerli ürünlerin kalitelerinin çok üstünde olabilmektedir. Çoğu kez subjektif kriterlerle çözüme ulaşılmakta; bu durum malların ülkeye girişinde gecikmelere yol açmaktadır.

Türkiye ile Ticaret

Genel Durum

Türkiye ile Çin arasındaki ticari ilişkiler, ilk kez 1 milyar Amerikan doları ticaret hacminin aşıldığı 2000 yılından bu yana düzenli bir gelişme göstermektedir. İkili ticaret hacmi, 2005 yılında 7,4 milyar, 2010 yılında ise 19,5 milyar Amerikan dolarına yükselmiştir.

İkili ticari ilişkilerdeki memnuniyet verici gelişmeye rağmen, Çin ile ticarete Türkiye'nin karşılaştığı açık, yıllar itibarıyla artış göstermektedir. İkili ticarete, 2010 yılı itibarıyla Türkiye aleyhine gerçekleşen dış ticaret açığı 14,9 milyar Amerikan dolarıdır.

Türkiye-Çin Dış Ticareti (milyon \$)

Yıl	Ihracat	Ithalat	Denge	Ha
1996	65	556	-491	
1997	44	787	-743	
1998	38	846	-808	
1999	37	895	-858	
2000	96	1.345	-1.249	1.
2001	199	926	-726	1.
2002	268	1.368	-1.100	1.
2003	505	2.610	-2.106	3.
2004	392	4.476	-4.084	4.
2005	550	6.885	-6.336	7.

	2006	693	9.669	-8.976	10.
	2007	1.040	13.234	-12.195	14.
	2008	1.437	15.658	-14.221	17.
	2009	1.599	12.677	-11.077	14.
	2010	2.260	17.180	-14.920	19.
2010 (ocak-şubat)		313	2.198	-1.885	2.
2011 (ocak-şubat)		293	3.074	-2.781	3.

Kaynak: DTM, Dış Ticaret Bilgi Sistemi

İhracat

Türkiye'nin Çin'e ihracatı yıllar itibarıyla artış göstermekle birlikte, gerek Çin'in ithalat potansiyeli gerek Türkiye'nin üretim ve ihracat kapasitesi dikkate alındığında yeterli görülmemektedir. 2000 yılında sadece 96 milyon Amerikan doları olan Türkiye'nin Çin'e ihracatı, 2005 yılında 550 milyon Amerikan dolarına, 2010 yılında ise 2,26 milyar Amerikan dolarına yükselmiştir.

Bir trilyon Amerikan dolarını aşan ithalat potansiyeline sahip olan ve ve iç tüketime dayalı büyüme sürecine geçmeye çalışan Çin'e yönelik Türkiye'nin ihracatının yeterli bir seviyeye ulaşamamasının temel nedenleri olarak, bu ülkedeki tüketim eğilimleri ile pazar farklılığı, Çin pazarının "kendine özgü" yapısı, bölge içi (Güneydoğu Asya ve Pasifik) ticaretin çok güçlü olması, Çin'in önemli küresel ticaret ülkeleri ve blokları tarafından çevrelenmesi, Türkiye ile Çin arasında özel ticaret anlaşmalarının bulunmaması ve karşılıklı yatırım ilişkilerinin yeterince gelişmemiş olması ve ihracatçılarımızın Çin ve Asya-Pasifik bölgesine yönelik sistematik çalışmalar yürütmemesi gösterilebilir.

Türkiye'nin Çin'e ihracatının yapısı incelendiğinde, Çin ekonomisinin ihtiyaç duyduğu hammaddeler ve kimyasallar ağırlıklı bir yapının olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, mermer ve doğal taş, krom cevherleri, bakır cevherleri, kurşun cevherleri, manganez ve kimyasallar Türkiye'nin Çin'e temel ihracat ürünlerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, oto yedek parçaları, çeşitli makineler (gaz türbini, dokuma makinesi vb.) deri, yün ve fındık gibi bazı ürün gruplarının ihracatında da gelişmeler gözlemlenmektedir.

(2011 Yılı Aylık İhracat Verileri için Tıklayınız.)

Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler (milyon \$)

GTİP	ÜRÜN ADI	2006	2007	2008	2009	2010
2515	Mermer ve traverten, eksoz su mermeri, kireçli taşlar	145,3	213,6	294,4	350,6	581,1
2610	Krom cevherleri ve konsantreleri	83,2	178,3	278,0	236,6	411,1
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	15,9	121,8	176,4	234,0	271,1
2840	Boratlara; peroksiboratlara (perboratlar)	64,3	56,9	100,3	124,4	161,1
2528	Tabii boratlar vb. Konsantreleri	39,6	53,9	86,9	42,4	71,1
2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	2,0	11,8	20,9	16,0	51,1
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	15,9	44,5	19,8	36,6	51,1
2810	Bor oksitleri; borik asitler	13,6	15,0	18,5	20,1	41,1
5501	Sentetik lif demetleri	18,8	16,7	10,5	21,8	31,1
3202	Debagatte kullanılan sentetik organik, anorganik maddeler müstahzarlar	12,5	15,5	17,9	21,8	21,1
7404	Bakır hurda ve döküntüler	38,3	25,2	37,6	26,3	21,1
8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	4,9	18,0	33,7	13,0	11,1
1404	Tarifenin başka yerinde yer almayan bitkisel ürünler	3,7	7,3	1,0	5,5	11,1
7209	Demir/Çelik Yassı Mamul, Soğuk Haddelenmiş Kaplanmış (600mm. Den Geniş)	0,0	13,9	13,3	19,6	11,1
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	0,0	0,0	0,3	0,1	11,1
5503	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	5,3	4,7	4,6	7,5	11,1
4104	Siğir ve at cinsi hayvanların dabanlanmış derileri	5,2	8,9	8,4	9,7	11,1
2926	Nitril gruplu bileşikler	0,0	0,1	0,0	0,0	11,1
6815	Taştan ve diğer minerallerden eşya	0,0	0,0	0,0	0,0	11,1
5101	Yün ve yapağı (kardesiz/taranmamış)	2,4	11,4	12,0	6,6	11,1
7202	Ferro alyajlar	1,4	0,0	0,0	32,5	11,1
8403	Buhar kazanları dışında kalan merkezi ısıtma kazanları	1,4	2,6	3,9	4,5	11,1
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	0,0	0,0	0,0	0,0	11,1
6304	Diğer mefruşat eşyası (94.04 pozisyonundakiler hariç)	0,0	0,0	0,9	7,0	11,1
5112	Taranmış yünden, ince hayvan kılından dokumalar	3,7	4,3	3,5	7,0	11,1
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	0,1	1,7	1,7	42,3	11,1
5202	Pamuk döküntüleri	0,1	0,0	2,7	3,5	11,1
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1,8	0,9	3,9	2,4	11,1
5209	Pamuk Men (Dokuma %85 < Pamuklu 200g/M2 Den Fazla)	2,3	5,4	5,8	9,6	11,1
4009	Vulkanize edilmiş kauçuktan boru ve hortumlar ve donanımları	2,4	3,0	3,8	3,1	11,1
8425	Palanga, vinç (basamaklı hariç)bucurgat, ırgat, krikolar	6,1	6,1	5,2	7,1	11,1
8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	0,5	1,0	0,6	1,3	11,1
5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb)	0,2	0,4	3,8	3,0	11,1
7326	Demir/çelikten diğer eşya	1,3	0,8	2,3	5,2	11,1
	Diğer Ürünler	200,9	195,7	264,5	277,9	286,7
	TOPLAM	693,0	1.039,5	1.437,2	1.599,1	2.251,1

Kaynak: DTM, Dış Ticaret Bilgi Sistemi

Çin'in Dünya'dan İthalatı, Türkiye'nin Çin'in İthalatındaki Payı, Çin'in Türkiye'den ve Dünya'dan İthalatındaki Değişim

FASİL	ÜRÜN ADI	Çin'in Dünya'dan İthalatı, * (milyon \$)			Çin'in Türkiye'den İthalatı, ** (milyon \$)			Çin'in İthalatında Türkiye'nin Payı, (binde, %)			Çin'in Dünya'dan İthalatındaki Değişim, (%)		Türkiye'nin İthalatındaki Değişim, (%)
		2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2009/10	2010/09	

1 Canlı hayvanlar	104,37	146,79	274,36	-	-	-	-	-	-	87
2 Etler ve yenilen sakatat	2.320,15	1.699,92	2.223,43	0,08	2,64	0,67	0,04	1,55	0,3	31
Balıklar,kabuklu hayvanlar,yumuşakçalar,diğer omurgasızlar	3.657,26	3.603,70	4.371,05	0,87	0,95	1,24	0,24	0,26	0,28	21
4 Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	873,98	1.048,34	1.999,75	0,08	0,03	0,03	0,09	0,03	0,02	91
5 Tarifenin başka yerinde yer almayan hayvansal müstahsallar	255,01	275,43	416,75	0	0,07	0	0	0,25	0	51
6 Canlı bitkiler ve cıcekcılık müstahsalları	91,05	90,54	103,14	-	-	-	-	-	-	14
7 Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	583,02	1.052,58	1.513,10	0,11	0,08	0,11	0,18	0,07	0,07	44
8 Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turuncgil ve kavun kabuğu	1.237,20	1.717,93	2.136,09	3,53	2,98	5,56	2,86	1,74	2,6	24
9 Kahve,çay,paraguay çayı ve baharat	101,07	85,82	150	0,02	0,02	0,02	0,16	0,23	0,14	75
10 Hububat	698,92	876,87	1.501,43	-	-	-	-	-	-	71
Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	235,04	301,16	451,86	0,03	0,1	0,01	0,14	0,32	0,02	50
12 Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	23.182,80	21.008,43	27.058,70	0	0,15	0,67	0	0,01	0,02	29
13 Laklar,sakızlar,bitkisel özsu ve hülasalar	110,94	120,55	120,86	0	0,03	0,1	0	0,23	0,83	0
14 Örlmeye elverişli bitkisel maddeler,bitkisel müstahsallar	78,76	102,65	200,64	0,97	5,5	14,12	12,34	53,63	70,38	95
15 Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahsalları	10.807,78	7.732,31	8.884,14	3,12	10,07	5,54	0,29	1,3	0,62	15
16 Et,balık,kabuklu hayvan,yumuşakça vb hayvansal müstahzarlar	79,44	52,03	100,28	0	0	0,31	0	0	3,09	93 g/d
17 Şeker ve şeker mamulleri	423,58	477,5	1.032,57	0,12	0,37	0,67	0,28	0,76	0,65	116
18 Kakao ve kakao müstahzarları	313,32	261,9	437,25	1,32	1,73	2,1	4,23	6,61	4,8	67
19 Esasını hububat,un,nişasta,süt teşkil eden müstahzarlar	716,92	1.010,73	1.220,12	2,15	1,96	3,89	3,01	1,94	3,19	21
20 Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	300,63	333,12	463,19	6,83	5,07	7,23	22,71	15,23	15,6	39
21 Yenilen çeşitli gıda müstahzarları	463,75	481,6	682,75	0,05	0,16	1,31	0,11	0,33	1,92	42
22 Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	1.137,76	1.114,03	1.649,79	0,03	0,13	0,46	0,03	0,12	0,28	48
23 Gıda sanayi kalıntı ve dokuntuleri,hazır hayvan gıdaları	1.865,47	1.837,41	3.231,33	-	-	-	-	-	-	76
24 Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	787,73	843,58	790,71	0	2,75	0,05	0	3,26	0,06	-6
25 Tuz,kükürt,toprak ve taşlar,alçıklar ve çimento	6.116,54	2.731,37	4.509,63	386,95	396,11	666,2	63,26	145,02	147,73	65
26 Metal cevherleri,cüraf ve kül	85.235,75	68.822,99	107.968,94	511,89	531,78	825,07	6,01	7,73	7,64	57
27 Mineral yakıtlar,mineral yağlar ve müstahsallar,mumlar	168.643,09	123.147,86	188.381,49	1,68	42,28	16,71	0,01	0,34	0,09	53
28 İnorganik kimyasal müstahsallar,organik,inorganik bileşikler	9.190,61	6.253,17	9.935,31	129,7	149,07	217,75	14,11	23,84	21,92	59
29 Organik kimyasal müstahsallar	39.301,26	36.175,60	48.283,09	0,93	7,64	13,83	0,02	0,21	0,29	33
30 Eczacılık ürünleri	4.885,78	6.011,65	7.239,63	0,34	1,96	2,1	0,07	0,33	0,29	20
31 Gübreler	3.481,82	1.991,73	2.575,58	0,28	0,02	0,05	0,08	0,01	0,02	29
32 Debağat ve boyacılıkta kullanılan hülasa,boya,macun,sakızlar	4.022,08	3.592,94	4.425,12	18,55	23,3	27,22	4,61	6,48	6,15	23
33 Uçucu yağlar,rezinoitler,parfümeri,kozmetikler vb	1.118,21	1.179,09	1.497,07	0,1	4,71	0,11	0,09	3,99	0,07	27
34 Sabunlar,yüzey aktif organik maddeler,yıkama-yağlama madde.	2.196,26	2.076,73	2.775,83	0,48	0,57	0,89	0,22	0,28	0,32	34
35 Albüminoid maddeler,tutkallar,enzimler vb	1.540,88	1.546,46	2.200,06	0,12	0,05	0,05	0,08	0,03	0,02	42
36 Barut,patlayıcı maddeler,piroteknî mamulleri,kıbrıt vb	33,13	43,92	74,14	-	-	-	-	-	-	69
37 Fotoğrafçılıkta,sinemaçlıkta kullanılan eşya	1.515,86	1.533,27	1.931,31	-	-	-	-	-	-	26
38 Muhtelif kimyasal maddeler	9.674,68	9.040,44	12.242,09	1,59	1,22	4,29	0,16	0,13	0,35	35
39 Plastik ve plastikten mamul eşya	48.841,19	48.509,33	63.688,51	13,22	18,85	21,68	0,27	0,39	0,34	31
40 Kauçuk ve kauçuktan eşya	11.905,35	10.374,20	16.910,26	10,2	12,64	21,17	0,86	1,22	1,25	63
41 Ham postlar,deriler (kürkler hariç) ve köseleler	5.635,34	4.463,52	5.923,59	15,39	13,01	18,35	2,73	2,91	3,1	33
42 Deri eşya,saracıye eşyası,seyahat eşyası,bağırsaktan eşya	701,04	713,03	1.124,23	1,15	1,18	2,48	1,63	1,66	2,2	58
43 Postlar,kürkler,taklit kürkleri ve mamulleri	454,92	464,95	635,87	2,03	0,87	1,57	4,46	1,86	2,48	37
44 Ağaç ve ağaçtan mamul eşya;odun kömürü	8.018,76	7.252,93	11.227,66	0,57	0,51	0,59	0,07	0,07	0,05	55
45 Mantar ve mantardan eşya	35,37	33,06	43,6	-	-	-	-	-	-	32
46 Hasır,saz ve benzeri örülebilin maddelerden mamuller	7,59	5,86	9,31	-	-	-	-	-	-	59
47 Odun hamuru;lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	12.260,19	10.634,74	14.169,84	0,7	1,6	2,97	0,06	0,15	0,21	33

48	Kağıt ve karton;kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	4.367,28	3.882,87	4.612,62	0,33	0,31	0,42	0,08	0,08	0,09	19
49	Basılı kitap,gazete,resim vb baskı sanayi mamulu,el yazmaları	821,75	1048,96	1.270,29	0,04	0,03	0,12	0,05	0,03	0,09	21
50	İpek	116,67	108,95	124,32	0,48	0,51	0,34	4,13	4,64	2,77	14
51	Yün,kıl,at kılı;bunların iplik ve dokumaları	2620,08	2214,61	2.827,36	17,09	14,19	18,14	6,52	6,41	6,42	28
52	Pamuk	7447,85	6180,67	10.619,47	16,57	17,44	24,77	2,22	2,82	2,33	72
53	Dokumaya elverişli bitkisel lifler,kağıt ipeği ve dokumaları	412,76	395,84	559,36	0,2	0,18	0,33	0,49	0,46	0,6	41
54	Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	3654,4	3210,04	3.781,58	5,51	3,16	4,76	1,51	0,99	1,26	18
55	Sentetik ve suni devamsız lifler	2520,69	2515,03	3.019,73	22,83	37,09	55,03	9,06	14,75	18,22	20
56	Vatka,keçe,dokunmamış mensucat,özel iplik,sicim ve mamulleri	996,06	898,72	1.125,08	0,32	0,71	1,99	0,32	0,79	1,77	25
57	Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddeden yer kaplamaları	101,62	102,2	130,25	4,51	3,37	7,11	44,35	32,94	54,61	27
58	Özel dokunmuş mensucat,dantela,duvar halıları,işlemeler	738,43	621,48	693,53	1,59	1,43	2,52	2,15	2,31	3,63	12
59	Emdirilmiş,sıvanmış,kaplanmış mensucat,bunlardan teknik eşya	1729,32	1506,57	1.844,05	0,36	1	3,94	0,21	0,67	2,14	22
60	Örme eşya	2312,55	2138,29	2.344,99	0,21	0,26	0,84	0,09	0,12	0,36	10
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarları	853,95	632,89	815,43	4,97	5,54	7,61	5,82	8,75	9,33	29
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	1221,13	1018,13	1.418,48	3,07	3,24	6,49	2,52	3,18	4,58	39
63	Mensucattan mamul diğer eşya,kullanılmış eşya,paçavralar	218,04	240,85	261,02	3	13,15	15,49	13,77	54,61	59,34	8
64	Ayakkabılar,getrler,tozluklar vb eşya ve aksamı	1013,97	880,89	1.118,07	0,15	0,15	0,1	0,15	0,17	0,09	27
65	Başlıklar ve aksamı	24,36	20,8	29,17	0,01	0,02	0,01	0,23	0,84	0,28	40
66	Şemsiye,baston,kamçı,kırbaç ve bunların aksamı	6,44	5,72	6,16	0	0,02	0	0	4,36	0,35	8
67	Hazır kuş tüyü ve insan saçı mamulleri,yapma çiçekler	193,48	180,59	218,3	0,05	0	0,05	0,25	0	0,21	21 g/d
68	Taş,alçı,çimento,amyant,mika vb maddelerden eşya	883,22	723,83	1.063,08	2,54	2,26	15,71	2,87	3,12	14,78	47
69	Seramik mamulleri	448,41	417,31	585,46	0,34	1,59	2,5	0,77	3,82	4,27	40
70	Cam ve cam eşya	3415,77	3025,97	4.890,33	0,86	1,54	1,93	0,25	0,51	0,4	62
71	İnciler,kıymetli taş ve metal mamulleri,medenî paralar	7536,41	6549,81	10.844,71	4,33	2,59	6,07	0,57	0,39	0,56	66
72	Demir ve çelik	24519,85	27787,15	25.298,23	22,89	89,33	29,75	0,93	3,21	1,18	-9
73	Demir veya çelikten eşya	10556,45	8874,25	9.154,89	8,36	16,34	18,27	0,79	1,84	2	3
74	Bakır ve bakırdan eşya	26084,54	29416,02	45.991,84	63,59	46,45	30,62	2,44	1,58	0,67	56
75	Nikel ve nikelten eşya	5146,46	4947,99	5.876,13	-	-	-	-	-	-	19
76	Aluminyum ve aluminyum eşya	6.837,10	8.544,50	8.793,64	0,6	0,65	0,98	0,09	0,08	0,11	3
78	Kurşun ve kurşundan eşya	126,95	322,4	133,09	0	0	0	0	0	0,03	-59 g/d
79	Çinko ve çinkodan eşya	897,27	1.381,41	1.216,90	0,01	1,54	0,5	0,01	1,11	0,41	-12
80	Kalay ve kalay mamulleri	469,95	467,45	553,15	-	-	-	-	-	-	18
81	Diğer adi metaller,sermetler,bunlardan eşya	1.313,96	1.075,86	1.514,99	0,06	0,41	1,02	0,04	0,38	0,67	41
82	Adi metallerden aletler,bıçakçı eşyası,sofra takımları	2.332,66	2.112,77	2.761,70	0,23	0,16	0,28	0,1	0,08	0,1	31
83	Adi metallerden çeşitli eşya	1.346,23	1.193,60	1.530,22	1,26	0,73	0,82	0,93	0,62	0,54	28
84	Nükleer reaktörler,kazan;makina ve cihazlar,aletler,parçaları	138.707,41	123.814,44	172.403,37	103,32	67,05	87,66	0,74	0,54	0,51	39
85	Elektrikli makina ve cihazlar,aksam ve parçaları	266.639,43	243.779,43	314.405,31	21,28	13,87	16,32	0,08	0,06	0,05	29
86	Demiryolu ulaşım araçları vb,aksam ve parçaları	1.450,85	1.596,14	2.055,11	0,82	0,02	0	0,57	0,01	0	29
87	Motorlu kara taşıtları,traktör,bisiklet,motosiklet ve diğer	26.940,67	28.344,47	49.446,76	6,72	4,09	5,46	0,25	0,14	0,11	74
88	Hava taşıtları,uzay araçları,aksam ve parçaları	10.151,58	10.693,48	12.399,43	0,08	0	0,01	0,01	0	0	16 g/d
89	Gemiler,suda yüzen taşıt ve araçlar	1.289,45	2.471,05	1.679,69	0,33	3,3	0	0,26	1,33	0	-32
90	Optik,fotoğraf,sinema,ölçü,kontrol,ayar cihazları,tıbbî alet.	77.696,07	66.954,55	89.738,04	0,89	2,1	2,95	0,01	0,03	0,03	34
91	Saatler ve bunların aksam ve parçaları	1.861,14	1.571,34	2.186,80	0,05	0,07	0,13	0,03	0,04	0,06	39
92	Müzik aletleri;bunların aksam,parça ve aksesuarı	196,87	179,89	228,99	0,04	0,02	0,01	0,18	0,12	0,02	27
93	Silahlar ve mühimmat,bunların aksam,parça ve aksesuarları	2,99	4,87	3,01	0	0	0	1,17	0	0,2	-38 g/d
94	Mobilyalar,aydınlatma,reklam lambaları,prefabrik yapılar	1.533,06	1.848,06	3.118,05	1,75	0,86	1,16	1,14	0,46	0,37	69
95	Oyuncaklar,oyun ve spor malzemeleri,aksam ve parçaları	1.198,33	1.027,38	1.023,84	0,12	0	0	0,1	0	0	0
96	Çeşitli eşya	832,21	775,21	949,2	0,24	0,17	0,24	0,28	0,22	0,25	22
97	Sanat eserleri,koleksiyon esvası.antikalar	22,07	10,75	25,43	0	0	0,01	0,03	0	0,55	137 g/d

98	Zati eşya, kumanya ve başka yerde belirtilmeyen diğer eşyalar	4.418,82	3.303,53	18.433,14	0,04	0,06	0,14	0,01	0,02	0,01	458
TOPLAM		1.131.468,69	1.003.892,75	1.393.909,27	1.437,20	1.599,14	2.259,78	1,27	1,59	1,62	39

* Kaynak: Global Trade Atlas

** Kaynak: DTM, Dış Ticaret Bilgi Sistemi

(Çin'in Türkiye'den İthal Ettiği Başlıca Ürünler İtibariyle Türkiye'den ve Dünya'dan İthalatındaki Değişim Tablosu (% , 2009/10) için Tıklayınız)

İthalat

Çin ile ticari ilişkilerimiz ithalat ağırlıklı bir gelişim sergilemektedir. 2000 yılında 1,3 milyar Amerikan doları olan ithalatımız, 2005 yılında 6,8 milyar, 2010 yılında ise bir önceki yıla göre %35 oranında artarak, 17,18 milyar Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir.

Çin'den gerçekleştirilen ithalatın yapısı incelendiğinde, geniş bir ürün çeşitliliği ile karşılaşılmaktadır. İthalatın önemli bir bölümünü yatırım ve ara malları (3/4'ünü), geri kalanını ise tüketim malları oluşturmaktadır. 2010 yılı verilerine göre Türkiye'nin Çin'den ithalatında öne çıkan kalemler, otomatik bilgi işlem makineleri ve aksamı, telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar, elektrikli ses/görüntülü işaret cihazlar, elektrik konvertisörleri, pamuk, oyuncak, televizyon alıcıları, iplik ve oto yedek ürünleridir.

(2011 Yılı Aylık İthalat Verileri için Tıklayınız.)

Türkiye'nin Çin'den İthalatında Başlıca Ürünler (milyon \$)

GTİP	ÜRÜN ADI	2006	2007	2008	2009	20
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	966	1.043,4	1.047,9	1.232,9	1.43
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	344,4	744,8	968,4	886,9	97
8531	Elektrikli ses/görüntülü işaret cihazları	239,3	408,4	542,7	474,8	58
8502	Elektrojen grupları, rotatif elektrik konvertisörleri	9,5	43,2	209,3	118,4	39
5208	Pamuk men (ağırlıkça %85 ve fazla pamuk m.kare 200gr)	112,7	143,5	152,7	121,2	26
9503	Diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bulmacalar	168,5	217,7	212,8	178,4	26
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	48,4	334,8	291,3	225,1	25
5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	115,8	287,4	372,5	179,3	25
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	384,8	215,1	205,5	164,4	23
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	42,1	87,4	164,9	134,6	22
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	143,8	167,2	185,5	161,7	21
9405	Diğer aydınlatma cihazları, lambalar, ışıklı tabela, plaka vb.	85,6	139	171,2	115,9	20
4202	Deri ve kösele vb. den seyahat eşyası	244,4	326,6	315,3	161,3	19
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	83,1	134,2	177,7	129,8	18
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	125,6	157,8	216,2	139,7	18
6402	Ayakkabı; dış tabanı, yüzü kauçuk ve plastik diğer	148,1	130	160,5	137,1	17
8501	Elektrik motorları, jeneratörler	60,5	92,9	126,2	145,2	16
7318	Demir/çelikten civata, somun, tavan halkası, vida, perçin, pim vb.	68,2	89,4	121,2	87,3	16
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	68,6	112,6	128	104,1	16
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	15,9	29,1	90,5	6,0	15
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	2,9	218,9	179,5	150,3	15
8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	87,6	118,2	140,8	100,7	15
3926	Plastikten diğer eşya	52,7	97,4	124,5	97,8	15
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	10	18,4	34,8	89,3	13
8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kaydeden	104	146,8	147,3	97,7	13
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	67,1	92,3	114,5	107,9	13
8539	Kızma esaslı-deşarj esaslı elektrik ampulleri; ark lambaları	60,9	81,3	119,7	98,6	12
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	89,5	91,7	92,3	81,7	12
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	30	43,6	47,8	79,4	11
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	50,6	31,2	207,8	66,9	11
5504	Suni devamsız lifler (işlem görmemiş)	44,5	149,8	93,3	88,3	11
7304	Demir/çelikten (dökme hariç)dikişsiz tüp, boru, içi boş profil	15	36,7	66,7	68,2	10
6911	Porselen ve çiniden sofraya, mutfak ve tuvalet eşyası	72,2	95,8	94,5	68,6	10
Diğer ürünler		5.506,9	7.107,6	8.334,4	6.577,0	8.801,8
TOPLAM		9.669,1	13.234,1	15.658,2	12.676,6	17.180,8

Kaynak: DTM, Dış Ticaret Bilgi Sistemi

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ticari ilişkiler, 16 Temmuz 1974 tarihinde Pekin'de imzalanan Ticaret Anlaşması çerçevesinde yürütülmektedir. Söz konusu Anlaşmanın 6. Maddesi uyarınca, her yıl toplanması öngörülen Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti Karma Ticaret Komitesi, 1978 ve 1981 yıllarında olmak üzere iki kez toplanmıştır. Adı geçen Komite, 19 Aralık 1981 tarihinde Pekin'de imzalanan Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde kurulan Karma Ekonomik Komite ile birleştirilmiş ve Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti Karma Ekonomik ve Ticari Komitesi adını almıştır. Bu çerçevede 15. Dönem KEK Toplantısı 18 Haziran 2007 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Ayrıca 4 Nisan 2002 tarihinde Merkezimiz ile ÇHC Dış Ticareti Geliştirme Kuruluşu-CCPIT arasında bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Yine 21 Eylül 2006 tarihinde Ticaret Bakanlığına bağlı Çin Ticareti Geliştirme Bürosu-TDB ve İGEME arasında bir işbirliği Protokolü imzalanmıştır

İki Ülke Arasındaki Ticaretin Attyapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi	İmza Yeri	RG Tarih ve No
Ticaret Anlaşması	16.07.1974	Pekin	08.01.1975-15
Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması	19.12.1981	Pekin	16.02.1982-17
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	13.11.1990	Pekin	01.05.1994-21
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	23.05.1995	Pekin	30.12.1995-22

DTM ile MOFTEC Arasında Ticari İstişare Mekanizması Kurulması Hakkında Mutabakat Zaptı	12.03.1999	Ankara	12.09.2001-24
Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti 15. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	18.06.2007	Ankara	08.04.2009-27
Türkiye-Çin 16. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı	27.09.2009		
Altyapı, Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Protokolü	27.09.2009		
Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliğinin Genişletilmesi ve Derinleştirilmesine İlişkin Çerçeve Anlaşması	27.09.2009	(parafe)	

Kaynak: DTM, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Asya Pasifik Dairesi

Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan ile Çin Ticaret Bakanı Sn. Chen Deming Arasında 8 Ekim 2010 tarihinde İmzalanan Anlaşmalar için tklayınız.

Türkiye-Çin halk cum. Yatırım İlişkileri

Karşılıklı Yatırımlar*

Ülkesine büyük bir miktarda yabancı sermaye çeken ve ayrıca büyük bir sermaye ihraç potansiyeli bulunan Çin ile ortak yatırımlar şeklinde işbirliğine gidilmesinin özellikle dış ticaret açığının dengelenbilmesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Ancak bugüne kadar yapılan tüm tanıtım faaliyetlerine rağmen istenen seviyede Çin yatırımının ülkemize çekilebilmesi mümkün olamamıştır. 2009 yılı içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan yatırımların da ekonomik kriz nedeniyle ertelendiği görülmektedir.

Çin'in yurtdışı yatırımları da ülke yönetiminin siyasi güdümüyle hareket etmektedir. Dolayısıyla Türkiye ve Çin arasındaki özellikle 2009 yılındaki karşılıklı temaslarla geliştirilen olumlu siyasi zemin bu tabloda önemli rol oynamaktadır. Bu noktada Çin tarafına ülkemizin AB ile gümrük birliğimiz, lojistik ve diğer avantajlarımızı da dikkate alarak, ülkemize sadece mal satışı, müteahhitlik hizmetleri alanında değil, istihdam ve yeni teknoloji transferi sağlayacak doğrudan yatırımlarla da girmeleri yönündeki talebimizin açık bir şekilde dile getirilmesi önem arz etmektedir.

Ülkemizdeki Çin Yatırımları: 2009 yılı Aralık ayı itibarıyla, ülkemizde toplam 359 adet Çinli firmanın kurulduğuna dair kayıt bulunmaktadır. Söz konusu firmalardan büyük bir çoğunluğu ticaret sektöründe, geri kalanları ise imalat sektöründe ve hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir.

Ayrıca, ülkemiz ile ÇHC arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin derinleştirilmesi ve ikili ticaretteki açığın belirli ölçüde dengelenmesi amacıyla, iki ülke arasındaki yatırım ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik çeşitli faaliyetler yapılmaktadır.

Bu kapsamda, ÇHC'nin en büyük en şirketleri içerisinde yer alan ve ÇHC tarafından ülke dışında yatırım yapması için teşvik edilen China General Technology Holding Ltd. (GENERTEC) firması, İzmir Serbest Bölgesi'nde bir ofis açmayı ve önümüzdeki dönemde, İzmir'de otobüs, kamyon ve ticari araçlar için yedek parça, enerji ve sağlık sektörlerine yönelik yaklaşık 1 milyar dolarlık yatırım yapmayı planlamaktadır.

Ayrıca, otomotiv sektöründe Çinli DFM (Dong Feng Motor) ülkemizde 250 milyon dolarlık yatırıma gitme kararı almıştır. Son dönemde, ülkemizde yatırım yapmak amacıyla, başta Çinli Chery ve Geely (otomotiv) firmaları ile ZTE ve Huawei firmaları (telekomünikasyon) olmak üzere, birçok diğer büyük Çinli firmanın (China Light-hafif sanayi ve madencilik, Sinosteel-demir çelik, CMC-müteahhitlik, Yingli Solar-güneş enerjisi) çalışmalarını sürdürmektedir.

ÇHC'deki Türk Yatırımları: Pekin Ticaret Müşavirliğimiz tarafından yapılan araştırma sonucunda, Türk firmalarının genellikle ÇHC'de temsilcilik ofisi şeklinde faaliyet gösterdikleri ve ayrıca, firmaların çoğunun genel ticaretle (özellikle ithalat ağırlıklı) iştigal ettikleri gözlemlenmektedir.

Diğer taraftan, 1999 yılında Garanti Bankası, 2006 yılında ise Türkiye İş Bankası, Şanghay'da temsilcilik ofisi açmıştır. Son olarak, Türkiye'nin en önemli gruplarından birisinin bünyesinde bulunan Arçelik, Çin Casa-Shinco firmasını (çamaşır makine üreticisi) 8 milyon dolara satın almış bulunmaktadır.

Goldaş firması Çin'deki mağazalarında Türkiye'den ihraç ettiği kuyumculuk ürünlerini pazarlamaktadır. ÇHC'de yatırımları bulunan diğer önemli firmalarımız ise, Demirdöküm, Unsa, Çimtaş, Şişecam, Atasay, Mozaik Tekstil ve Faber Dış Ticarettir. Öte yandan, son dönemde özellikle deri konusunda ÇHC'de ciddi yatırımların yapıldığı gözlemlenmektedir. Hali hazırda, deri, tekstil, sanayi tipi çuval, çamaşır makinası, çelik boru vb. alanlarda Çin'de yatırım yapan Türk şirketlerinin toplam yatırımları 100 milyon dolara yaklaşmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Pekin Büyükelçiliğimiz tarafından yapılan araştırma sonucunda, firmalarımız için bu ülkede başta elektrikli ev aletleri, çamaşır makinesi, buzdolabı, bulaşık makinesi vb. beyaz eşya ile televizyon olmak üzere dayanıklı tüketim malları, inşaat ve iç dekorasyon malzemeleri, otomotiv ve otomotiv yan sanayi, traktör, gıda işleme ve konserve sanayi, büyük alışveriş merkezleri, deri işlemeçiliği, hazır giyim, telefon ve telefon santralleri kurulması ile müteahhitlik alanlarında ortak yatırım imkanlarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Öte yandan, ÇHC'de Uygun Türklerin yoğun olarak yaşadığı Sincan-Uygur Özerk Bölgesinde de, Çin Hükümeti ile işbirliği halinde, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler, halıcılık, tekstil, dericilik, hayvancılık, şarap ve meyve suyu üretimi, gıda ve tüketim malları üretimi ve büyük alışveriş merkezleri açılması konularında ortak yatırımlar yapılması imkanları mevcuttur. Hali hazırda, ülkemizde bazı işadamlarının bu bölgede deri giyim, deri işleme, ihracat ve ithalat, fırıncılık, pastacılık ve lokantaçılık gibi çeşitli alanlarda yatırım yaptıkları bilinmektedir.

*Kaynak: DTM Anlaşmalar Gn. Müd.

İki Ülke Arasındaki Ticarete Yaşanan Sorunlar

*Yapısal ekonomik problemler yanında devlet teşekküllerindeki çalışanların sayısının azaltılmak istenmemesi ekonomik gelişmeyi yavaşlatmaktadır. Artan işsizlik ve bögeler arası gelir dağılımı bozuklukları ciddi boyutlara gelmiştir. Halen sürdürülmeye çalışılan fiyat kontrol politikası, pazar ekonomisinin verimli çalışmasını olumsuz yönde etkilemektedir.

Yapılan yatırımların uzun vadede kar getirecek olması, ülkenin yasal yapısı hakkındaki kaygılar, sözleşmelerin geçerliliğine ilişkin engeller, dövizde ulaşmanın zorluğu, uzun süren onay verme işlemleri, dile getirilen diğer sorunlardır.

Çin'in komünist geçmişinden kaynaklanan ve dış ticareti engelleyen uygulamalar henüz aşılanmamıştır. Halen yöneticiler ekonomide kendi adlarına rol sahibi olmak istemektedir. Belli sektörler kayırlanmakta ve bunlar yasa ve gümrük uygulamalarıyla korunmaya çalışılmaktadır.

Devlet mülkiyetli kuruluşların ekonomideki ağırlıklı rollerinin sürmesi istenmektedir. Bunlara bağlı olarak, yabancı yatırımcıların en fazla başını ağrıtan konuların başında yazılı olmayan ilave vergi yükleri gelmektedir. Yatırım aşamasında dile getirilmeyen, ancak işletme döneminde talep edilen vergiler vergi talepleri olarak ortaya çıkabilmektedir.

Firma Sorunları

Alacak Sorunları: Uzakdoğu ülkelerinin birçoğu ile yaşanan genel bir sorundur. Birçok firmamız, ürün teslim etmiş olmasına rağmen parasını veya para göndermiş olmasına rağmen ürününü teslim alamamaktadır. Konuya ilişkin firmalarımızın şikayetleri, ilgili Çin makamları nezdinde takip edilmektedir.

Taklit Ürünler ve Marka Tesicili: Bazı Çin firmaları, Türk firmalarının markalarını taklit ederek üretim yapmaya devam etmektedirler. Ayrıca, bazı firmalar ise, Türk firmalarına ait markaları kendi adlarına tescil ettirmiş veya ettirmek için başvurmuş durumdadırlar.

Başvuruda bulunan firmalarımıza, DTM tarafından gerekli yönlendirme yapılmakta ve Türk Patent Enstitüsü ile temasa geçerek, ürünlerinin uluslararası tescilinin yapılması ile Pekin Ticaret Müşavirliğimiz ile temasa geçerek, ürünlerinin ÇHC'de yerel mevzuat kapsamında tescilinin yapılması yönünde gerekli destek sağlanmaktadır. Ayrıca, bu tür şikayetler ÇHC'nin Ankara Büyükelçiliği'ne de bildirilerek, gerekli girişimlerin yapılması talep edilmektedir.

556 sayılı "Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname-(KHK)" hükümlerine göre korunan bir hak elde edilebilmesi için markanın Türk Patent Enstitüsü (TPE) nezdinde tescil edilmesi gerekmektedir. Tescil edilmiş bir marka, hak sahibine izni alınmadan markasının üçüncü kişilerce kullanımını engelleme hak ve yetkisini verdiği için markanın tescilinin önemi, marka ihlali durumlarında açıkça ortaya çıkmaktadır.

Bununla birlikte, kanunların mülkiyeti esas gereği 556 sayılı KHK'nin sağladığı koruma sadece Türkiye sınırları içinde geçerli olduğundan uluslararası ihlal durumunda koruma sağlamayacaktır. Bu nedenle, markaların pazarlandığı veya pazarlanacağı tüm ülkelerde tescil edilmesi uygun olacaktır.

Ayrıca, ülkemizin taraf olduğu "Paris Sözleşmesi"nin 6. ve 9. Maddeleri ile GATT-TRIPS Anlaşmasının markalarla ilgili 2. Bölümünün "Verilen Haklar" başlıklı 16. Maddesi, 556 sayılı KHK'nin 9. ve 79. Maddeleri ile uyumlu olarak marka sahiplerinin markasının izinsiz kullanımını ülkemizde engelleme ve gümrüklerde el koyma hakkından yararlanacağı öngörülmektedir. Öte yandan, firmalarımızın markalarına uluslararası koruma sağlanması amacıyla, TPE tarafından 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren "Markaların Uluslararası Tesiciliyle İlgili Madrid Protokolü" uygulanmaya başlanmıştır.

Türk sanayicileri ve işadamları, anılan Protokole taraf olan ÇHC dahil 66 ülke için TPE aracılığıyla marka tescil başvurusunda bulunabilmektedir. Firmalarımızın TPE kanalıyla markalarının uluslararası tescilinin yapılmasını sağlamaları gerekmektedir. Uluslararası tescil başvurusu ile firmalarımız tek başvuru yoluyla ÇHC dahil olmak üzere, birden fazla ülkede marka tescil başvurusunda bulunabilme, tek dille başvuru yapılabilme (İngilizce), maliyetler açısından tasarruf ve ulusal sistemlere göre hızlı tescil yapabileme avantajlarına sahip olabilecekleri değerlendirilmektedir.

Madrid Protokolü'ne başvurma şartlarını yerine getiren firmalarımız, başvuru evraklarını TPE'ye teslim ettikten sonra uluslararası tescil başvurusunu tamamlamış olmakta, uluslararası tescil başvuruları TPE tarafından şekli açıdan incelendikten sonra Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı'na (WIPO) gönderilmekte, WIPO tarafından yapılan kontrolün ardından, şekli açıdan uygun olan başvurular Uluslararası Sicil'de tescil edilmekte ve başvuru sahibine bu tescilli çeren bir sertifika iletilmektedir.

Diğer taraftan, Uluslararası Sicil'de tescilin idari bir işlem olması nedeniyle, başvurunun seçilen ülkelerde koruma altına alındığı anlamına gelmemekte ve WIPO, başvuru sahibine gönderdiği belge ile eş zamanlı olarak seçilen ülkelere de başvuruyu iletmektedir.

Her ülke başvurusu kendi marka mevzuatı çerçevesinde incelemekte ve bu kapsamda, ÇHC dahil her ülke, başvuruyu kısmen veya tamamen reddetme hakkına sahip bulunmaktadır. Bununla birlikte, bir ülkedeki ret kararı diğer ülkelerde başvuruya ilişkin işlemleri etkilememektedir.

Bu çerçevede, Madrid Protokolü kapsamında başvuruda bulunan firmalarımızın ÇHC tarafından ret kararı ile karşılaşması halinde, firmalarımızın ürünlerinin taklit edilmesini sürecinde ÇHC'de de kanuni yollara başvurabilmesi için, markalarını bizzat kendileri tarafından veya ÇHC makamlarının yetkili kıldığı hukuk büroları aracılığıyla "Trade Mark Ofis'e veya "Halk Mahkemeleri"ne yapılan başvuru sonucunda bu ülkede tescil ettirmeleri gerekmektedir. Bu süreç sonrasında, ÇHC'de

gerekli hukuki girişimler yapılması ve marka taklitinin önlenmesi mümkün bulunmaktadır. Bununla birlikte, imdadımızın temsilcileri vasıtasıyla daha fazla bilgi uygulamanın etkin bir şekilde yerine getirildiğini kontrol etmeleri de gerekmektedir.

Mavi Kûf Hastalığı (Tobacco Bluemold): 1992 yılından bu yana ÇHC tarafından ülkemiz tütününde "Mavi Kûf" hastalığı bulunduğu gerekçesiyle geliştirilen "3 yıl bekleme uygulaması kuralı" çerçevesinde ülkemizden sadece 3 yıl öncesinin ürünü alınmaktadır. Söz konusu durum ÇHC'ye yapılan tütün ihracatımızı olumsuz etkilemektedir. Konuya ilişkin olarak Tütün ve Alkol Piyasaları Düzenleme Kurumu'ndan alınan bir yazıda özetle, 1990 yılından bu yana ülkemizde yetişen tütünlere salgın derecesine varan Mavi Kûf hastalığına rastlanılmadığı, ihraç edilecek tütünlere numuneler alınmak suretiyle laboratuvar analiz yapıldığı ve bu analiz sonuçlarının olumlu olması halinde, Bitki Sağlık Sertifikasına Mavi Kûf hastalığının bulunmadığını yazıldığı ifade edilerek, tütünde 3 yıl bekleme uygulamasına gerek olmadığı belirtilmektedir. Buna ilaveten, ülkemizde üretilen tütün çeşitlerinin 3 yıl bekleme uygulamasına tabi tutulmadan dünya üzerindeki birçok ülke tarafından alıcı bulunduğu dikkat çekilmektedir.

Türk tütününde Mavi Kûf hastalığının bulunmadığının tespiti amacıyla, Çin Kalite, Gözetim, Denetim ve Karantina Genel İdaresi (AQSIQ) yetkililerinin yanı sıra, Çin Devlet Tütün Tekel İdaresi (STMA), Çin Tütün Uluslararası Ticaret Şirketi (CTI) ve Çin Ulusal Tütün Şirketi (CNLTC) temsilcilerinin yer aldığı bir ÇHC heyetinin en kısa sürede ülkemizi ziyaret etmesi ve gerekli incelemelerde bulunması için Tarım ve Köyişleri Bakanlığımızın da uygun görüşü ile Pekin Ticaret Müşavirliğimiz Çin'in ilgili kurumları nezdinde girişimlerde bulunmuştur.

Gıda Güvenliği Alanında Mutabakat Zaptı: 24-27 Eylül 2009 tarihinde Pekin'de gerçekleştirilen Türk-Çin Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi 16. Dönem Toplantısı esnasında Türk tarafı gıda ürünlerinde ticareti kolaylaştıracak Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında Gıda Güvenliği Alanında Mutabakat Zaptı'nı imzalama niyetini ifade etmiş ve taslak metni AQSIQ'ya vermiştir. Çin tarafından cevap beklenmektedir.

Hayvan Sağlığı ve Karantina Anlaşması: 24/01/2006 tarihinde ülkemiz ile ÇHC arasında "Hayvan Sağlığı ve Karantina" konusunda imzalanan ve ülkemizde esnasında 15/07/2008 tarihli ve 26937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Çin Makamlarınca da onaylanan Anlaşma, tarafların birbirlerine bildirimde bulunmalarını müteakip 22/05/2009 tarih ve 27235 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tavuk Ayağı İhracatı: Tavuk ayağının en büyük pazarı olan ÇHC'ye doğrudan ihracatı yapılamamaktadır. Ülkemizden doğrudan ÇHC'ye ihracat gerçekleştirilebilmesi halinde, tavuk ayağı ihracatında ton başına 150 ABD Dolarına varan fiyat avantajı yakalanacağı öngörülmekte olup, söz konusu sorunun çözümüne yönelik olarak ÇHC'den bir heyetin kanatlı eti ve ürünleri üretimi ve ihracatı gerçekleştiren entegre tesisleri yerinde ziyaret etmek üzere ülkemize davet edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Konu, ÇHC Ticaret Bakanı Chen Deming'in ülkemize 6-8 Ocak 2010 tarihlerinde gerçekleştirdiği ziyaret sırasında Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan tarafından gündeme getirilmiştir. Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan, Tavuk ayağı ihracatı ile ilgili teknik engellerin kaldırılması hususunda yine bir teknik heyetin Çin makamlarınca Türkiye'ye gönderilmesi talebinde bulunmuştur. Tavuk ayağı ihracatı konusunda ise Türk tarafının Dünya Sağlık Örgütünden tavuk ürünlerinde kuş gribi bulunmadığına dair sertifikaya elverişli olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu hususta Türk tarafı, söz konusu sağlık sertifikasının iki yıl önce alındığını belirterek, Çin tarafının teknik heyet göndermesinin yeterli olacağını ve en kısa zamanda teknik heyetin gerekli incelemeyi gerçekleştirmek üzere ülkemize beklendiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda, AQSIQ'dan gelecek teknik heyetin hem tütünlere Mavi Kûf hastalığı olup olmadığının hem de tavuk ayağı konusunda inceleme yapmasının yararlı olacağı konusunda mutabakata varılmıştır.

Bakır İhracatı: 1 Nisan 2009 tarihinden itibaren geçerli olan ve bakır boru ihracatında vergi iadesi oranını %13'e çıkaran kanun sebebiyle firmalarımızın haksız rekabete uğradığı ifade edilmektedir.

Maden ve bakır ihracatı sırasında Çin Devlet Kurumu CIQ tarafından numune alındığı, söz konusu Kurumun eleman yetersizliğinin bulunduğu ve alınan numunelerin uluslararası standartlara göre denetiminin yapılmadığı ifade edilmektedir.

*Kaynak: DTM Anlaşmalar Gn. Müd. Asya Pasifik Dairesi

İki Ülke Arasındaki Mütteahhtlik İlişkileri

* Bilindiği üzere, Türkiye ve Çin dünyanın önde gelen mütteahhtlik hizmetleri sağlayan ülkeleridir. Türk firmaları 54 milyar ABD Doları son 3 yılda olmak üzere bugüne kadar yurt dışında yaklaşık 150 milyar ABD Doları iş üstlenmişlerdir. Türk firmalarının üstlendikleri işlerin büyük kısmı Orta Doğu, Kuzey Afrika ve BDT ülkelerindedir.

İki ülke firmaları üçüncü ülkelerdeki projelerdeki önemli birer rakip konumdadırlar. Ancak, özellikle finansman ve teknoloji temin projelerinde, Türk ve Çin mütteahhtlik firmaları arasında, "rekabet yerine işbirliği" ilkesi çerçevesinde özellikle, Afrika, Ortadoğu, Orta Asya, Kafkasya ve Balkanlarda ortak iş yapılması gündeme getirilmelidir.

Çin firmalarının çok uygun koşullu finansman ve/veya ileri teknoloji temin etmek suretiyle ülkemizdeki büyük çaplı ulaştırma ve enerji projelerine girmeleri olumlu görülmektedir. Ancak, söz konusu projelerde ÇHC'nin bu finansmanı sadece ÇHC'den ihraç edilecek makine ve ürünlere değil, projenin tümüne veya büyük bir kısmına sağlaması, Türkiye'deki inşaat işlerinde mutlaka Türk firmaları ile çalışmaları gerekmektedir. İşveren kuruluşlarımızca standartların tespiti ve kontrolünde gerekli hassasiyetin titizlikle gösterilmesi ve istihdam konusunda bu güne kadar olduğu gibi bundan sonra da yabancı eleman çalıştırma konusunda gerekli sınırlayıcı kural ve uygulamalardan geri adım atılmaması önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, üçüncü köprü, Ankara-Sivas, Ankara-İzmir hızlı tren projeleri ve diğer önemli altyapı projelerinde benzer işbirliği yapılması hususunda girişimler söz konusudur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması planlanan metro inşaatlarında da Çin ve Türk firmalarının ortaklık yapması ve Çin'in finansman desteğinin alınması gündemdedir.

Shenyang kentinde FİBA Holding tarafından yapılan AVM örneğinde olduğu üzere, Çin'de Türk firmaları tarafından yapılacak projelere de Çin'in finansman dahil olmak üzere, destek vermesi hususu gündeme getirilmelidir.

*Kaynak: DTM, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Asya Pasifik Dairesi

İş Konseyi

*1992 yılında kurulan Türk-Çin İş Konseyinin eş-başkanlıkları, FİBA Holding Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Özyeğin ile Çin Uluslararası Ticaretin Geliştirilmesi Konseyi (CCPIT) Başkanı Wan Jifei tarafından deruhde edilmektedir. Türk-Çin İş Konseyi, ticareti geliştirici faaliyetler olarak, ortak iş forumları düzenlemektedir. En son iş forumu 2003 yılında yapılmıştır. Bu faaliyetin ardından, 2004, 2005 ve 2007 yıllarında DEİK tarafından ÇHC'ye yönelik eyalet ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Son olarak, Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül'ün 23-29 Haziran 2009 tarihleri arasında Çin Halk Cumhuriyeti'ne gerçekleştirdiği resmi ziyaret vesilesiyle, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) koordinasyonunda Pekin, Xi'an, Shenzhen ve Urumçi'ye toplam 104 firma temsilcisinden oluşan bir iş adamları heyeti ziyareti düzenlenmiştir.

*Kaynak: DTM, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Asya Pasifik Dairesi

İşbirliği İmkanları

Çin Ülke Programı*

Dış Ticaret Müsteşarlığının Asya-Pasifik Stratejisi kapsamında 2005 yılı Haziran ayında İGEME uzmanlarından oluşan bir heyet 1 ay süre ile Çin'in Pekin, Hong Kong, Guangzhou, Shenzhen ve Shanghai bölgelerinde bir yerinde Pazar araştırması yapmış ve edinilen bulgular kitap haline getirip ihracatçıların hizmetine sunulmuştur. Anılan çalışma İGEME web sitesinde de yer almaktadır.

Anılan Stratejiye paralel olarak, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin sürdürülebilir ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulabilmesi için, 2006 yılının başından itibaren çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede ihracatımızın artırılması, ithalattımızın ise iki ülkenin ilgili makamları tarafından yapılan ortak çalışmalar çerçevesinde yönlendirilmesi ve yatırımlar, turizm, mütteahhtlik hizmetleri, ulaştırma ve kredi ilişkileri başta olmak üzere, çeşitli ekonomik işbirliği çalışmaları ile ticaret açığının belirli bir ölçüde dengelenmesini öngören bir "Çin Ülke Programı" uygulanmaktadır.

Bu amaçla iki ülke arasında yoğun üst düzey siyasi ve teknik görüşmeler ile ticareti geliştirici faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

İlk aşamada, ÇHC'nin önemli ticaret merkezlerine (Pekin, Şanghay, Guangzhou, Xiamen) genel nitelikli ticaret heyetleri düzenlenmiş, benzeri şehirlerde düzenlenen önemli genel ve sektörel nitelikteki fuarlara milli katılım sağlanmış ve pek çok fuara da firmalarımızın bireysel katılımları desteklenmiştir. Aynı şekilde, ÇHC'ye bölgesel bazda ticaretimizin geliştirilmesine yönelik çalışmalar da Urumçi'ye düzenlenen ticaret heyeti ile başlamıştır. 2009-2010 döneminde bu çalışmaların devam ettirilmesi planlanmaktadır.

Ayrıca, ÇHC Ticaret Bakanlığının desteği ile ÇHC'den genel ve sektörel nitelikteki alim heyetlerinin ülkemize gelerek alım yapmaları sağlanmıştır.

Çin Ülke Stratejisi kapsamındaki çalışmalar sadece ticari faaliyetler ile sınırlı kalmamış, ortak yatırımlar başta olmak üzere ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla pek çok faaliyet düzenlenmiştir.

Üst Düzey Ziyaretler*

Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül, 24-29 Haziran 2009 tarihleri arasında Pekin, Xian, Shenzhen ve Urumçi'yi kapsayacak şekilde Çin Halk Cumhuriyeti'ne (ÇHC) resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Ziyaret sırasında, Sayın Cumhurbaşkanımıza, Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan ve İçişleri Bakanı Sayın Beşir Atalay'ın yanı sıra, Türk-Çin Parlamentoları arası Dostluk Grubu üyesi 7 milletvekili, Dışişleri ile Kültür ve Turizm Bakanlıkları Müsteşarları, Türkiye Yatırım Desteği ve Tanıtım Ajansı Başkanı, TCDD Genel Müdürü, Kayseri Valisi, İzmir ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanları başta olmak üzere, bir çok üst düzey bürokratın yer aldığı bir resmi heyet ve TOBB, TIM, DEİK, İTO, İZTO, Konya Ticaret Odası, MÜSİAD, TÜSİAD Başkan / Yönetim Kurulu Başkanlarının yer aldığı 100'den fazla işadama iştirak etmiştir.

Ziyaret sırasında: Savın Cumhurbaşkanımız. Pekin'de ÇHC Devlet Başkanı Hu Jintao. ÇHC Başbakanı Wen Jiabao ve Ulusal Halk Meclisi Başkanı Wu Bangqiao ile

görüşmeler gerçekleştirmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız, 24 Haziran 2009 tarihinde ziyarete katılan işadamlarımız ile bir toplantı düzenlemiş, 25 Haziran 2009 tarihinde ise Pekin'de düzenlenen ve her iki ülkenin üst düzey işadamlarının ve şirket yöneticilerinin katılım sağladığı çalışma öğle yemeğine başkanlık etmiştir. 26 Haziran tarihinde de her iki ülkenin işadamlarının katıldığı "Türk-Çin İş Forumu"nda bir konuşma gerçekleştirmiş ve TUSİAD ve ÇHC'de yerleşik "European Union Chamber of Commerce" yetkilileri ile bir araya gelmiştir.

Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan, 28 Ağustos - 1 Eylül 2009 tarihlerinde Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Özel Elçisi olarak, Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Wen Jiabao'ya sözlü mesajını iletmek, Uluslararası Urumçü Fuarı'nı ziyaret etmek ve üst düzey temaslarda bulunmak üzere, Pekin ve Urumçü'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Söz konusu ziyarette Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan ÇHC Başbakanı, Dışişleri Bakanı, Ticaret Bakanı, Dışişleri Bakan Yardımcısı ve Sincan-Uygur Özerk Bölgesi Valisi ile ikili görüşmelerde bulunmuştur.

Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan, Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi (KEK) 16. Dönem Toplantısında Türk heyetine başkanlık etmek üzere 24-27 Eylül 2009 tarihlerinde ÇHC'yi ziyaret etmiştir. Sayın Çağlayan ÇHC'de bulunduğu süre zarfında, ÇHC Başbakan Yardımcısı, Şanghay Belediye Başkanı ve ÇHC Eximbank Başkanı ile ikili görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Söz konusu KEK Toplantısı sırasında, İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliğinin Genişletilmesi ve Derinleştirilmesine İlişkin Çerçeve Anlaşması parafanmış ve Altyapı, Müteahhithlik ve Teknik Müşavirlik Alanında İşbirliğinin Artırılmasına İlişkin Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Ayrıca, KEK Toplantısı esnasında Dış Ticaret Müsteşarı (DTM) ile ÇHC Kalite Yönetimi, Denetim ve Karantina Genel İdaresi (AQSIQ) arasındaki üçüncü toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Devlet Bakanı Sayın Zafer Çağlayan beraberindeki özel sektör heyeti Karma Ekonomik ve Ticaret Komitesi Toplantısı öncesinde, 25 Eylül 2009 tarihinde Şanghay'da düzenlenen Türk-Çin İş Forumuna katılarak bir konuşma yapmıştır. Ayrıca, Sayın Bakan bu şehirde yerleşik büyük şirketlerin CEO'ları ile öğle yemeğinde bir araya gelerek temaslarda bulunmuştur.

Öte yandan, söz konusu KEK Toplantısı öncesinde, 26 Eylül 2009 tarihinde Pekin'de Asya-Pasifik Ticaret Müşavirleri Yıllık Toplantısı düzenlenmiş, bölge ülkelerinde görev yapan Türk Ticaret Müşavirlerinin katılım sağladığı anılan Toplantıya Devlet Bakanı Sayın Zafer Çağlayan başkanlık etmiştir.

Ayrıca, ÇHC Ticaret Bakanı Sayın Chen Deming beraberindeki özel sektör heyeti ile Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan'ın davetlisi olarak, 6-9 Ocak 2010 tarihinde Türkiye'ye yönelik bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Anılan ziyaret sırasında konuk Bakan, 7 Ocak 2010 tarihinde Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından kabul edilmiş, ayrıca Devlet Bakanımız Sayın Zafer Çağlayan ve Ulaştırma Bakanımız Sayın Binali Yıldırım ile görüşmelerde bulunmuştur. Konuk Bakan program çerçevesinde 8 Ocak 2010 tarihinde İstanbul'da "Türkiye-Çin Ticari, Ekonomik ve Yatırım İşbirliği Forumu"na katılım gerçekleştirmiştir. Anılan Forum kapsamında Sayın Bakanların katılımıyla Çinli firmalar ile Türk muhatapları arasında yaklaşık 520 milyon ABD Doları tutarında alım sözleşmeleri imzalanmıştır.

Söz konusu ziyaret sırasında, Bank of China Başkan Yardımcısı ve beraberindeki heyet, 7 Ocak 2010 tarihinde Ankara'da TCMB Başkanı ve BDDK Başkanı ile Çin Uluslararası Müteahhithler Birliği (CHINCA)'nden bir heyet 6 Ocak 2010 tarihinde Ankara'da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı ve Türkiye Müteahhithler Birliği ile, 7 Ocak 2010 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile temaslarda bulunmuştur.

Ayrıca Çin Komünist Partisi Politbüro Daimi Komitesi Üyesi Sn. Li Changchun (Başbakan Yardımcısı düzeyinde ve devlet protokolünde 5. sıradadır), Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sn. Ali Babacan'ın davetlisi olarak 14-17 Nisan 2010 tarihlerinde ülkemizi ziyaret edecekler.

Vize Uygulamaları*

Vize Uygulamaları (ÇHC): Umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Resmi Pasaport hamilleri anılan ülkeye yapacakları bir aya kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muafıdır.

Vize Uygulamaları (Türkiye): Resmi pasaport hamilleri 30 gün süreyle vizeden muafıdır. Umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir.

İki ülke arasında son dönem zarfında ticari ve ekonomik ilişkilerde yaşanan gelişmeler nedeniyle, ticari ve yatırım amaçlı vize isteyen Türk ve Çin vatandaşlarına gerekli her türlü kolaylığın gösterilmesinin ve vize prosedürünün kolaylaştırılmasının teminine yönelik karşılıklı olarak çalışmalar yapılmaktadır.

Bu çerçevede, 25 Mart 2009 tarihinde Pekin'de iki ülkenin ilgili makamlarının katılımı ile "Ortak Vize Çalışma Grubu Toplantısı" gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu toplantıda Türk tarafı, işadamlarımıza uzun süreli ve çok girişli vize verilmesi ve vize temin süresinin kısaltılması hususlarını gündeme getirmiş olup, ÇHC tarafı ise, Türkiye'de yatırım yapan ÇHC firmalarının istihdam ettikleri ÇHC vatandaşları için çalışma vizesi almada yaşanan güçlüklerin önlenmesi hususunu gündeme getirmiştir.

Turizm*

Türkiye, sahip olduğu doğal güzelliklerin yanı sıra, tarihi ve kültürel mirası ile dünyanın en önemli turizm cazibe merkezlerinden birisidir. ÇHC ile derinleşen ticari ilişkilerin, turizm alanında da sağlanabilmesini ve ÇHC'li turistlerin ülkemizi ziyaret etmesini teminen ülkemizin Çin "Resmi Turizm Güzergahı" statüsünü haiz olabilmesi için 2001 yılında imzalanan Mutabakat Zaptı başta olmak üzere çeşitli anlaşmalar imzalanmış olup, 2002 yılında Pekin'de açılan Turizm Ofisi, ülkemizin tanıtım ve reklam faaliyetlerini yürütmektedir. Tanıtım ve reklam faaliyetlerinin devamlılığının yanı sıra, sivil havacılık alanında atılacak ortak adımlar turizm potansiyelinin değerlendirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

2008 yılı itibarıyla ÇHC'nin yurtdışı turizm harcamaları 28,8 milyar dolara yükselmiştir. Aynı yıl, ÇHC'nin turizmden elde ettiği gelir ise 42 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Yurtdışına çıkan Çinli turistler, diğer Uzakdoğu ülkeleri turistlerinde olduğu üzere, deniz turizminin yanı sıra, kültür turizmine de büyük önem vermektedir.

ÇHC'nin bu büyük potansiyelini değerlendirmek amacıyla ülkemiz çeşitli çalışmalar yürütmektedir. İki ülke arasında 09/05/1991 tarihinde Pekin'de Turizm İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

14/12/2001 tarihinde ise, ülkemizin Çin Resmi Turizm Güzergahı Statüsüne haiz olabilmesi için bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Söz konusu Mutabakat Zaptı, 01.04.2002 tarih ve 24713 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Mutabakat Zaptı uyarınca, Çin Ulusal Turizm İdaresi Başkanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı, belirlemiş oldukları seyahat acentelerinin listelerini birbirlerine iletilmişlerdir.

Ayrıca, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2002 yılında ülkemizin ÇHC'deki tanıtım, reklam ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin koordinasyonunu etkin bir şekilde yürütülebilmesi için Pekin'de bir Turizm Ofisi açmıştır.

Diğer taraftan, ülkemize gelen ÇHC'li turist sayısı, 2000 yılında 21 570 kişi iken 2008 yılında 61 882 kişi olarak gerçekleşmiştir.

Enerji*

Enerji sektörü, ülkelerin kalkınma politikaları içinde hayati önem arz eden stratejik bir alan niteliğindedir. Sahip olduğu jeo-stratejik konum ile bölgede "enerji koridoru" haline gelen ülkemiz ile ABD'den sonra dünyanın en büyük ikinci enerji tüketicisi ve birinci enerji üreticisi olan ÇHC ile kömür işletmeciliği, baraj ve hidro-elektrik santral yapımı ve içme suyu konusunda teknik işbirliği mevcuttur. Ayrıca son dönemde yapılan üst düzey ziyaretler ile nükleer enerjinin yanı sıra, yenilenebilir enerji alanında da işbirliği yapma hususu gündeme gelmiş olup, bu konuda iki ülke makamları arasında çalışmalar sürdürülmektedir.

ÇHC, dünyanın ABD'den sonra en büyük petrol ürünleri tüketicisidir. Diğer taraftan, 16 milyar varil kanıtlanmış petrol rezervine de sahiptir. ÇHC'nin enerji ihtiyacı, dünya toplam talebinin üçte birini oluşturmaktadır. Ülkenin petrol ihtiyacı, 2025 yılında, günlük 14,2 milyon varile ulaşacaktır. Hükümet, enerji verimliliğinin %20 artırılmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır. ÇHC, ayrıca, Kazakistan, Venezuela, Sudan, Irak, İran, Peru, Angola ve Azerbaycan başta olmak üzere, yurtdışında da petrol arama ve çıkarma projeleri yürütmektedir. Ülkenin 80 trilyon metreküplük kanıtlanmış doğal gaz rezervi de bulunmaktadır. ÇHC, ayrıca, dünyanın en büyük kömür rezervine sahip ülkesi konumundadır.

Türkiye ile ÇHC arasında, kömür işletmeciliği, baraj ve hidro-elektrik santral yapımı ve içme suyu konusunda teknik işbirliği mevcuttur.

Ayrıca, son dönemde yapılan üst düzey ziyaretlerde ve görüşmelerde iki ülke arasında nükleer enerjinin yanı sıra, yenilenebilir enerji (rüzgar, güneş) alanında da işbirliği sağlanabileceği hususu gündeme gelmiştir.

Ülkemiz Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ÇHC arasında imzalanması öngörülen "Nükleer Enerjinin Barışçıl Kullanımına İlişkin Anlaşma" taslağı Dışişleri Bakanlığı kanalıyla Çin tarafına iletilmiş, Çin tarafının nihai görüşü beklenmektedir.

Madencilik*

Sanayinin temel girdilerini üreten bir sektör olarak madencilik sektörünün kalkınmakta olan ülkeler için büyük önemi haizdir. Ülkemizde madencilik sektöründe 50'nin üzerinde farklı maden ve mineralin üretildiği ve ÇHC'ye yapılan ülkemiz ihracatının büyük bölümünün maden, mineral ve doğal taşlar olduğu dikkate alındığında, iki ülke arasında madencilik alanında ortak yatırımların artırılması büyük önem arz etmektedir. Ayrıca, yeraltı kömür işletmeciliği, temiz kömür teknolojileri elde edilmesi hususlarında proje, mühendislik ve müşavirlik alanlarında ortak bilimsel toplantılar düzenlenmesinin iki ülke yatırımcıları açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Madencilik alanında ortak yatırımların artırılması amacıyla Çinli firmaların ülkemizde bor, krom, bakır, mermer üretimi başta olmak üzere, madencilik alanında yatırımlarının artırılması imkanı araştırılacaktır.

Yeraltı kömür işletmeciliği ve cihazları temiz kömür teknolojileri, kömürün gazlaştırılması ve sıvılaştırılması teknolojileri, kömürden metan gazı elde edilmesi hususlarında proje, mühendislik ve müşavirlik konularında karşılıklı destek sağlanabileceği, ortak bilimsel toplantılar (konferans, seminer, çalıştay v.b.) düzenlenebileceği, karşılıklı ihalelere katılımın sağlanması hususunda çalışmaların sürdürülebileceği düşünülmektedir.

Müteahhithlik*

Bilindiği üzere, Türkiye ve Çin dünyanın önde gelen müteahhithlik hizmetleri sağlayan ülkeleridir. Türk firmaları 54 milyar ABD Doları son 3 yılda olmak üzere bugüne kadar yurt dışında yaklaşık 150 milyar ABD Doları iş üstlenmişlerdir. Türk firmalarının üstlendikleri işlerin büyük kısmı Orta Doğu, Kuzey Afrika ve BDT ülkelerindedir.

İki ülke firmaları üçüncü ülkelerdeki projelerdeki önemli birer rakip konumundadırlar. Ancak, özellikle finansman ve teknoloji teminli projelerde, Türk ve Çin müteahhithlik firmaları arasında, "rekabet yerine işbirliği" ilkesi çerçevesinde özellikle, Afrika, Orta Doğu, Orta Asya, Kafkasya ve Balkanlarda ortak iş yapılması gündeme getirilmelidir.

Çin firmalarının çok uygun koşullu finansman ve/veya ileri teknoloji temin etmesiyle ülkemizdeki büyük çaplı ulaştırma ve enerji projelerine girmeleri olumlu görülmektedir. Ancak, söz konusu projelerde ÇHC'nin bu finansmanı sadece ÇHC'den ihrac edilecek makine ve ünlere değil, projenin tümüne veya büyük bir kısmına sağlaması, Türkiye'deki inşaat işlerinde mutlaka Türk firmaları ile çalışmaları gerekmektedir. İşveren kuruluşlarımızca standartların tespiti ve kontrolünde gerekli hassasiyetin titizlikle gösterilmesi ve istihdam konusunda bu güne kadar olduğu gibi bundan sonra da yabancı eleman çalıştırma konusunda gerekli sınırlayıcı kural ve uygulamalardan geri adım atılmaması önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, aşağıda belirtilen firmaların üyeliği, firmaların izni alınmadan projelerin ve diğer önemli dışarı projelerin de benzer işbirliği yapması hususunda girişimler söz konusudur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması planlanan metro inşaatlarında da Çin ve Türk firmalarının ortaklık yapması ve Çin'in finansman desteğinin alınması gündemdedir.

Shenyang kentinde FİBA Holding tarafından yapılan AVM örneğinde olduğu üzere, Çin'de Türk firmaları tarafından yapılacak projelere de Çin'in finansman dahil olmak üzere, destek vermesi hususu gündeme getirilmektedir.

Ulaştırma*

İki ülke arasında tüm ulaştırma modlarında ve lojistik altyapısında işbirliği yapılması, ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır. ÇHC'nin uygun koşullu kredi sağlamak suretiyle ülkemizdeki büyük çaplı demiryolu projelerine iştiraki olumlu görülmekte ve bu konuya büyük önem atfedilmektedir.

Çin ile Türkiye arasında doğrudan konteynir seferlerinin artırılması da navlun ücretlerinin ve teslim sürelerinin azalmasını sağlayacağından üzerinde önemle durulması gereken bir diğer husustur. Bu çerçevede ilgili özel sektör kuruluşlarının da katılımıyla bir değerlendirme toplantısı düzenlenmesi yararlı olacaktır.

Hava Ulaştırması: Türkiye ile Çin arasındaki ilk Hava Ulaştırması Anlaşması 14 Eylül 1972 'de imzalanmış olup, 11 Aralık 1986, 25 Mart 1997, 19 Ağustos 1998 ve 24 Mart 2009 tarihli Mutabakat Zabitleri ile güncellenmiştir.

Sefer yapılacak noktalar Türkiye'de İstanbul, Çin'de ise Pekin, Şanghay ve Shenzhen olarak belirlenmiş, ara noktalar Türkiye için Bişkek ve Almatı, Çin tarafı için ileride belirlenecek iki nokta olarak kararlaştırılmışken, ileri noktalar ise Türkiye için Tokyo, Çin için ise tayin edilecek havayollarının tercih edeceği, Kuzey Amerika sınırlarında olmamak kaydıyla, ileri iki nokta şeklinde belirlenmiştir. Mevcut Anlaşma çoklu tayine imkan tanımakla beraber, sefer yapılacak hatlarda tayin edilen havayollarına kapasite sınırlaması getirmemektedir.

Her ülkenin havayolu/havayolları haftada İstanbul-Pekin v.v. hatlarında İstanbul-Şanghay v.v. hatlarında haftada en fazla 7 frekans olmak üzere toplamda haftada 10 frekans tarifeli yolcu ve 4 frekans tarifeli kargo seferleri düzenleme hakkına sahiptir. Üçüncü ülke uçakları ile yapılan wet-lease operasyonlarının iki seneyi aşamayacağı yönünde bir kısıtlama getirilmiştir. 5. trafik hakkı, Türkiye için Bişkek-Pekin arasında, Çin için birisi Amsterdam diğeri henüz belirlenmemiş olmak üzere iki ileri nokta olarak kararlaştırılmıştır. 3. taraf olmaksızın Kod Paylaşımı maddesi mevcut olup 30 Aralık 1996 tarihinde imza edilmiş Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması sivil havacılık faaliyetlerini kapsamına almıştır.

Türkiye'den THY, Çin tarafından ise (Çin Havayolları ile Jade Cargo International tarifeli seferler yapmak üzere tayin edilmişlerdir. 2009 Kış Tarife Döneminde, Türk Hava Yolları İstanbul-Pekin-İstanbul hattında haftanın 1., 2., 4., 5. ve 7. günleri günde birer frekans, İstanbul-Şanghay-İstanbul hattında ise haftanın 2.,3.,5.,6., ve 7. günleri günde birer frekans olmak üzere toplamda haftalık 10 frekans tarifeli yolcu seferleri gerçekleştirmiştir. Buna karşın, Çin Havayolları uçuş gerçekleştiremeyecekken, Jade Cargo International ise Şanghay-İstanbul (Atatürk)-Amsterdam-Şanghay hattında haftanın 5. ve 7. günleri günde birer frekans olmak üzere toplamda haftalık 2 frekans tarifeli kargo seferleri düzenlemektedir.

THY, ayrıca, Çin'de fuar merkezi haline gelen Guangzhou şehrinin iki ülke arasındaki trafiği ve ticareti doğrudan etkilemesi nedeniyle, Hava Ulaştırma Anlaşmasına eklenmesi ve THY'nin Guangzhou'ya da sefer yapma hakkının tanınmasını istemektedir.

İki ülke arasında 1998 yılında imzalanmış olan Mükazere Zaptına istinaden ÇHC tarafından tayin edilecek taşıyıcılara tanınmış olan 5. trafik hakkı (5. Trafik hakkı: Uçağın kayıtlı olduğu devlette, başka bir devlette bulunan yolcu, yük ve postay trafiki hakkını veren devlete taşımak ve yine bu devlette aldığı yolcu, yük ve postayı üçüncü ülkelere götürebilme hakkıdır. Yani, kendi ülkesinde başlamak veya sona ermek kaydıyla bir ülke havayolunun diğer iki ülke arasındaki trafiği taşıma hakkıdır. Bu uygulama karşımıza üç şekilde çıkabilir: a) Geri noktalardan Antlaşmalı Devlete taşıma, b) Ara noktalardan Antlaşmalı Devletlere taşıma c) Antlaşmalı Devletlerden ileri noktalara taşıma sefer yapma hakkının, Türk menşeli taşıyıcılar açısından aynı koşullarda bir hakka tekabül etmediği bu sebeple ülkemizin ticari menfaatlerinin sağlanması çerçevesinde revize edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

ÇHC menşeli taşıyıcılara ÇHC çıkışlı seferlerden İstanbul ötesinden Kuzey Amerika hariç kendilerince seçilecek iki noktaya/ ya da metindeki muhtlaklıktan dolayı iki nokta arasından seçilecek yalnızca bir noktaya 5. trafik yapma hakkı tanınmış olmasına rağmen, Türk menşeli taşıyıcılara Türkiye çıkışlı seferlerden Pekin noktasına Pekin-Bişkek-Pekin arasında 5. trafik yapma hakkı tanınmıştır.

Kara Ulaştırması: İki ülke arasında Kara Ulaştırması Anlaşması bulunmamaktadır. Türkiye'nin ve Çin'in içinde bulunduğu coğrafyadaki karayolu altyapısının, özellikle Central Asia Regional Economic Cooperation -CAREC ve benzeri girişimler ile daha da geliştirilmesi sürecine paralel olarak, söz konusu anlaşmanın imzalanmasına yönelik görüşümüz ve taslak metin ÇHC makamlarına iletilmiştir. Bununla birlikte, 2009 yılı Eylül ayında Pekin'de yapılan KEK 16. Dönem Toplantısı teknik görüşmeler sırasında, Çin tarafınca, Kara Ulaştırması Anlaşmalarının uygulamada sadece komşu ülkelerle imzalandığı ifade edilmiştir.

Demiryolu Ulaştırması: Demiryolu alanında ise, son dönemde ülkemizde gerçekleştirilen demiryolu projelerine Çinli firmaların ilgisi giderek artmaya başlamıştır.

Bu çerçevede, Ankara-İstanbul Hızlı Tren Projesi kapsamında Köseköy-Vezirhan (Kesim-I) ile Vezirhan-İnönü (Kesim-II) yapım işleri, Türk-Çin konsorsiyumu olan "CRCC-CMC-Cengiz İnşaat-İC İçtaş İnşaat Konsorsiyumu"na %100 dış kredili olarak ihale edilmiştir.

Ayrıca, Çin ihracı ürünlerinin alternatifli bir şekilde Akdeniz'e intikalini sağlamak üzere, "Pekin-Mersin Tren Projesi" üzerinde çalışmalar yapılmaktadır.

Mersin'in, Çin Halk Cumhuriyeti ve Orta Asya ürünlerinin Akdeniz'e çıkışı için en kısa yol olduğu mesajının kamuoyuna duyurulması amacıyla, 14-17 Ekim 2008 tarihlerinde Mersin'de gerçekleştirilen Lojistik ve Transport Fuarna eş zamanlı olarak Urumçî-Mersin arasında bir deneme konteynir treni planlanmış ancak, o tarihlerde Çin'de yaşanan deprem ve olimpiyatlar nedeniyle bu proje ileri bir tarihe ertelenmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti; düşük maliyetli ve süratli alternatif ulaştırma güzergahlarına ilgi duyduklarını çeşitli platformlarda dile getirmiş ve Ekonomik İşbirliği Teşkilat (EIT) tarafından davet edildikleri toplantılarda, 2002 yılında ülkemizden seferleri başlatılan İstanbul-Tahran-Aşgabat-Taşkent-Almatı konteynir treninin Çin 'e uzatılması konusundaki isteklerini ifade etmişlerdir.

İstanbul-Almatı konteynir treninin Urumçî'ye uzatılması ve Urumçî-İstanbul arasında bir deneme seferi gerçekleştirilmesi konusu 05 Kasım 2009 tarihinde Astana'da gerçekleştirilen Ekonomik İşbirliği Teşkilat (EIT) Demiryolu Komitesi 3. Toplantısı gündeminde de görüşülmüş ve Kazakistan delegasyonu Çin'in bu projeye duyduğu ilgiyi ifade etmiştir.

Ülkemiz ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında demiryolu taşımacılığının başlatılması ve Asya ile Avrupa arasındaki demiryolu koridorlarının gelişimine yön vermesi açısından söz konusu projenin gerçekleştirilmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir

Bu çerçevede, 14-15 Ekim 2008 tarihlerinde Mersin'de gerçekleştirilen ve Çin Demiryolları Bakan Yardımcısı başkanlığındaki bir heyetin katılım sağladığı "Mersin-Dış Ticaret Lojistiği Konferansı" sırasında konuyla ilgili ön görüşmeler yapılmıştır.

Esasen, iki ülke arasında tüm ulaştırma modlarında ve lojistik altyapısında işbirliği yapılması, ikili ticaretin gelişiminin yanı sıra, Türkiye ve Çin'in dünya ticaretinden aldığı payın daha da artmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

*Kaynak: DTM Anlaşmalar Gn. Müd.

🔍 Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Bu konuda geniş kapsamlı bir çalışma 1995 yılında başlatılmıştır. Bu tarihten önce 1991 yılında telif haklarını yürürlüğe sokan bir kanun ile 1993 yılında patent kanunu işlerlik kazanmıştır. Böylece fikri mülkiyet hakları korsanlılığı yapılan alanlarda ortak yatırımlara gidilmesi konusunda bir esneklik yaratılmıştır. Ancak bu durum uluslararası alanda önemli bir şikayet konusu olmaya devam etmektedir.

Özel olarak telif hakları konusunda karşılaşılan sorunlar önce Ulusal Telif Hakları İdaresi nezdinde çözümlenmeye çalışılmaktadır. Sonuç alınmadığı takdirde Çin mahkemelerine başvurulabilir. Halen Pekin, Şanghay ve Guangzhou kentlerinde özel fikri mülkiyet hakları mahkemeleri kurulmuş durumdadır.

Dağıtım Kanalları

Çin pazarına ihracat yapmak isteyen firmaların önünde iki temel seçenek bulunmaktadır. Çinli ticaret firmaları veya araçlar ile temas kurmak ve bir temsilcilik bürosu yoluyla kendi satışlarını düzenlemek. Çin'de bir aracı bulmak çok kolay olmayan bir işlemdir. Zira ithalat/ihracat yetkisi ile yeterli pazar tecrübesinin birlikte bulunduğu araçlar bulmak zordur. Yabancı firmaların doğrudan Çin pazarında ticarete katılmaları yasaktır. Bu firmaların yalnızca Çin'de yaptıkları üretimin belli bir kısmını pazarlama hakları vardır. Çin dahilinde dış ticaret faaliyetinde bulunan Çinli firmalar özel izne sahip olmak zorundadır.

Son zamanlarda ortaya çıkan çok sayıda yerel satış araçları, büyük ticaret firmaları yanında faaliyet göstermekte ve iç dağıtım ve pazarlama işlemlerini takip etmektedir. Ancak bunların ithalat/ihracat yapma yetkisi bulunamayabilmektedir.

Çin pazarına girmenin bir başka yolu, bu pazara teknoloji transferi yapmak veya buna dair söz vermektir. Böylesi bir teknoloji transferinin gelecekte Çinli rakipler doğuracağı düşünüldüğünden, çoğu firma gelecekte teknolojisini yenileme sözü vererek lisans elde etmeyi seçmektedir.

Büyüklüğü ile göz kamaştırılan bir piyasa olan Çin pazarında yer edinmek ve dağıtım kanalları oluşturmak isteyen yabancı firmaların sıklıkla kullandığı bir yol olarak franchising gittikçe önem kazanmaktadır. Çin İç Ticaret Bakanlığı'nın bu uygulamadan memnun olduğu ve franchising uygulamalarının gelecekte daha da geliştirileceği dile getirilmektedir. Henüz bağımsız bir franchising yasası çıkarılmamıştır. Ancak yabancı firmalar çeşitli franchising metodlarını kullanarak çok yönlü dağıtım kanalları oluşturmaktadır.

Çin perakende pazarında giderek artan sayıda yabancı firma ortak yatırımlar yoluyla yer almaktadır. Çin, halen deneme bazında 15 kadar ortak girişime perakende mağazası açma ve ithalat/ihracat yapma yetkisi tanımıştır. Bu uygulamanın genişletilmesi beklenmektedir.

Bir temsilcilik bürosu açmak, yapılan işin kontrolünün Çinli ortakların eline geçmesini önleyen ve böylece yabancılara avantaj sağlayan bir uygulamadır. Bu şekilde pazara girilmesi sayesinde yabancı firma, satış ekibi üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmakta ve teknik uzman ekibini en verimli şekilde kullanabilmektedir.

Ayrıca farklı bölgelerde farklı pazar ve ticaret gelenekleri oluşmuş olduğundan birden fazla temsilci/firma ile çalışmanın uygun olabileceği düşünülmektedir.

Çin pazarında başarı elde etmek için Çinli partnerin önemi oldukça büyüktür. İyi bir partner, komünist yönetimin alışkanlıklarından kurtulamamış, bürokratik zihniyetli devlet yetkilileriyle kurulacak ilişkiler sayesinde enellerinden daha kolay asılmasını sağlayabilmektedir. Ayrıca partnerin amacının ci pazarda yer elde etmek olmasına ve

kolay yoldan Çin'den ihracat yoluyla döviz kazanmak olmamasına dikkat edilmelidir.

Tüketici Tercihleri

Çin pazarının önemli bir özelliği olarak, malların pazarlanması konusunda kişisel ilişkilerin büyük öneme sahip olduğu bilinmektedir. Gerek tüketiciler, gerekse aracı durumunda olan kişiler açısından tanıdık kişilerle alışveriş yapmak ve onların ürünlerini tercih etmek önemli bir kültür faktörüdür. Tüketici ile firma arasında reklamlar aracılığıyla tanışıklık kurulması bu bakımdan da önem kazanmaktadır.

Tüketim malları açısından temel belirleyicilerden birisi halen ürünün fiyatıdır. Çin'de, gittikçe büyüyen ve yüksek fiyatlı statü ürünlerini almaya gücü yetebilen bir orta sınıf bulunmaktadır. Ancak çoğu Çinli tüketici, fiyatlar konusunda hala çok hassastır ve ucuz ürünü seçmektedir. Bazı durumlarda satış sonrası hizmet ve oldukça yüksek ürün kalitesi gibi etkenlerin fiyat faktörünün önüne geçtiği görülmüşse de, çoğu ürün için temel belirleyici fiyat olmaktadır.

Yabancı ürünleri ilgilendiren ve tüketici tercihlerini etkileyen önemli bir dezavantaj, bu ürünler için yabancıların satış sonrası ve destek hizmetleri verememeleridir. Bu durumda yabancı firmaların Çinli ortak bulması ve bu kişileri satış sonrası ve destek hizmetleri için kullanmaları gerekmektedir. Ne var ki, pek çok yabancı firma, bu yolla sağlanan hizmetler üzerinde yeterli kontrol sağlanamadığını ve tüketicinin güvenini kaybettiğini belirtmektedir. Sözleşme yapılan servis kurumlarının yeterli hizmeti vermesi Çinli tüketicilerin tercihlerini doğrudan etkileyebilecektir.

Reklam ve Promosyon

Gerek geniş kitleyi hedef alan, gerekse spesifik bir sanayi alanındaki müşteriyi kapsayan reklamların Çin pazarındaki potansiyel müşteriler üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Muhtemel reklam araçları arasında yayınlar, radyo, televizyon, billboard, sponsorluk gibi araçlar kullanılabilir. Ülkede Çin ya da yabancı kaynaklı pek çok reklam kuruluşu mevcuttur. Reklam politikaları devlet tarafından belirlenmektedir. "En yüksek düzey, en iyi" gibi ifadelerin reklamlarda kullanılması kesinlikle yasaktır. Ayrıca ticaret sergileri ve fuarlar Çin'de yaygın olarak kullanılmaktadır.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Hali hazırda yürürlükte olan yasalara göre ürünler belli standartları karşılamak zorundadır. Standartlara göre kalite belgesi verilen bir ürün üzerine güvenlik etiketi yapıştırılmaktadır. Kullanılan standartların kodları, seri numaraları ve isimleri ürün üzerine basılmış veya teknik kullanım kılavuzu ile ambalaj üzerine yazılmış olmalıdır.

Çin pazarında satılan tüm ürünler üzerinde Çince olarak; Ürün ismi, üretici ismi, adresi, temel katkı maddeleri ile bunların miktar ve özellikleri ile birlikte, satış ve kullanım için ayrı ayrı üretim ve son kullanma tarihleri, ürünün yanlış kullanımını önlemeye yönelik ve buna bağlı tehlikeleri kapsayan açıklayıcı uyarılar, uygun taşıma ve depolama ile ilgili talimatlar yer almalıdır. Ayrıca ithal edilen gıda ürünleri üzerinde ürünün güvenli olduğunu gösterecek lazer stiker bulunması istenmektedir.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Çin'de iş yapan yabancıların, bir anlaşmazlığın çözümü için başvurabilecekleri üç temel yol bulunmaktadır: Arabuluculuk, ticaret hukukuna tabi davalar ve tahkim. Tahkim (arbitration)

Yukarıda sayılan yollar arasında en çok başvurulan yöntemdir. Uluslararası ticaret işlemleri ve taşımacılık konularındaki sorunlar için kullanılan tahkim yöntemi, anlaşmazlığın taraflarından birisi farklı ülkeye mensup olduğu, ya da yabancı menfaatler söz konusu olduğu durumlarda geçerli olmaktadır. Örneğin taraflardan birisi Çinli, diğeri Türk ise ve bu kişilerin iş yaptıkları esas ülkeleri Çin ve Türkiye ise bu yönteme başvurulabilecektir.

Uluslararası ekonomik ve ticari ilişkilerden doğan anlaşmazlıkların çözümü ile ilgilenen, başvurulabilecek tahkim kurumlarından birisi, Çin Uluslararası Ekonomik ve Ticari Tahkim Komisyonu'dur. Özellikle denizcilik konularını kapsayan anlaşmazlıklarla ilgilenen kurum ise Çin Denizcilik Tahkim Komisyonu adını alır. Aşağıda bu kurumun İngilizce adı, adresi, telefon ve faksları verilmiştir.

China International Economic and Trade (Maritime) Arbitration Commission
6, Beisanhuan E. Road, Beijing, China
Postcode:100028
Tel: (8610) 64664433- 64677395
Faks: (8610) 64677335

Çin pazarında teknoloji lisansı almak, temsilcilik bürosu açmak gibi tüm işlemler Çin yasalarına göre işlediğinden, hukuki yardım almak bir zorunluluk olmaktadır. Gerektiğinde yararlanılabilecek avukatlık, muhasebe ve danışmanlık hizmetleri henüz gelişme aşamasındadır. Halen yabancı avukatların Çin'de faaliyeti mümkün değildir. Ancak uzun yılların Çin tecrübesine sahip kimi batılı hukuk firmaları son derece yararlı olabilmektedir. Muhasebe kuruluşları da özellikle vergi konularında fizibilite çalışmaları ve muhasebe sistemlerinin hazırlanmasında hizmet sunmaktadır.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Global kriz yük taşımacılığını da etkilemiş bulunmaktadır. Bu çerçevede:

- Kuru yük taşımacılığı mal talebinin yavaşlamasından etkilenmiştir.
- Konteynir taşımacılığı daha az zarar görsün de, Çin'in ihracatı ile paralel bir seyir izlemektedir.

Özellikle kuru yük taşımacılığı Çin'in mal ve hammadde talebi nedeniyle son yıllarda önemli bir büyüme göstermiş idi. Bu dönemde; örneğin Çin'in çelik tüketimi nedeniyle dünya'da demir cevheri yükünün yaklaşık %50'si Çin'e yönelmiştir.

Çin'in ithal talebi dünya deniz taşımacılığı sektörünün büyüme eğilimine girmesine yol açmıştır. Bu durum sektörde yeni yatırımların yapılması ile birlikte navlun fiyatlarının yükselmesine de yol açmıştır.

Ancak ABD'de başlayarak Avrupa ve diğer bölgelere yayılan küresel kriz mal talebini azaltmıştır. Özellikle inşaat ve otomobil sektörlerindeki düşüş, bağlantılı sektörlerde de zincirleme etkiler yaparak kuru yük taşımacılığına konu olan malların talebini önemli ölçüde azaltmıştır. Olimpiyat sonrası Çin ekonomisinin yavaşlaması da durumu kötüleştirmiştir.

Çin'in kuru yük taşımacılığında önemli bir paya sahip olan demir cevherinin Brezilya'dan olan alımını askıya alması sonucu Brezilya-ÇİN hattında taşıma hacminin daralmasıyla boş çıkan gemi sayısı görece artmıştır. Özetle Çin'in ve global krizden etkilenen diğer ülkelerin ithalatında yaşanan daralma dünya deniz taşımacılığının global krizden dolayı da olsa etkilenmesine yol açmıştır.

*Kaynak: Sadi Kaymaz, 27 Aralık 2008

Kamu İhaleleri

Çin ekonomik sisteminde devletin belirleyici rolünün sürdürülmesi hedeflenmektedir. Önemli altyapı ve benzeri projeler yıllar öncesinden planlanmaktadır. Normalde oldukça pahalıya mal olan bu projeler ile birlikte DTÖ'nün Devlet Satın Alımları Anlaşmalarına (GPA) dahil olmasının Çin için bir avantaj olduğu söylenebilir. Çin'in GPA'ya dahil olması bu alandaki uygulamaların daha sağlam ve tarafsız bir hale gelmesi açısından da avantajlı görülmektedir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Çin'deki iş gelenekleri arasında soyadının önce kullanılması önemlidir. İş toplantıları sırasında kart alınıp verilmesi doğal bir uygulamadır. Kartın bir yüzünün Çin harfleriyle yazılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

İş toplantıları için, gerek kamu kurumlarında, gerekse büyük şirketlerde özel salonlar kullanılır. Büroların kullanılması adet değildir. Toplantılar resmi bir havada geçer ve oturlan yerler protokole göre belirlenir. En üst düzey Çinli katılımcının, en üst düzey misafiri kendi sağına oturtması yaygın bir uygulamadır. Dakik olmak önemlidir. Toplantı sırasında her iki taraf kısa bir tanışma ve açış konuşması yapar. Önemli olan ise, bundan sonraki kısımda Çinli taraf önce söze başlamışsa, sonuna kadar müdahale etmemek ve kendi görüşlerini en sonda söz alındığında dile getirmektir.

İş toplantıları sırasında, Çinlilerin ev sahibi olduğu akşam yemeklerinin erken saatte başladığını bilmek gerekir. İş yemekleri çoğu kez akşam saat 18.00'de başlatılır. Yemek, meyvelerden hemen sonra, aniden saat 20.00 gibi sona erdirilir. Bu şartırcı gelse de yaygın bir durumdur.

Para Kullanımı

Çin'de kullanılan para birimi olarak 1 yuan, 100 fen etmektedir. Piyasada en yüksek 50 ve 100 yuan banknotlar bulunmaktadır. Özel ekonomik alanlar dışında yabancı paranın ülke içinde dolaşımı yasaktır. Gümrüklerde ülkeye girerken yanınızda olan para ile ülkeyi terkederken sahip olduğunuz para miktarı birbirine yakın olmalıdır.

Kullanılmayan Çin parasının döşeyi terk ederken yeniden dövize çevrilmesi ancak 6 ay içinde ve pasaport, uçak bileti ve döviz bozdurma belgesini göstererek mümkün olmaktadır. Dolayısıyla başlangıçta Çin parası alırken elde edilen döviz bozdurma belgesinin iyi muhafaza edilmesi gerekmektedir. Son olarak, yeniden dövize

çevirdiğiniz miktar, önceden Çin parasına çevirdiğiniz miktarın yarısını geçemez. Böylece tüm parayı yeniden dövize dönüştürmek mümkün olmaz. Seyahat çekleri ve kredi kartları kullanımı ancak belli merkezlerde mümkündür.

Alışveriş için kullanılacak mağazalar üç tiptir. Devlet mülkiyetli veya Çin-yabancı ortaklığı olan mağazalar daha ucuz olabilir, ancak pazarlık olanağı yoktur. Üçüncü tip mağazalar özel şahıslara aittir. Buralarda alışveriş pazarlıklardır. Ancak değerli bir mal alınacaksa bu tip mağazalar tavsiye edilmez.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Yeşil ve gri hizmet pasaportu taşıyanlar dışındaki tüm Türk vatandaşları ülkeye girmek için vize sahibi olmak zorundadır. Ankara için vize başvuruları Pazartesi, Salı ve Perşembe günleri saat 09.30-12.00 arası kabul edilmektedir. Başvuru sırasında 1 adet fotoğraf gerekmekte ayrıca bir form doldurulmaktadır. Vize verilmesi yaklaşık 10 gün sürmektedir o nedenle Büyükelçiliğe mümkün olduğunca erken başvuru yapılması tavsiye edilmektedir. Turistik çıkışlarda uçak gidis dönüş konfirmasyonu ve banka hesap cüzdanı fotokopisi istenmektedir.

Ankara'daki ÇHC Büyükelçiliği Vize Bürosu telefonu: 0312 436 06 28

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Mesai saatleri, pazartesiden cumaya, sabah 08.00-12.00 ve ara sonrası 13.00-17.00'a kadar uzanır. Bankalar da saat 17.00'a kadar hizmet vermektedir. Ancak bazı bankalar pazartesi günleri kapalıdır. Alışveriş yerleri akşam 20.30 civarlarında kapanmaktadır. Özel lokantalarda ise sabah 06.00'dan gece geç saatlere kadar yemek yenilebilir.

Kullanılan Lisan

Çin, etnik çeşitliliğe sahip bir ülke olarak 56 kadar etnik grubu barındırmaktadır. Resmî istatistiklere göre nüfusun %92 kadarı Han etnik grubuna mensuptur. Çok sayıda bölge güçlü yerel yönetimlere sahiptir. Ülkede yaygın ve resmî dil Han dili olduğundan, ticari ilişkilerde Çin'ce olarak bu dil esas alınmaktadır. Azınlıklar kendi dillerini konuşsalar dahi yazılı olarak bu diller yaygın değildir.

Ulaşım

Çin'e giriş sırasında bulundurulması gereken belgeler arasında geçerli bir pasaport ve vize yanında, sınırda doldurulan "Giriş ve Çıkış Kayıt Formu" önemlidir. Ayrıca ülkede 6 aydan daha fazla kalacak kişilerden HIV negatif belgesi istendiği bilinmelidir.

Çin içinde seyahat amacıyla kullanılacak araçlar içinde otobüsler en sık kullanılanlardır. Genelde numaralarla belirlenmiş hatlarda çok sayıda otobüs çalışır ve bunlar sabah 05.00'ten gece 23.00'e kadar duraklardan geçmektedirler. Metro sistemi Pekin, Şanghay ve Tianjin gibi belli şehirlerde tüm olanaklarla donanmış olarak hizmet vermektedir. Tüm tabelalar Çince yanında İngilizce ile de yazılmıştır. Duyurular da İngilizce olarak tekrarlanmaktadır. Minibüsler, özellikle başlıca ticaret ve turizm merkezleri arasında bolca bulduklarından tavsiye edilmektedir. Taksi, tüm merkezlerde kolaylıkla bulunabilen ve çok pahalı olmayan bir alternatiftir. Türkiye'de olduğu gibi gidilen mesafeye ve gece-gündüz durumuna göre ücret alan taksilerde dikkat edilmesi gereken şey, inerken fiş talep edilmesidir. Haksız yere yüksek ücret alınması sık rastlanan bir durumdur. Fişe yazılı taksi numarası ile herhangi bir konudaki rahatsızlığın yetkililere iletilmesi mümkün olmaktadır. Ayrıca çoğu taksi şoförünün İngilizce bilmediği gerçeğinden yola çıkarak gidilecek yerin adresinin Çin harfleriyle yazılmış olarak elde tutulması gerekebilir. Özellikle şehirlerarası yolculuklarda kullanılacak trenler, pek tavsiye edilmezler. Genelde kalabalık olan trenler pek rahat bir yolculuk imkanı vermezler. Suyolu taşımacılığı tercih edilen bir yol değildir ve bu yol kullanılacaksa önceden bir seyahat acentesi ile temas kurulması özellikle önerilmektedir. Ülke içi havayolu taşımacılığı halen 42 kadar şirket tarafından yürütülmektedir.

Yerel Saat

Çin, büyük bir ülke olduğundan Pekin saati tüm ülke için baz alınmıştır. İki ülke arasındaki saat dilimi farkı 6 (saat) dr. Çin'de yaz saati uygulaması olmadığında bu fark yaz aylarında 5 saate inmektedir.

Barınma

Otel rezervasyonlarının önceden yapılması gerektiği yoğun talep dönemlerinde özellikle hatırlanmalıdır. Halen sahip oldukları olanaklar ve hizmetleri açısından, Çin'in başlıca otelleri uluslararası standartları yakalamış durumdadır. Oteller, yüksek, orta ve düşük kalite olmak üzere üç gruba ayrıldığında, yüksek kalite olanların Batı'daki otellerden çok farklı olmadıkları söylenebilir. Orta kalite oteller genelde turistlere hizmet verirler ve güvenle kalınabilecek yerler durumundadırlar. Düşük kalite oteller daha ziyade motel niteliğindedirler. Çin'de kalınan yerlerde çalışanlara bahşış verilmez.

Sağlık

Çin'in belli başlı hastanelerinde yabancılara ayaküstü tedavi hizmeti sunan bölümler oluşturulmuştur. Herhangi bir sağlık sorunu durumunda bu bölümlere başvurulabilir. Daha ciddi durumlar için ise buralardaki doktorların referansı ile Hong Kong hastanelerine taşınmak gerekebilebilir.

Beslenme

Çin mutfağının ünü dünyaca bilinmektedir. Ancak beslenme konusunda dikkat edilmesi gereken noktalar arasında, uluslararası oteller dışında belediye sağıladığı çeşme suyunun içilmemesi önemlidir. Şişelenmiş su tercih edilmelidir. Küçük lokantalarda ise pişmiş yemekler et dışında pek bir şey yenmemesi tavsiye edilmektedir.

İklim

Çin, kış aylarının oldukça soğuk ve kuru geçtiği bir ülkedir. Yağışlar yaz aylarında toplanmaktadır. Özellikle kış aylarında ülkenin kuzeyi ile güneyi arasındaki ısı farkına dikkat etmek gerekir. Kuzey, daha soğuk iken; güney, tropikal bir etkidir. Nemlilik oranları da bölgeden bölgeye değişir ve özellikle güneydoğu bölgelerinde nem yüksektir.

Genel Değerlendirme ve Öngörüler

Pazarın Avantajları ve Yükselen Sektörler

Çin'in geçirdiği reform aşamaları, daha ileri gelişme için sağlam bir teknik ve malzemeye dayalı altyapı oluşturma yolundadır. Pazar etkinliği artmaktadır ve kazancın tüm topluma yöneltilmesi konusunda ciddi çalışmalar vardır. Çok geniş iç pazar, olağanüstü bir potansiyel sunmaktadır. Çin'in özellikle komşu ülkelere yönelik izlediği dış politika dolayısıyla bölgede ticari bağlar gelişmekte ve bu da potansiyeli yükseltmektedir.

Öncelik taşıyan sektörler arasında makine endüstrisi gelmektedir. Büyük makine ekipmanlarının imal edilmesi önemli bir ihtiyaçtır. Elektronik sanayinde dikkatler, entegre devreler geliştirilmesi, bilgisayar ve iletişim ekipmanları ve bilgi teknolojisi üzerine yöneltilmektedir. İnşaat sektöründe ise öncelik kent ve kırsal alanda konut yapımı ve yeni inşaat malzemelerinin geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır.

Pazarın Mevcut Sorunları Açısından Değerlendirilmesi

Yapısal ekonomik problemler yanında devlet teşekküllerindeki çalışanların sayısının azaltılmak istenmemesi ekonomik gelişmeyi yavaşlatmaktadır. Artan işsizlik ve bölgeler arası gelir dağılımı bozuklukları ciddi boyutlara gelmiştir. Halen sürdürülmeye çalışılan fiyat kontrol politikası, pazar ekonomisinin verimli çalışmasını olumsuz yönde etkilemektedir.

Yapılan yatırımların uzun vadede kar getirecek olması, ülkenin yasal yapısı hakkındaki kaygılar, sözleşmelerin geçerliliğine ilişkin engeller, dövize ulaşmanın zorluğu, uzun süren onay verme işlemleri, dile getirilen diğer sorunlardır.

Çin'in komünist geçmişinden kaynaklanan ve dış ticareti engelleyen uygulamalar henüz aşılammıştır. Halen yöneticiler ekonomide kendi adlarına rol sahibi olmak istemektedir. Belli sektörler kaynaklamak ve bunlar yasa ve gümrük uygulamalarıyla korunmaya çalışılmaktadır.

Devlet mülkiyetli kuruluşların ekonomikdeki ağırlıklı rollerinin sürmesi istenmektedir. Bunlara bağlı olarak, yabancı yatırımcıların en fazla başını ağrıtan konuların başında yazılı olmayan ilave vergi yükleri gelmektedir. Yatırım aşamasında dile getirilmeyen, ancak işletme döneminde talep edilen vergiler vergi talepleri olarak ortaya çıkabilmektedir.

Sonuç

Çin pazarında kalıcı bir yer elde edebilmek için üzerinde durulması gereken bazı hususlar aşağıda özetlenmektedir:

- Çin'de ülkemizin yeterli ölçüde tanıtımının yapılmadığı görülmektedir. Oysa kıyı bölgelerinde yaşanan, seyahat edebilme hakkını kazanmış ve yüksek gelir düzeyinde olan yaklaşık 190 milyon Çinli bulunmaktadır. Bu sayı Almanya, Fransa, İngiltere nüfusunun toplamı kadardır. Bu durum ekonomik ilişkileri uzun vadede etkileyecek fakat kısa vadede Türkiye turizmine olumlu katkıda bulunabilecektir.

- Çin'in petrol ithalati yaptığı ülkeler dışındaki bütün ülkelerle olan ticaretinde fazla verdiği görülmektedir. Özetle bu sadece ülkemize özgü bir durum değildir. Ülkemizle aynı konumda olan ülkeler bu konudaki sıkıntılarını resmî düzeyde sürekli dile getirmekte hatta önlemler almaktadır. Çin'le olan ticaretimizdeki mevcut dengesizliğin tahammül edilemez boyutlarda olduğunu açık bir ifade ile Çin tarafına belirtmek gerekmektedir. Bu konuda ciddi zorluklar çıkaran ülkelere Çin'in vadetmiş satın almaları artırdığı görülmektedir.

- Çin'de Çin firmaları ile müteahhitlik alanında rekabet etmek zordur Fakat üçüncü ülkelerde çalışmak üzere işbirliği yapmak mümkün görülmektedir.
- Çin Türk özel sektörü açısından, ucuz, kar marjı yüksek, bir ithalat kaynağı olarak görülmektedir. Oysa Çin aynı zamanda çok önemli ve büyük bir pazardır. Ülkemizin daha iyi tanıtılması ile birlikte bu pazarda Türk ihraç ürünleri için de bir imkan ortaya çıkabilir.
- Çin'e mal satılabilmek için öncelikle Çin'de fuarlara katılmak şarttır. Çin ticaret fuarlarının çok yoğun olduğu bir ülkedir. İddialı olduğumuz ürünlerde mutlaka fuarlara katılmamız, ayrıca bu fuarlarda milli katılımımızı ülkemizin gelişmiş çağdaş profilini net bir şekilde vurgulayarak en iyi şekilde gerçekleştirmemiz gerekmektedir.
- Diğer taraftan Çin'de devamlı bir temsilci bulundurmadan bu ülke ile iş yapmak çok zor görünmektedir. Uzaktan mal satmak ancak tesadüfen olabilmektedir. Bugün Çin'de hali hazırda pek çok Amerikan ve Avrupalı şirketin temsilcilikleri bulunmaktadır. Gerektiğinde Türk işadamları olarak topluca organize olabilmek de faydalı olabilecektir. Ayrıca özellikle SDŞ'ler, Çin pazarını ve İngilizceyi iyi bilen "Ticaret memuru" tabir edilen Çinliler istihdam edebilir.
- Ticarete kültürel faktör de önem arz etmektedir: Kuzeydoğu Asya ülkelerini ve özellikle Çin, Hong Kong ve Tayvan'ı bir bütün olarak değerlendirip, denizaşırı ülkelerdeki Çinlilerin de sadece kıta Çin'inde yatırım yaptıklarını göz ardı etmemek gerekir. 60 milyon kadar olan bu grup kendi kültürel anlayışları ile birbirleri ile ticaret yapabilmeyi başarmaktadır.
- Ayrıca Çin yatırımlarının özellikle gıda, turizm, enerji alanında ülkemize çekilmesi ihtimali üzerinde de durulabilir.

Sonuç olarak, yukarıda da özetlendiği üzere; Çin ithalatının yaklaşık %50'sini doğu ve güney bölgelerinden yapmaktadır. Ülkenin batı ve güney bölgelerinde kişi başına gelir, resmi olarak açıklanan kişi başına gelirin iki üç katına kadar çıkabilmektedir. Bu bölgelerde toplam nüfusun %10'nu oluşturan nüfus, harcama kapasitesi, zevk ve tercihlerin gelişmişliği açısından başlangıç olarak Türk işadamlarının da hedef kitlesi olabilecektir.

Dolayısı ile ticari açıdan dev bir olanak sunan Çin pazarına bölgesel ihtiyaçlar bazında yaklaşılmalıdır. Ülkemizin sınırlı kaynakları katma değeri yüksek ürünlerin tanıtımı, pazarlanması ve satışı amacıyla kullanılmalıdır. Çin pazarının sorunları ve sunduğu fırsatlar açısından değerlendirildiğinde Türk yatırımcı ve iş adamlarının bu pazardan, pay elde edebilmeleri; çaba gerektiren, pahalı fakat getirisi yüksek olabilecek bir süreç olarak değerlendirilmektedir.

► Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

ÇİN HALK CUMHURİYETİ TARIM VE GIDA ÜRÜNLERİ İHRACAT POTANSİYELİ DEĞERLENDİRME

Son dönemde Çin'in hem ihracat hem de ithalatında önemli artışlar olmuştur. Gelişen tüketici bilinci nedeni ithal gıdaların pazarda tercih edilmeye başlaması Türk ihraç ürünlerinin de bu pazarda şansı olduğunu düşündürmektedir.

Artan gelir ve batılı tarzı tüketim alışkanlıklarının yaygınlaşması nedeniyle, Çin Halk Cumhuriyeti'nin tarım ve gıda ürünleri ithalatı yıllar itibarıyla artış göstermiş ve 2009 yılında 46 milyar doları aşmıştır. Başlıca ithal edilen ürünler yağlar, şekerli ve çikolatalı mamuller, konserve meyve ve sebzeler ile unlu mamuller olup, söz konusu pazar ihraç ürünlerimiz için önem arz etmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti'ne tarım ve gıda ürünleri ihracatımız yıllar itibarıyla artış göstermiş ve 2009 yılında 30 milyon dolara ulaşmıştır. Ancak, toplam tarım ve gıda ürünleri ithalatına bakıldığında pazardaki potansiyelin çok daha büyük olduğu düşünülmektedir. Akdeniz tipi beslenmenin popüler hale gelmeye başladığı Çin Halk Cumhuriyeti'nin ürünlerimiz için önemli bir pazar olduğu düşünülmektedir.

Üretim ağırlıklı olarak büyük şehirlerde gerçekleştirildiğinden, kırsal kesimlerden kentlere yönelik göç devam etmekte olup, bu durum karşısında büyük şehirler konut sorunları ile karşı karşıya kalmışlardır. Çin'in doğu kıyısında Guangzhou ve Şanghay önemli birer ekonomik güç olarak ortaya çıkarken, Qingdao, Dailan ve Xiamen de önemli gelişmeler göstermişlerdir. Yine bu büyük şehirlerin yanıbaşında bulunan kentler de geçtiğimiz dönemde gelişmiş olup bunlar arasında Shenzhen, Jiaying, Suzhou ve Hangzhou ön plana çıkmışlardır. Ülkenin iç bölgelerinde ise Chengdu, Wuhan ve Nanchang son iki-üç yılda büyüme kaydetmişlerdir. Çin Halk Cumhuriyeti'ne ihracat yapmak isteyen ihracatçılarımızın önümüzdeki dönemde daha fazla büyüme kaydetmesi beklenen bu kentlerdeki tüketim eğilimlerini dikkate almalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çin'de tüketim harcamaları önceki yıla oranla %15 oranında artmış olup, bu artış şehirlerde daha yüksek oranda gerçekleşmiştir. Çinli tüketiciler harcama konusunda dikkatli olup, özellikle çocuklara yönelik harcamalar ile hediye alımlarında lüks tüketime yönelik ürünler tüketici tercihlerine daha fazla dahil olmaktadır. Çin'de belirli günlerde, örneğin Yeni Yıl kutlamalarında, hediye olarak yiyecek ürünleri de verilmekte, bu bağlamda göz alıcı ambalajlar içinde şekerleme ürünleri, şarap, meyve gibi ürünler de tercih edilmektedir. İthal ürünler Çinli tüketicilerin gözünde lüks olarak algılandığından, özellikle bu dönemlerde ithal ürünler daha fazla tercih edilmektedir.

Ülkede uzun yıllardır izlenen tek çocuk politikası nedeniyle nüfus artış hızının azalması ve sağlık koşullarında yaşanan iyileşme nedeniyle, önümüzdeki dönemde nüfusun ortalama yaşının yükselmesi beklenmekte olup, orta yaşlı ve yaşlı nüfusun önemli bir alım kitlesi olarak ortaya çıkacağı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda bu ülkeye yönelik pazarlama stratejilerinde bu unsurun dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

Batılı tüketim tarzı özellikle genç nüfus tarafından benimsenmiş olup, birçok batılı tarzı Fast Food zinciri bu kesime hizmet vermektedir.

Ülkede organik ürün üretimi de başlamış olup, tüketiciler de organik ürünler ve konvansiyonel ürünler arasındaki farklılıklar konusunda bilinçlenmeye başlamışlardır. Gelir seviyesinin artması ve daha fazla tüketicinin bilinçlenmesiyle, önümüzdeki dönemde bu ürünlere yönelik talebin daha önemli boyutlara ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Sağlıklı tüketimin yanı sıra ülkede gözlenen bir başka eğilim de kolay hazırlanabilir/ tüketilmeye hazır ürünler olup, söz konusu eğilim özellikle Çin'li ailelerde her iki ebeveynin iş sahibi olması nedeniyle ağırlık kazanmıştır. Yine evlerin küçük olması ve depolama zorluğu nedeniyle, küçük ambalajlar tercih edilmektedir.

Gıda alışverişi haftalık veya aylık yerine genellikle günlük olarak gerçekleştirilmekte olup, yemek için kullanılacak malzemeler tazelik amaçlanarak kullanımdan hemen önce satın alınmaktadır.

Ülkede 2008 gıda ve içecek satışları 132 milyar \$'a ulaşmış olup, önümüzdeki dönemde bu rakamların daha da artacağı, gelişen tüketici tercihleri nedeniyle, modern süpermarket ve restoranlara daha fazla talep olacağı öngörülmektedir.

Geçtiğimiz dönemde gerçekleştirilen yatırımlar sonucu, Çin'de süpermarket ve hipermarketlerin sayısında önemli artışlar yaşanmış olup, yerel zincirlerin yanı sıra raflarında ithal ürünlere de önemli ölçüde yer veren uluslararası zincirler Çin'in çeşitli büyük şehirlerine yayılmış bulunmaktadır. Özellikle Çin'in doğu bölgesi perakende zincirlerinin yoğun olarak bulunduğu bölge olarak ortaya çıkmaktadır.

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2009 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Yaş Meyve Sebze	805	Narenciye (limon)	74,1	2008: 0 2009: 0	2008: 576 2009: 789	0,3	0	20	veri yok	veri yok	ABD (%48) Uruguay (%46) G. Afrika (%4) Tayland (%1,5) Tayvan (%1)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: 11, ASEAN üyelerine: 0, Filipinler: 8, Şili: 7.7
Endüstriyel Bitkiler	2401	Tütün	741,5	2008: 2,72 2009: 1,9	2008: 428 2009: 491	6,9	-30	49	veri yok	veri yok	Brezilya (%57,8) Zimbabve (%17,2) ABD (%14,4) Arjantin (%5,4) Zambia (%3,2)	Hindistan'dan ithalatta %9,7 diğer tüm ülkelerden ithalatta %10
Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1704, 1806	Şekerli ve çikolatalı mamuller	144,4	2008: 1,42 2009: 2,1	2008: 644 2009: 585	0,5	50	6,8	878,9	737,5	İtalya (%23) Singapur (%9) ABD (%8) Belçika (%7) Hong Kong (%7)	Çiklet 12 Şekerli mamul 14 Çikolatalı 8-10
Zeytinyağı	1509	Zeytinyağı	50	2008: 2,42 2009: 1,7	2008: 712 2009: 96	0,8	-29	53	147,0	423,9	İspanya (%43) İtalya (%32) Yunanistan (%11) Türkiye (%7) Avustralya (%5)	10
Makarna	1902	Makarna	23,1	2008: 0,42 2009: 0,4	2008: 182 2009: 149	0,31	0	28,25	61,6	142,6	İtalya (%22,5) Hong Kong (%11,9) Tayland (%11,2) Japonya (%9,7) ABD (%8,4)	Hong Kong ve Tayland 0 Diğer Ülkeler 15
Kuru Meyveler	80620	Kuru Üzüm	18,3	2008: 2,42 2009: 1,2	2008: 350 2009: 408	1,48	-50	10	216,0	228,5	ABD (%80,7) Türkiye (%14,9) Japonya (%2,7) Kırgızistan (%1,3) Tayvan (%0,1)	10
												Ülkemizin de üyesi bulunduğu

Sert Kabuklu Meyveler	200819	Fındık (işlenmiş)	11,4	2008: 52009: 4,5	2008: 5202009: 414	0,6	-10	82	648,5	666,5	Türkiye (%44)ABD (%23)Japonya (%8)Birleşik Krallık (%6)Vietnam (%4)	DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: 12.6, ASEAN üyelerine: 8.8, Hindistan 6.3

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TÜİK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 3 aylıktır.

Endüstriyel Bitkiler

TÜTÜN (ŞARK TİPİ TÜTÜNLER)

Çin Halk Cumhuriyeti dünyanın en büyük tütün ve sigara üreticisi olup, aynı zamanda dünyanın en büyük tütün ve sigara tüketicisidir. Çin Halk Cumhuriyetinde yetişen tütünler şark tipi dışında kalan diğer tütünler olup, sigara sanayinde kullanılan tütünlerin de hemen hemen tamamını diğer tütünler oluşturmaktadır. Çin, ülkemizden ve diğer şark tipi tütün üreticisi ülke olan Yunanistan'dan geçmiş yıllarda sınırlı miktarlarda da olsa şark tipi tütün ithal etmiş olmakla beraber, Çin'in 2009 yılındaki 843 milyon doların üzerinde gerçekleşen tütün ithalatında şark tipi tütünler bulunmamakta, ithalatın tamamını şark tipi dışında kalan tütünler oluşturmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti girişimlerde bulunduğu takdirde ülkemiz tütünleri için büyük bir potansiyel ülke olabilecek konumdadır. Çin Halk Cumhuriyetinde Tütün Monopolü İdaresiyle yapılabilecek görüşmelerden çok olumlu sonuçların elde edilebileceği düşünülmektedir. Çin'de şark tipi tütünler yeterince tanınmamakta, tütünlerimizin özellikleri de yeterince bilinmemektedir. Ülkemiz dışında diğer önemli şark tipi tütün üreticisi olan Yunanistan'ın da Çin pazarına henüz girmemiş olması ülkemiz için avantaj olarak görülmekte ve bu durum Çin'de girilecek faaliyetlerin önemini daha da artırmaktadır.

Kuru Meyveler

KURU ÜZÜM

Çin'in yaklaşık 18 milyon dolarlık kuru üzüm ithalatı bulunmaktadır ve bu ithalatı gittikçe artış göstermektedir. 2009 yılı itibarı ile Çin kuru üzüm ithalatının %90'dan fazlasını ABD'den karşılamış olup, ülkemiz yaklaşık %5'lik payı ile ABD'den sonra ikinci sırada yer almaktadır. Ülkemiz Çin kuru üzüm pazarında en iyi gelişme gösteren ülkedir. Ülkemizin Çin pazarında ABD'nin gerisinde kalmasının en önemli nedenlerinden birisi pazarın ihracatçılarımızca yeterince önemsenmemiş olması ve bazı yıllarda da ABD menşeli üzümlerin fiyatlarının ülkemiz üzümlerine göre daha düşük olmasıdır.

Son yıllarda kuru üzüm içeren unlu mamul üretimindeki artışlar da Çin'in gelecekte kuru üzüm ithalatının artacağı sinyallerini vermektedir. Bu yüzden kuru üzüm Çin'e ihracat artışı sağlayabileceğimiz önemli bir ürün olarak dikkate alınmalıdır.

Makarna

Çin 2009 yılında yaklaşık 23,1 milyon dolar makarna ithalatı gerçekleştirmiştir. Bu talebin büyük bir kısmı İtalya, Hong Kong, Tayland ve Japonya'dan karşılanmaktadır. Ülkemiz ihracatı da bu kalemdede düzenli olarak artmaya devam ederek 2009 yılında bir 414 bin dolara ulaşmıştır. Önceleri daha çok noodle tüketimi olan Çinli tüketiciler küreselleşen dünya ve batı tarzı restoranların açılmasıyla diğer makarna çeşitlerine de alışmışlardır.

Son zamanlarda İtalyan mutfağının da popülerlik kazanmasıyla makarna perakende sektöründe yerini sağlamlaştırmıştır. Kepekli makarna da giderek yaygın hale gelmektedir. Organik makarnalar seçkin süpermarketlerde yerini almaya başlamıştır. Ancak birim fiyatı diğer makarna çeşitlerine göre daha pahalı olduğundan satışlar çok fazla değildir. Ayrıca sağlıklı beslenme eğilimiyle birlikte makarna tüketiminin de artması beklenmektedir. Kaliteli olan ürünlerimizin sürekli büyüyen bu pazardan pay alabilmesi için etkili tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Büyük boyutlu promosyon kampanyaları nadiren görülmektedir. Makarnanın gelişimi restoranlardaki yeme eğilimiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Promosyonlar genellikle alışveriş merkezlerinde makarna sosuyla birlikte ücretsiz makarna verilmesi şeklindedir.

Domates Salçası

Çin Halk Cumhuriyeti dünyanın en önde gelen domates salçası üreticilerinden birisi olup, önemli miktarda (800 milyon dolar civarında) domates salçası ihracatı gerçekleştirmektedir. Buna karşın Çin Halk Cumhuriyeti'nin de az da olsa (1,7 milyon dolar) salça ithalatı olup, ithalatını ABD başta olmak üzere diğer önde gelen ihracatçı ülkelerden gerçekleştirmektedir. Türkiye'den de yüksek kalitede salça alması söz konusu olabilir.

Sert Kabuklu Meyveler

FINDIK (İŞLENMİŞ)

Çin tarımsal ürünler ve gıda sektörü açısından değerlendirildiğinde, sert kabuklu meyveler potansiyel arz etmekte olup, özellikle fındık ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda tüketiciler tarafından çok bilinmeyen Türk fındığının tüketim alışkanlıkları incelenerek bu ürünleri tüketicilere sunan firmalara fındığın kullanımı ile ilgili Çince materyal temin edilmesi önem arz etmektedir.

Çin'de hızlı gelişen gıda sanayine önemli bir girdi olabilecek olan alt sektör bazında (şekerli mamuller, çikolata, bisküvi, fırıncılık mamulleri vb.) fındık mamullerinin kullanımı ile ilgili ayrıntılı bilgilerin verilmesi ve çeşitli fındık mamulleri ile ilgili olarak deneme üretimlerinin gerçekleştirilip, pazar

Arayışında gıdaların daha kaliteli ve güvenli olmasını, önemli bir eylem olarak öngören Çin hükümeti, Çin'de imalatçıların gıda ürünlerini göreceli olarak daha kısıtlı olabileceği ve işlenmiş fındık ürünlerinin daha fazla katma değere sahip olduğu görüşünden hareketle, özellikle işlenmiş fındık ürünlerinin bu pazar için uygun olacağı düşünülmektedir.

Şekerli ve Çikolatalı Mamuller

Çin'e Türkiye'den en fazla çikolatalı mamuller ihraç edilmektedir. Toplam tarım ve gıda ürünleri ihracatımızın büyük kısmını çikolatalı mamuller oluşturmaktadır. Şekerli ve çikolatalı mamuller Çin'de önemli miktarda üretilmektedir. Sektörde rekabetin yüksek olmasına karşın yine ülkemiz kökenli ürünlerin özellikle paketleme ve sunuma önem verilmesiyle diğer ithal ürünlere tercih edilebileceği düşünülmektedir.

Çin takvimine göre kutlanan yeni yılda bir ay boyunca insanlar birbirini ziyaret etmekte ve bu ziyaretler esnasında değişik şekerlemeler ve tatlı ürünler hediye olarak götürülmektedir. Özellikle ithal edilmiş ve metal kutu içinde sunulan bisküviler/kurabiyeler/şekerlemeler büyük ilgi görmektedir. Ülkemizin bu ürün grubunda en fazla ihracatını yaptığı kokolinerde, hediyelik ambalajda olanların ihracat potansiyelinin yüksek olduğu düşünülmektedir.

Yazın iklimin çok sıcak olması nedeniyle depolamanın önemli olduğu ve buna yönelik önlem alınması gerektiği de Çinli ithalatçı firmalar tarafından belirtilmektedir. İhraç edilecek ürünlerde Çin damak tadının da göz önüne alınması ve düşük şeker içeren ürünlerin ihracatına ağırlık verilmesi, ürünlerin pazarda daha fazla beğenilmesine katkıda bulunacaktır.

Yaş Meyve Sebze

NARENCİYE (LİMON)

Çin'de turunçgil üretiminin az olması nedeniyle Çin'e turunçgil ihracatımız konusunda da potansiyel bulunmaktadır. 2009 yılında toplam narenciye ithalatı toplam 74 milyon \$ olarak gerçekleşmiş, başlıca tedarikçi ülkeler ABD, Tayland, Güney Afrika ve Tayvan olmuştur.

Ülkede sağlıklı ürünlere yönelik eğilim narenciye tüketimini olumlu yönde etkilemiş, son yıllarda tüketiciler sağlıklı olarak algıladıkları narenciyeye önemli bir talep göstermişlerdir. Bu çerçevede ülkemizin önemli bir ihracatçı konumunda bulunduğu limonun bu pazar için önemli bir potansiyel bulunduğu düşünülmekte olup, konuyla ilgili tanıtım çalışmalarına ağırlık verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Zeytinyağı

Uluslararası Zeytin Konseyinin tanıtım programları için hedef ülkeler arasında yer alan Çin, Türk zeytinyağının da hedef pazarları arasında yer almaktadır. Çin'in toplam zeytinyağı ithalatının son beş yılda miktar itibarıyla 4 kat artarak 10 bin tona, değer itibarıyla ise 6 kat artarak 49 milyon dolara yükselmesi, söz konusu ürünlerdeki potansiyeli önemli ölçüde ortaya koymaktadır. Türkiye'nin Çin'e olan zeytinyağı ihracatı da son beş yılda artış göstermiştir. 2004 yılı zeytinyağı ihraç ettiğimiz ülkeler sıralamasında 163 bin dolarla 36. sırada yer alan Çin, 2009 yılında yapılan 2,1 milyon dolarlık ihracatla 5. sıraya yükselmiştir.

Zeytinyağı, Çin'de en fazla on yıllık geçmişe sahip bir ürün olmakla birlikte, artan gelir düzeyi ve insanların sağlıklı ürün tüketimine merakı sonucu bu ürünün talebi son zamanlarda artmaya başlamıştır. Öncelikle uluslararası otel zincirleri ve hipermarketler tarafından tercih edilen zeytinyağı yavaş yavaş Çinli tüketiciler tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Bu ürün kullanımının yaygınlaşması için tüketicilerin daha fazla eğitilmesine ihtiyaç duyulmakta ve özellikle zeytinyağının kullanılabilirliği yemekler konusunda bilgilendirmeye gereksinim duyulmaktadır. Kutulu ve markalı zeytinyağı ihracatı ile tüketiciler üzerinde olumlu bir imaj yaratılması önem arz etmekte olup, bu pazara girmek isteyen firmalarımızın ürünlerinin sağlığa olan faydalarını anlatan Çince broşür basmaları ve pazara giriş için ithalatçı firma ile yakından çalışması hususu firmaların bu pazardaki kalıcılığı açısından önemlidir.

► Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2009 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2009	Türkiye'nin Ülkeye İhracatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Ülkenin Toplam İthalatındaki Değişim 2008-2009 (%)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2009 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2010 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	4011, 4012, 4013, 40169930, 40169952, 681310, 7007, 700910, 8407, 8408, 8409, 841330, 841581, 841582, 841583, 842123, 842131, 8482, 8483, 8484, 8507, 8511, 8512, 8706, 8707, 8708, 940120	Otomotiv Yan Sanayi	35957	19,8	4534	4,3(*)	-54	20	10449	18568	Japonya (%36) Almanya (%19) G. Kore (%14) ABD (%6) Fransa (%2)	MFN: %1 - 25 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8703	Otomotiv Ana Sanayi	14354	1,3	6087	1,6(*)	-60	43	1273	-	Almanya (%32) Japonya (%29) ABD (%13) İngiltere (%7) G. Kore (%7)	MFN: %25
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8483	Güç Aktarımı Ekipmanı ve Aksamları	3827	0,6	151	7,6(*)	246	35,9	185	460	Almanya (%29) Japonya (%23) ABD (%8) İtalya (%6) G. Kore (%5)	MFN: %2 - 8 (Ürüne göre değişmektedir.)
Petrol Ürünleri	271019	Madeni Yağlar	15402	1,7	2267	6	2537	75	806	4394	G.Kore (%28) Japonya (%16) Rusya (%12) Singapur (%11) Tayvan (%9)	MFN: % 0-9 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8517	Telefon ve Telefon Aparatları	19086	1,8	67	11(*)	-59	-2	1105	215	G.Kore (%30) ABD (%11) Malezya (%10) Japonya	MFN: %0

											(%7) Tayvan (%7)	
Takım Tezgahları	8456, 8466	Takım Tezgahları	7528	17,9	56	12,1	-90	4,4	33	14	Japonya (%32) Almanya (%20) G.Kore (%7) İtalya (%6) ABD (%5)	MFN: %0 -15 (Ürüne göre değişmektedir.)
İş ve Maden Makineleri	8425, 8426, 8427, 8428, 8429, 8430, 8431, 8705, 8709	İnşaat ve Maden Makineleri	7535	11	679	3,6(*)	43	30	4452	5445	Japonya (%34) Almanya (%15) ABD (%11) G.Kore (%3) İsveç (%3)	MFN: %3-15 (Ürüne göre değişmektedir.)
Tekstil ve Hazır Giyim Sanayi	5204, 5401, 5508, 5601-03, 5806-08, 5810-11, 9606-07	Tekstil Sanayi	1708	1	378	7	-50	5	347	871	Japonya (%31) ABD (%14) Güney Kore (%13) Tayvan (%11) Hong Kong (%7)	MFN: %5-21 (Ürüne göre değişmektedir.)
Kumaş	5007, 5111-13, 5208-12, 5309-11, 5407, 5408, 5512-16, 5603, 5801-03, 5809, 6001-06	Kumaş	5439	29	3466	9	29	-1	11160	15927	Japonya (%31) Tayvan (%20) Güney Kore (%19) Hong Kong (%10) İtalya (%5)	MFN: %10-18 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elyaf ve İplik	5002-06, 5101-10, 5201-07, 5301-03, 5305-08, 5401-06, 5501-11, 5604-07, 5609	İplik - Elyaf	9864	39	1506	14	17	-6	21245	26473	ABD (%22) Avustralya (%15) Hindistan (%12) Tayvan (%9)	MFN: %1-40 (Ürüne göre değişmektedir.)

											Pakistan (%5)	
Medikal Ürünler ve Cihazlar	3005, 3006, 3407, 7017, 8713, 9012, 9018, 9019, 9020, 9021, 9022, 9402, 370210, 401410, 401511, 841920	Tıbbi Malzeme ve Cihazlar	5752	3,41	172	3	319	22	864	719	ABD (%30) Almanya (%20) Japonya (%17) Hollanda (%4) İsviçre (%3)	MFN: %0-15 (Ürüne göre değişmektedir.)
Pompa ve Kompresörler	8414	Hava Pompaları ve Kompresörler	4602	2,7	269	8	0	21	709	569	Almanya (%19) Japonya (%16) ABD (%15) Çin Serbest B. (%11) G. Kore (%5)	MFN: %3- 20 (Ürüne göre değişmektedir.)
İnşaat Malzemeleri	3917, 7303, 7304, 7305, 7306	Plastik ve Metal Borular	3314	5	2013	3,9	0	36	1777	2935	Japonya (%32) Almanya (%21) ABD (%14) İtalya (%8) Kore (%5)	MFN: gtip:3917= % 6.5-10 gtip:7303= % 4 gtip:7304= % 4-10 gtip:7305= % 3-7 gtip:7306= % 3-7
Elektrikli Makine ve Kablolar	8544	Kablo ve Teller	3676	1	1404	5(*)	-50	8	993	1081	Çin Serbest B. (%33) Japonya (%17) G. Kore (%12) ABD (%8) Tayvan (%7)	MFN: %0- 21 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elektrikli Makine ve Kablolar	8538	Elektrik Devreleri, Anahtarlama Ekipmanı Aksam ve Parçaları	3342	2,0	95	13,4(*)	0	10,0	938	785	Japonya (%26) Almanya (%18) G. Kore (%9) ABD (%7) Fransa (%7)	MFN: %7 - 8,4 (Ürüne göre değişmektedir.)
											Japonya (%35)	

Ambalaj	3920	Fasikillerden Diğer Filmler, Levhalar, Plakalar, Folyolar ve Şeritler	4170	0,4	433	9	-7	11	334	317	Tayvan (%19) G. Kore (%12) ABD (%11) Almanya (%5)	MFN: %3-10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Gıda İşleme Makineleri	8434, 8435, 8437, 8438, 841720, 841931, 842111, 847920	Gıda İşleme Makineleri	391	3	265	2,7	0	24	29	34	Almanya (%19) Japonya (%17) ABD (%9) Güney Kore (%8) İtalya (%8)	MFN: %2-10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Altın Mücevherat	711319	Altın Mücevherat	194	1,9	1087	0,51	8	22	319	1227	Hong Kong (%27) İsviçre (%23) Fransa (%18) İtalya (%10) Almanya (%6)	MFN: % 20 - 35 (Ürüne göre değişmektedir.)
Kimya Sanayi	3202	Tekstil Kimyasalları	128	22	55	18	22	-10	9478	13645	Almanya (%23) İtalya (%13) Türkiye (%12,5) Hindistan (%7) G. Kore (%5)	MFN: %6.5 (Ürüne göre değişmektedir.)

Kaynak : Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.

* Veriler 6 aylıktır.

Altın Mücevherat

ALTIN MÜCEVHERAT (gtip: 711319)

Çin, mücevherat pazarının 2008 yılında 154 milyar RMB olarak gerçekleştiği ve 2010 yılında da pazar büyüklüğünün 176,4 milyar RMB olacağı tahmin edilmektedir. Pazarın %76'sını değerli mücevher oluşturmaktadır. 2008 yılında Çin'in altın mücevherat talebi 326,7 ton olarak gerçekleşmiştir. Tüm dünyada yaşanan kriz neticesinde 2009 yılında mücevherata olan talep azalırken, Çin'in talebi 2009'un ikinci çeyreğinde % 6 büyümüştür.

Ekonomik olarak gelişen ülkede mücevher açısından birçok fırsat bulunmaktadır. Çin'de mücevher kullanan kişi sayısı gittikçe artmaktadır. Kadınlar 10 yaşından itibaren mücevher takmaya başlamaktadır. Diğer taraftan erkekler arasında da özellikle işadamları mücevher takmaktadır. Mücevher satın alırken Çinliler önce fiyata daha sonra ise ürünün özelliklerine bakmaktadır. Sektör oldukça rekabetçi bir ortama sahip olduğundan dolayı, firmaların müşterinin ilgisini çekmek için farklı tasarımlara sahip olmaları önemlidir. Şehirlerde ve banliyölerde yaşayanlar için mücevher giderek yaşam tarzlarında daha önemli bir hale gelmektedir. Yaşam kalitesinde, moda anlayışındaki gelişmeler sektörün önünün daha da açılmasına katkı sağlamaktadır. Gittikçe daha çok Çinli tüketici markaya, kaliteye önem vermektedir. Önümüzdeki dönemde bu durumun devam etmesi ve orta gelir grubuna hitap eden ürünler ile moda uygun ürünlerin satışlarının tüketici beklentilerindeki değişikliklere bağlı olarak artması beklenmektedir. Özellikle ülkenin batısında ve büyük şehirlerde daha seçkin ürünlere yönelik talebin artacağı düşünülmektedir. Pazarda Hong Kong firmalarının ağırlığı bulunmaktadır. Hem 18 hem de 24 karat altın satılmaktadır. Diğer taraftan büyük ve uluslararası markalar da ürünlerini pazarda tanıtılmaktadır.

Global ekonomik krize rağmen büyüyen Çin altın mücevherat pazarının kendisine alternatif pazarlar arayan Türk firmaları açısından önemli fırsatlar sunduğu düşünülmektedir. Önümüzdeki dönemde mücevherin Çinlilerin yaşam tarzındaki etkisini artırmaya yönelik beklentiler bu pazarı firmalarımız açısından da önemli hale getirmektedir. Pazara girerken firmalarımızın kendilerine uygun pazar bölümlerini seçip buna uygun ürünlerle pazara girerek, tüketici istekleri yönünde tanıtım yapmaları gerektiği düşünülmektedir. Pazarın içinde bulunduğu koşullar itibarıyla önümüzdeki dönemde dünyada önemli konuma sahip olan mücevher sektörümüzün pazara yönelik faaliyetleri gerçekleştirerek mutlaka bu pazardaki payını artırması gerektiği düşünülmektedir.

Ambalaj Malzemeleri

PLASTİKTEN FİLMER ve FOLYOLAR (gtip: 3920)

Çin ekonomisinde sürekli bir büyüme ve gelişme yaşanmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak yaşam standartları yükselmekte, daha kolay bir yaşam için talep giderek artmakta ve tüketici davranışları değişmektedir. Tüketici, daha az zaman alan, daha kolay hazırlanabilen ve hızlı tüketilen küçük porsiyonlara yönelmektedir. Ambalajlı ürünlere talebin artması ve bunun yanı sıra büyük miktarda ambalaj, ihracat ürünü ambalajı olarak dolaylı yoldan ihracat edilmesi, sektörün hızlı gelişmesindeki başlıca etkenlerdir.

Çin ambalaj pazarı en hızlı büyüyen ve aynı zamanda dünyanın da üçüncü büyük pazarıdır. Çin'in ise 14. büyük sanayisidir. Toplam yıllık ambalaj üretimi 600 milyar RMB'dir. 2015 yılına kadar pazarın %16 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. Pazarda 11 000 firma faaliyet göstermektedir. Birçok Amerikan, Japon ve Avrupa firmasının pazarda üretim hattı bulunmaktadır. Pazardaki başlıca üretici firmalar; Zhuhai Zhongfu Enterprise Co, Ltd, Shanghai Zijiang Enterprise Group Co Ltd, China National Packaging Corp, Alcan Packaging Propack, Firsta Group ve Fuwei Films Co Ltd'dir.

Çin, dünyanın en büyük plastikten filmler, folyolar ve levhalar ithalatçısıdır ve dünya ithalatı içindeki payı %10,7'dir. 2005-2009 yılları arasında ithalatı yıllık ortalama %14 oranında artmıştır. Çin'in plastikten filmler ve folyolar ithalatı 2009 yılında yaklaşık 4,2 milyar dolar olmuştur. 2008 yılına göre ithalat %5 oranında artmıştır.

Çin'e plastikten filmler ve folyolar ihracatımız çok düşük olmasına rağmen son yıllarda artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Polikarbonatlardan levha, yaprak, film, folyo ve şeritler; vinilklorür polimerlerinden levha ve şerit; etilen polimerlerinden levha, pelikül, lam; rejenere selülozden levha, pelikül ve lam; propilen polimerlerinden levha, pelikül ve lam ve polietilen tetraflattan levha, yaprak, film, folyo ve şerit başlıca ihracat ürünlerimizdir.

Pazarın önemli tedarikçileri Japonya, Tayvan, G. Kore, ABD, Almanya, Belçika, Avusturya, İngiltere, Hong Kong ve Tayland'dır.

Çin'de ambalajlanmış gıda ürünlerinde kullanılan esnek ambalajlar son 5 yılda (2003-2008) %10.8 oranında artmış olup, önümüzdeki 2008-2013 döneminde ise %9 oranında artması beklenmektedir. Süt ürünlerinde kullanılan esnek ambalajlar da (2003-2008) %15 oranında artmıştır; 2008-2013 döneminde ise %9 oranında artacağı düşünülmektedir. Dondurulmuş gıdalarda ise kullanılan esnek ambalajlar (2003-2008) %9 oranında artmıştır, 2008-2013 döneminde ise %10 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca esnek ambalajlar sağlık sektöründe de çok yoğun olarak kullanılmaktadır. Özellikle Çin'de yıllık yaklaşık 3 milyar tane infüzyon torbasına ihtiyaç vardır ve yerli üreticiler bunun sadece 90 milyon tanesini üretebilmektedir. Pazardaki en önemli esnek ambalaj ürün kullanıcıları olan bu sektör, pazara girecek firmalar ve ihracatımız için çok önemli bir gösterge olabilir.

Elektrikli Makineler ve Kablolar

KABLO ve TELLER (gtip: 8544)

Çin 2009 yılında, önceki yıla göre %15 düşüşle, 3,7 milyar dolar izoleli kablo ve tel ithalatı gerçekleştirmiştir. Buna göre, Çin'in dünya kablo ve tel ithalatından aldığı pay %5,5'tir. Aynı yıl Türkiye'nin Çin'e yapmış olduğu kablo ve tel ihracatı 1,4 milyar dolara gerilemiştir. 2008'e göre azalış %40 oranındadır.

Dünyanın en kalabalık ülkesi olan Çin'de hızlı gelişme ve yaşam standartlarındaki artışla birlikte konut ve altyapı yatırımlarındaki artış malzeme talebindeki artışı beraberinde getirmektedir. Bu hızlı gelişme elektrikli ev aletlerine olan talebi de artırmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'nin Çin'e yaptığı izoleli kablo ve tel ihracatında en büyük pay "bağlantı parçaları takılmış diğer elektrik iletkenleri-gerilimi 1000 V.u geçmeyen" arasında olan elektrik kablolarına aittir.

Çin, Türkiye'den gerçekleştirdiği kablo ve tel ithalatında %0 ile %21 arasında gümrük vergisi uygulamaktadır.

ELEKTRİK DEVRELERİ, ANAHTARLAMA EKİPMANI AKSAM ve PARÇALARI (gtip: 8538)

Dünyanın en büyük sanayi üreticileri ve ekonomileri içerisinde yer alan Çin, toplam enerji tüketimi bakımından dünya ikincisidir. Ülkenin artan enerji talebi bu zorlu sektörü aşamalı olarak uluslararası rekabete açılmaya zorlamıştır. Sektörün kimi kademelerinde reformlara direnç gösterilse de yabancı sermayenin faaliyeti hükümet tarafından desteklenmektedir.

Sürekli artan bir enerji talebine sahip olan Çin ekonomisi, elektrik üretim-dağıtım sistemleri içerisinde yer alan elektrik devresi teçhizatı ve aksam-parçalarına sürekli bir talep oluşturmaktadır. Pazardaki toplam ithal talebi düşünüldüğünde, Çin'e 8538 GTIP'li elektrik devresi-teçhizatı ihracatında yeterli bir potansiyel olduğu düşünülmektedir.

Çin'in elektrik devresi teçhizatı aksam ve parçaları (GTİP: 8538) ithalatında "en çok kayırılan ülke rejimi" kapsamında uyguladığı gümrük oranları %7 ile %8,4 arasında değişmektedir

Gıda İşleme Makineleri

GIDA İŞLEME MAKİNELERİ (gtip: 8434, 8435, 8437, 8438, 8417.20, 8419.31, 8421.11, 8479.20)

Son 10 yıldır Çin, gelişen ekonomisi sonucu kişi başına düşen gelirin artmasıyla gıda ürünlerine yönelik talebini her yıl hızlı bir şekilde artırmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak Çin sürekli gelişen bir gıda işleme sektörüne ve gıda işleme makineleri sanayisine sahiptir. 2001-2008 yılları arasında yıllık ortalama %20 oranında büyüyen Çin gıda işleme sektörü, 2008 yılında 588 milyar dolar ekonomik katkı sağlayan bir sektör haline gelmiştir. Batılı ülkelerde tüketilen gıdaların %60 ila 80'i işlenmiş gıdalar iken Çin'de bu oranın %30'lar düzeyinde bulunması sektörün büyümeye devam edeceğinin bir göstergesi olarak görülmektedir.

Çin'de üretilen gıda işleme makineleri sektördeki küçük ölçekli işletmelere hitap etmektedir. Makine üreticilerinin büyük kısmı bir veya iki tip makine üretiminde uzmanlaşmış olup, çok az sayıda üretici gıda işleme hattı üretebilmektedir.

2005-2009 yılları arasında gıda işleme makineleri ihracatını yaklaşık üç katına çıkararak 2009 yılında 591 milyon dolar ihracat gerçekleştirmiş olan Çin, aynı yıl 321 milyon dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Çin, 2009 yılında gıda işleme makinelerinde 270 milyon dolar dış ticaret fazlası vermiştir. Ancak, Çin bu fazlayı geliştirmekte olan ülkelere yaptığı ihracata borçludur.

Çin, geliştirmekte olan bir gıda işleme sektörüne sahip olmanın yanı sıra önemli ticaret merkezlerini de içermesi sonucu gelişmiş ülkelere yüksek teknolojiye sahip makineler de ithal etmektedir. Bunların bir kısmını eskimiş olan yerli üretim makineleri yenilemek amacıyla iç piyasada kullanmakta, bir kısmını ise diğer ülkelere ihraç etmektedir. Kendi üretimi olan nispeten düşük teknolojiye sahip makineleri ise geliştirmekte olan ülkelere ihraç etmektedir.

Sektöre daha detaylı bakıldığında ülkemiz üreticileri için potansiyel arz eden alt sektörlerin sütçülükte kullanılan makineler (gtip: 8434.10) ile şarap ve meyve suyu üretiminde kullanılan makineler (gtip: 8435.10) olduğu görülmektedir. Süt makinelerinde Çin'in 6 milyon dolar ithalatı ve 1,6 milyon dolar ihracatı bulunmaktadır. İthalatın %95'i ABD, İsrail, Almanya, İsveç ve Japonya'dan yapılmaktadır. 2009 yılı rakamlarına göre bu ürünlerde Çin'e ihracatımız mevcut olmayıp 19 bin dolar değerinde ithalat gerçekleştirilmiştir.

Şarap ve meyve suyu üretim makineleri dış ticaretinde ise Çin'in 4,8 milyon dolar ithalatı, 17,1 milyon dolar ihracatı bulunmaktadır. İthalatın %95'i Brezilya, İtalya, ABD ve Fransa'dan yapılmaktadır.

İnşaat Malzemeleri

PLASTİK ve METAL BORULAR (gtip: 3917, 7303, 7304, 7305, 7306)

Çin, 2009 yılında toplam 3,3 milyar doların üzerinde plastik ve metal boru ithalatı gerçekleştirmiştir. Çin'in toplam ithalatı bir önceki yıla göre % 28 azalırken; Türkiye'nin Çin'e plastik ve metal boru ihracatı 2009 yılında 5,4 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Çin'in 2009 yılında plastik ve metal boru ithal ettiği başlıca ülkeler ve payları şöyledir; Japonya, Almanya, ABD, İtalya ve Güney Kore'dir. Çin'in plastik ve metal boru ithal ettiği ülkeler arasında Türkiye'nin, Çin'in ithalatındaki payı % 0,1 düzeyindedir.

Türkiye'nin düksüz demir çelik boru üretimini kendi iç talebini karşılayamadığından ihraç potansiyeli bulunmamaktadır. Ancak kaynaklı demir çelik borular ve plastik borularda Türkiye yüksek ihraç potansiyeline sahiptir.

Türkiye'nin Çin'e özellikle kaynaklı demir çelik borular ve plastik borular ihraç etme veya ihracatı artırma imkanı bulunmaktadır.

İş ve Maden Makineleri

İNŞAAT ve MADEN MAKİNELERİ (gtip: 8425, 8426, 8427, 8428, 8429, 8430, 8431, 8705, 8709)

Çin'de inşaat sektöründe yaşanan hızlı büyümeye paralel olarak iş makineleri üretimi de artmaktadır. Ancak artan üretim iç talebi tamamen karşılayamadığından ithalat da yapılmaktadır. Çin'in iş makineleri ithalatı 2005 yılında 4,9 milyar dolar iken 2009 yılında 7,5 milyar dolar seviyesine çıkmıştır. Çin'in ithal ettiği başlıca ürün grupları; Ağır iş makine ve cihazlarının aksam ve parçaları; Dozer, greyder, ekskavatör vb. iş makineleri ve kaldırma, istifleme, yükleme, boşaltma makine-cihazlarıdır. Çin inşaat ve maden makineleri ithalatının %32'sini Japonya'dan, %17'sini Almanya'dan, %9'unu ABD'den, %12'sini Güney Kore'den, %4'ünü İsveç'ten gerçekleştirmektedir. Çin Türkiye ve rakip ülkelere GTİP no: 8425 için %3-10, 8426 için % 4-10, 8427 için %9, 8428 için %4-10, 8429 için %4-10, 8429 için %3-8, 8430 %5-10, 8431 için %1-5, 8705 için %3-15, 8709 için %8,4-10,5 gümrük tarifesi uygulamaktadır.

Türkiye'nin Çin'e inşaat ve maden makineleri ihracatı artış eğilimi içindedir. 2008 yılında 7,7 milyon dolar olarak gerçekleşen ihracat, 2009 yılında %42 oranında artarak yaklaşık 11 milyon dolara yükselmiştir.

Kimya Sanayi

TEKSTİL KİMYASALLARI (gtip:3202)

Tekstil ve hazır giyim sanayi Çin'deki başlıca sanayilerden biri olup, üretim, istihdam, ihracat ve sermaye birikimi açısından ülke ekonomisi için büyük önem arz etmektedir.

Çin, tekstil kimyasalları sektörü, ülkenin tekstil ve hazır giyim sektöründeki gelişmelere paralellik göstermektedir. Çin'in yıllık tekstil kimyasalları üretimi 6000 ton civarındadır. Ancak bu üretim iç talebi karşılamamaktadır. Pazarda 15 000 çeşit tekstil kimyasalı kullanılmaktadır. Bunların 1200 çeşidi Çin menşelidir. Özellikle yüksek kaliteli kimyasallar ithal edilmektedir.

Pazarda 1000'in üzerinde tekstil kimyasalları üreticisi faaliyet göstermektedir. Bunları üç kategoride sınıflandırabiliriz: Amerikalı Hunstman, Alman BASF, İsveçli Clariant ve Dymatic ve Transfar gibi uluslararası firmalardır ve bu uluslararası firmalar pazara hem en kaliteli hem de en pahalı ürünleri tedarik etmektedirler. Toplam pazarın %10'unu sahiptirler.

Pazara orta kalitedeki ürünlerin tedarikini yapan firmaların çoğu yerli üreticilerdir. Bunlar pazardaki en eski üreticilerdir ve çok iyi üne sahiptirler. Bu firmalar Shanghai Tiantan ve Beijing CTA-TEX gibi firmalardır. Bu firmaların yanı sıra pazara daha düşük kalitedeki ürünleri sunan birçok küçük yerli üretici de bulunmaktadır. Söz konusu firmalar toplam pazarın % 50'sini oluşturmaktadır.

Pazarda tekstil kimyasallarının %60'ı Jihangsu, Zhejiang ve Guandong şehirlerinde ve %13'ü Shanghai, %10 Shandong ve %7'si Fujian'da üretilmektedir.

Çin dünya tekstil kimyasalları ithalatında 1. sıradadır ve dünya ithalatındaki payı %20,8'dir. 2009 yılında 127,7 milyon dolarlık tekstil kimyasalları ithalatı gerçekleştirmiştir. Aynı yıl Türkiye'nin Çin'e yapmış olduğu tekstil kimyasalları ihracatı %19 artışla 19,3 milyon dolar olmuştur. Pazarın başlıca tedarikçileri Almanya (%20,2), Türkiye (%15,1), İtalya (%13,7), Hindistan (%7,7), İspanya (%6,1), Fransa (5,9), Tayvan (5,8), Güney Kore (%5,1), Hollanda (%2,9) ve ABD (%2,9)'dir.

Uzmanlara göre önümüzdeki süreçte en büyük talebin finisaj ürünlerinde olacağı tahmin edilmektedir. Özellikle çevreyle dost ürünlerin talebinin daha yüksek olması beklentisi bulunmaktadır. Ayrıca ülkenin boyama ve baskı teknolojilerinde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların çözümüne katkı sağlayacak ürünler için de pazarda önemli şansın bulunduğu düşünülmektedir.

Maden ve Mineraller

BAKIR (Rafine bakır-gtip: 7403, hurda bakır-gtip: 7404)

Türkiye'de bakır sanayi, ham madde ihtiyacının büyük kısmı ithalatla karşıyor olmasına karşılık sektör ciddi oranda mamul madde ihracatında da bulunmaktadır. Türkiye'de bakır sektörünün önemli ölçüde dışa bağımlı olması nedeniyle ana hammadde olan bakır konsantresi, ülke ihtiyacının tersine ihraç edilmekte ve yarı ürün olarak 290 bin tonun üzerinde katot bakır ithal edilmektedir. Ülkemizin Samsun'daki tek izabe tesisi yaklaşık 30 bin ton civarında blister bakır üretmekte ve ülke ihtiyacının sadece %10 kadarını karşılamaktadır.

Çin, 2008 yılında, toplam 16 milyar dolar değerinde rafine bakır ve hurda bakır ithal etmiştir. Rafine bakır (katot bakır) ithalatı 2008 yılında 10 milyar dolar olmuştur. Çin'in 2008 yılı rafine bakır ithalatı bir önceki yıla göre %4 gerilemiştir. Türkiye ise 2008 yılında Çin'e 4 milyar dolar katot bakır ihraç etmiş ve bir önceki yıla göre ihracatı %4 artmıştır. Başlıca tedarikçi ülkeler Şili, Japonya, Kazakistan, Kore ve Polonya'dır.

Dünya'nın en büyük hurda bakır ithalatçısı olan Çin, 2008 yılında yaklaşık 6 milyar dolar değerinde hurda bakır ithal etmiş ve bir önceki yıla göre bu ithalatı %7 oranında gerilemiştir. Türkiye'nin 2008 yılında Çin'e 37 milyon dolar değerinde gerçekleştirdiği ihracatı bir önceki yıla göre %49 oranında artmıştır. Çin'in başlıca hurda bakır tedarikçileri Japonya, İspanya, ABD, Avustralya ve Hollanda'dır.

Elektrolitik bakır üretiminde kullanılan anot bakırın üretimi için hammadde olarak blister ve hurda bakır kullanılmaktadır. Türkiye'nin hurda bakır ithalatı 2007 yılında 3 bin ton iken 2008 yılında 1,2 bin tona gerilemiştir.

Sonuç olarak bu sektör grubunda rafine bakır üretiminin yetersiz olması, hurda bakırın geri dönüşüm özelliğine sahip olması ve elektrolitik bakır üretiminde hammadde olarak kullanılması nedeniyle rafine bakır ve hurda bakır ihrac potansiyeline sahip değildir.

Medikal Ürünler ve Cihazlar

MEDİKAL (TIBBİ MALZEME ve CİHAZLAR) ÜRÜNLER (gtip: 3005, 3006, 3407, 7017, 8713, 9012, 9018, 9019, 9020, 9021, 9022, 9402, 370210, 401410, 401511, 841920)

Çin, 2009 yılında yaklaşık 5,8 milyar dolarlık tıbbi malzeme ve cihazlar ithalatı gerçekleştirmiştir. Çin'in toplam ithalatı bir önceki yıla göre yüzde 15 artmıştır. İthalatının büyük bir kısmını ABD, Almanya, Japonya gibi ülkelerden yapmaktadır.

Çin, tıbbi alet ve cihazlar sektörü ithalatı ürün bazında incelendiğinde; kan basıncını ölçmeye mahsus alet ve cihazlar, endoskoplar, böbrek diyaliz cihazları, ultrasonik tetkik cihazları, kanüller, idrar sondası, kateterler, manyetik rezonansla görüntüleme cihazları, X ışınli cihazlar, alfa, beta, gama ışınli cihazlar, bunların aksam ve parçaları, sağır ve körler için alet cihazlar, ortopedik cihazlar, steril dikiş malzemelerinin ön planda olduğu görülmektedir.

Çin'e olan tıbbi alet ve cihazlar ihracatımız çok düşük olmasına rağmen son yıllarda artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2008 yılında yaklaşık 500 bin dolar olan ihracatımızın artış eğilimi 2009 yılında da devam etmiştir.

İhrac ürünlerimiz, serum ve kan verme setleri, hemodiyaliz seti, idrar sondası, kateterler, ultrasonik tetkik cihazları, kan basıncını ölçmeye mahsus alet ve cihazlar, cerrahi dikişler için iplikler ve protezlerdir.

Küresel krizin etkisinin olmadığı veya en az olduğu sektör medikal sektördür. Genel ihracatımız içerisinde bu yıl düşüş yaşamayan aksine artış gösteren ender sektörlerden birisidir. Sektörde çok önemli ve kendilerini marka, kalite ve teknolojileriyle kanıtlamış ABD, Almanya, Japonya gibi rakipler bulunmaktadır.

Sektörle ilgili yapılacak işlerin başında Çin'in sektörde alıcılarının belirlenmesi ki bunlar genellikle hastaneler, klinikler, özel sağlık kurumları gibi kamu ve/veya özel sektör kuruluşları olup bunların alım sürecinin incelenmesi, dağıtım kanallarının oluşturulması, tanıtım pazarlama faaliyetleri çerçevesinde fuar, ticaret organizasyonları gibi faaliyetlerde bulunulması önem arz etmektedir. Çin'e bazı firmalarımızın önceden yalnızca ithalat amacıyla girdikleri ancak sonradan bazı ürünleri ihrac etmeye başladıkları bilinmektedir. Buradan hareketle bu pazara ihracat yapabileceğimiz aşıkardır ve bu durum da rakamlara yansımaya başlamış bulunmaktadır.

Pazarda başarılı olabilmek için doğru pazarlama stratejisinin belirlenmesi ve bir yol haritası çerçevesinde çalışmalara başlanması ve Çin pazarına giriş noktasının tespiti yararlı olacaktır. Sektörde Çin'in uyguladığı gümrük vergisi oranları %0 ila %15 arasında değişmektedir.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi

OTOMOTİV ANA SANAYİ (gtip: 8703)

Çin, son yıllarda otomotiv sektöründe küresel bir oyuncu olma yönünde ilerlemektedir. Çok sayıda Avrupalı, ABD'li ve Japon firma ülkede lisanslı üretim yapmakta ve ülkenin üç büyük otomotiv üreticisi gerek kendi modelleri gerekse lisanslı ürettikleri modellerle ciddi üretim rakamlarına ulaşmaktadır. Çin 2009 yılında 10,4 milyonu otomobil, 1,6 milyonu hafif ticari araç ve 1,8 milyonu ağır ticari araç olmak üzere 13,8 milyon adet araç üretmiştir.

Çin, aynı zamanda önemli bir otomobil ithalatçısı olmasına rağmen ülkemizden yaptığı ithalat 2008 ve 2009 yıllarında düşüş eğilimi göstermiştir. İki ülke arasında coğrafi uzaklık ve bundan kaynaklanan nakliye maliyetleri, otomotiv sektörünün küresel yapısı, Türkiye'de otomotiv ana sanayinin hemen tamamının yabancı sermaye olması ve Türkiye'deki üretimleri için ihrac pazarı olarak genelde Avrupa ve kısmen bölge ülkelerini öngörmeleri gibi nedenler Çin pazarını ülkemizdeki otomotiv ana sanayi üreticileri için potansiyel bir pazar olmaktan çıkarmaktadır. Ülkemizde üretimi olan otomotiv şirketlerine bakılırsa: Toyota, Hyundai, Honda gibi Uzakdoğulu üreticiler coğrafi olarak Çin pazarına ülkemizden çok daha yakındırlar ve Türkiye'deki üretimlerinin iç pazar dışındaki ana hedefi Avrupa'dır. Ayrıca bu üç firmanın Çin'de farklı şehirlerde birden fazla üretim tesisleri vardır. Renault pazarda doğrudan yer almamakla birlikte, Nissan vasıtasıyla pazardadır ve Nissan markasıyla üretim yapmaktadır. Fiat grubu da pazarda sınırlı da olsa üretim yapmakta ve Çinli firmalarla üretime yönelik ortak girişim arayışlarına devam etmektedir.

Çin'in gümrük mevzuatına göre, ülkemizin ve pazardaki rakiplerin de aralarında olduğu "en çok kayırılan ülke" uygulaması kapsamında 8703 GTİP'li binek araçları ithalatında %25'lik bir gümrük

vergisi oranı uygulanmaktadır.

OTOMOTİV YAN SANAYİ (gtip: 4011, 4012, 4013, 40169930, 40169952, 681310, 7007, 700910, 8407, 8408, 8409, 841330, 841581, 841582, 841583, 842123, 842131, 8482, 8483, 8484, 8507, 8511, 8512, 8706, 8707, 8708, 940120)

Otomotiv ve otomotiv yan sanayi sektörü Çin'de hızla büyüyen bir sektör olarak dikkat çekmektedir. Bu sektörlerde, Çin'de lisanslı üretim ve yerli üretim olmakla birlikte, otomotiv yan sanayi sektörü, hızla büyüyen otomotiv sektörünün talebini karşılamakta yetersiz kalmakta ve bu ürünlerde ithalat da gerçekleştirilmektedir. Çin 2009 yılında 10,4 milyonu otomobil, 1,6 milyonu hafif ticari araç ve 1,8 milyonu ağır ticari araç olmak üzere 13,8 milyon adet araç üretmiştir.

Montaj karoseri aksamı, dizel motorlar için aksam ve parçalar, servo frenler, debriyajlar, eksoz sistemleri, susturucular ve direksiyon sistem ve parçaları konusunda hali hazırda Çin'e yapılan ihracatımızın artırılabilirliği, diğer ürünlerde de ihracat imkanımızın olabileceği düşünülmektedir. Çinli firmaların öncelikle Avrupa ülkelerinden ithal ettikleri otomotiv yan sanayi ürünlerini Türkiye'den temin etmeyi de tercih edebilecekleri düşünülmektedir.

Çin'in "en çok kayırılan ülke" uygulaması kapsamında (ülkemiz ve pazardaki başlıca rakipler de bu rejimden yararlanmaktadır) oto yan sanayi ürünleri ithalatında %1 ila %25 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulamaktadır.

GÜÇ AKTARIMI EKİPMANI ve AKSAMI (Transmisyon Milleri, Yatakları, Kovanları vb.) (gtip: 8483)

8483 GTİP'li güç aktarım ekipmanı ağırlıklı olarak otomotiv, diğer taşıt araçları ve makine sanayinde kullanılan ve motor/drive tarafından üretilen hareketin "İş"e çevrilmesi için gereken düzende yer alan aktarım bileşenleridir (Transmisyon milleri -kam milleri ve krank milleri dahil- ve kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve dişli sistemleri; bilyeli ve makaralı vidalar; dişli kutuları ve diğer hız değiştiriciler -tork değiştiricileri dahil-, volanlar ve kasnaklar kavramalar ve kaplinler).

Çin, hem otomotivde küresel bir aktör olma yolunda ilerlemesi hem de devasa imalat sanayinde ihtiyaç duyduğu makine parkı nedeniyle güç aktarım ekipmanında önemli bir üretici olmasının yanında önemli bir ithalat talebi de oluşturmaktadır. 2009 yılında Çin'in güç aktarım ekipmanı ve aksam parçaları ithalatı 3,8 milyar dolar seviyelerinde olmuştur. Çin, bu üründe kendisi de önemli bir üretici olmasına rağmen, gelişmiş ülkelerin "kirli endüstriler" olarak adlandırdıkları döküm, dövme ve diğer metal işleme sanayilerini üçüncü ülkelere kaydırma politikaları sonucu, ürettiği metal işleme sanayi ürünlerinin önemli bir kısmını bu batılı ülkelere ihraç etmektedir. Sonuç olarak iç talebin karşılanmasında ithalat devreye girmektedir.

Çin'e güç aktarım ekipmanı ve aksamı ihracatımız henüz düşük seviyelerde olmakla birlikte artmaktadır. Çin'e ihracat değer bazında küçük görünse de yeterli potansiyel mevcuttur. Ancak bu üründe de nakliye masraflarının, pazardaki rakiplerde örneğin Japonya ve G. Kore'ye göre daha yüksek olacağı açıktır. Diğer yandan Hindistan'ında, bu ürünlerde kendi iç pazar talebinin elverdiği ölçüde komşusu Çin pazarında zaman içinde önemli bir rakip konumuna gelmesi beklenebilir.

Çin'in güç aktarım ekipmanı, aksam ve parçaları (GTİP: 8483) ithalatında "en çok kayırılan ülke rejimi" kapsamında uyguladığı gümrük oranları %2 ile %8 arasında değişmektedir.

Petrol Ürünleri

MADENİ YAĞLAR (gtip: 271019, 3403)

Madeni yağların sınıflandırılmasında AB nomenklatürü esas alınmıştır. Buna göre madeni yağlar GTİP numarasına göre 271019 ve 3403 numaraları altında sıralanmıştır. Bu çalışmada Türkiye'nin ihracatının fazla olduğu 271019 grubu dikkate alınmıştır.

Madeni yağ sektörü, sanayi faaliyetlerin vazgeçilmez elemanıdır. Türkiye'de madeni yağ sektöründe faaliyet gösteren firma sayısı 2008 yılında 215'dir. 2007-2008 yılları arasında lisans alan firma sayısı %35 artmıştır. Ülkemizdeki tek madeni yağ rafinerisi Tüpraş Aliğa Rafinerisi olup; yıllık 300 tınluk madeni yağ üretim kapasitesine sahiptir. 2008 yılında Tüpraş Aliğa rafinerilerinde üretilen yağ miktarı 252 bin tondur. 2007 yılında Türkiye'de tüketilen yağ miktarı ise 729 bin 600 tondur. 2008 yılında yaşanan kriz madeni yağ sektörünü de etkilemiş ve bu sektör petrol ürünleri arasında tüketim gerilemesinin en fazla olduğu alan olmuştur.

Çin, 2009 yılında 15,4 milyar dolarlık madeni yağ ithalatı gerçekleştirmiştir. Dünya ithalatındaki payı %4,9, 2008-2009 dönemindeki ithalat azalması %44'dür. Aynı dönemde Türkiye'nin Çin'e gerçekleştirdiği madeni yağ ihracatı, bir önceki yıla göre yaklaşık 25 kat artarak 42,3 milyon dolara ulaşmıştır. Çin pazarındaki en önemli rakiplerimiz G. Kore, Singapur, Japonya, Venezuela ve Rusya Federasyonu'dur.

Pompa ve Kompresörler

HAVA POMPALARI ve KOMPRESÖRLER (gtip: 8414)

Uzun yıllar kapalı bir ekonomi yapısı gösteren Çin, şu anda dünyanın en büyük ihracatçılarından birisi olmasının yanı sıra 4,6 milyar dolar hava pompası ve kompresör ithalatı ile 2009 yılında dünya hava pompası kompresör ithalatçıları arasında %9 pay ile ikinci sıradadır. Türkiye'den Çin'e yapılan hava pompası ve kompresör ihracatı 2009 yılında 2,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve %114 oranında ihracat artışı kaydedilmiş olan 2008 yılı ihracat değeri korunmuştur.

Çin, hava pompası ve kompresör ithalatının yarısından fazlasını Almanya, Japonya ve ABD'den yapmaktadır. Türkiye ise Çin'e hava pompası ve kompresör ihraç eden ülkeler içinde %0,08 pay ile gerilerde (31. sırada) yer almaktadır.

Hava pompaları ve kompresörler için Türkiye'ye uygulanan gümrük vergisi %3 ile %20 arasında değişmekte olup, 2009 yılında bu ürün grubunda Çin'e en çok hava pompaları ve kompresörlerin aksam-parçaları ihraç edilmiştir.

Takım Tezgahları

TAKIM TEZGAHLARI (gtip: 8456, 8466)

Çin, takım tezgahlarında dünyanın en önemli tüketime ve ithalatına sahip ülkedir. Çin'in takım tezgahları pazarının yaklaşık %30'unu ithal ürünler oluşturmaktadır. Çin'in 2009'da takım tezgahları ithalatı 7,5 milyar dolar olmuştur. Çin'in ithalatının yarısından fazlası (%52) Japonya ve Almanya'dan gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizin takım tezgahları sektörü üretimi özellikle metal şekillendirme tezgahlarında yoğunlaşmakta, hem üretimin hem de ihracatın yaklaşık %70-80'i "metalleri talaş kaldırmadan işleyen" bu şekillendirme makinelerinde olmaktadır. Ülkemiz önemli bir metal şekillendirme tezgahları tedarikçisi olarak yabancı pazarlarda giderek artan bir şekilde tanınmasına rağmen, bu tip tezgahlarda küresel rekabet, -şekillendirme tezgahları, metalleri talaş kaldırarak işleyen tezgahlara göre daha düşük teknoloji gerektiren ürünler olduklarından- ağırlıklı olarak fiyat üzerinden olmaktadır. Diğer yandan takım tezgahları ağır ve hacimli ürünler olduklarından uzak pazarlara ihracatta, nakliye önemli bir gider oluşturmakta ve maliyetleri yukarı çekmektedir. Bu nedenlerle Türk takım tezgahları sektörünün Çin pazarındaki şansı, pazardaki fiyat rekabetine ne derece girilebileceğine bağlı görünmektedir.

Çin'in takım tezgahları ithalatında "en çok kayırılan ülke rejimi" kapsamında uyguladığı gümrük oranları %0 ile %15 arasında değişmektedir.

Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi

TEKSTİL HAMMADDELERİ ve AKSESUARLARI (Kumaş-gtip: 5007, 5111-13, 5208-12, 5309-11, 5407,5408, 5512-16, 5603, 5801-03, 5809, 6001-06, İplik-Elyaf-gtip: 5002-06, 5101-10, 5201-07, 5301-03, 5305-08, 5401-06, 5501-11, 5604-07, 5609, Tekstil Yan Sanayi-gtip: 5204, 5401, 5508, 5601-03, 5806-08, 5810-11, 9606-07)

Çin'in en çok ithalatını yaptığı ürünler sırasıyla pamuk, suni/sentetik dokuma kumaşlar, yün, pamuk ipliği gibi hammadde ve ara ürünlerdir.

Çin, tekstil yan sanayi ürünlerinde de önde gelen ithalatçılar arasındadır. 1,9 milyar dolar ithalat ve %7,3 payla Çin, en büyük tekstil yan sanayi ürünleri ithalatçısıdır. En çok ithalatını yaptığı ürünler sırasıyla dokunmamış mensucat (%39), fermuarlar (%16), dokunmuş kordelalar (%12), düğme, çıtçıt, yapışan fermuarlar (%10), suni/sentetik filamentlerden/ devamsız liflerden dikiş ipliği (%6), etiketler (%5), vatıklar (%4) ve keçelerdir (%2).

Çin'in 2009 yılında Türkiye'den en çok ithal ettiği tekstil yan sanayi ürünleri sırasıyla suni/sentetik filamentlerden/devamsız liflerden dikiş ipliği (%47), pamuktan dikiş iplikleri (%13), düğme, çıtçıt, yapışan fermuarlar (%12), etiketler (%8), dokunmamış mensucat (%7), parça, şerit, motif halinde işlemeler (%7) ve fermuarlardır (%3). Ülke koşulları göz önüne alınarak bu ürünlerin Çin'e ihracatı artırılabilir.

Çin Halk Cum. - Düzenlenen Önemli Fuarlar

Milli Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

ACLE - ALL CHINA LEATHER EXHIBITION (Şanghay - Ağustos/Her Yıl)

Deri, Deri Ürünleri, Ayakkabı, Saraciye
Web Sitesi : <http://www.eib.org.tr>

APLF HONG KONG-ASYA PASİFİK DERİ FUARI (Hong Kong - Mart/Her Yıl)

Her Türlü Deri ve Hammaddeleri, Deri Makineleri ve Deri Kimyasalları Ayakkabı Saraciye, Deri Hazır Giyim
Web Sitesi : <http://www.itkib.org.tr>

CANTON - ÇİN ULUSLARARASI İTHAL ve İHRAÇ ÜRÜNLERİ FUARI (Guangzhou - Nisan/Her Yıl)

Genel Ticaret
Web Sitesi : <http://www.forumfuar.com>

Mermer, Doğal Taş ve Doğal Taş İşleme Teknolojileri
Web Sitesi : <http://www.eib.org.tr>

CIFF- CHINA INTERNATIONAL FURNITURE FAIR (Guangzhou - Mart/Her Yıl)

Mobilya ve Mobilya Yan Sanayi
Web Sitesi : <http://www.iib.org.tr>

FHC SHANGHAI (Şanghay - Ekim/Her Yıl)

Gıda, Gıda Teknolojileri ve Otel Ekipmanı
Web Sitesi : <http://www.selten.com>

HOFEX 2011 (Hong Kong - Mayıs/Her Yıl)

Gıda, Gıda Sektörü Otel ve Restoran Ekipmanı
Web Sitesi : <http://www.selten.com>

HONG KONG HOUSEWARE FAIR (Hong Kong - Nisan/Her Yıl)

Ev ve Mutfak Eşyaları, Elektrikli Aletler, Evcil Hayvan Malzemeleri, El Sanatları
Web Sitesi : <http://www.immib.org.tr>

HONG KONG INTERNATIONAL JEWELLERY SHOW (Hong Kong - Mart/Her Yıl)

Değerli Maden ve Mücevherat
Web Sitesi : <http://http://www.immib.org.tr/fuar-organizasyon.aspx>

SIAL CHINA (Şanghay - Mayıs/Her Yıl)

Gıda ve İçecek
Web Sitesi : <http://www.adg.com.tr>

THE 37th CHINA FUR and LEATHER PRODUCTS FAIR (Pekin - Ocak/Her Yıl)

Deri ve Kürk Konfeksiyon, Aksesuar, Ham Deri, Saraciye, Yan Sanayi ve Deri Kimyasalları, Deri İşleme Makineleri
Web Sitesi : <http://www.turkel.com.tr>

Bireysel Katılımda Devlet Desteği Olan Fuarlar

INTERTEXTILE SHANGHAI HOME TEXTILES (Şanghay - Ağustos/Her Yıl)

Tekstil, Kumaş ve Ev Tekstili
Web Sitesi : <http://www.messefrankfurt.com.hk>